

167.

2

U-55

MS

2010

Հ. ԹԼՈՂՈՐ ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ

**Փ Ո Ֆ Ր Ի Կ
Ա Ռ Ա Ջ Ն Ո Ր Դ Ը**

ՎԵՆԵՏԻԿ - Ս. ՂԱԶԱՐ

1938

ՓՈՔՐԻԿ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

264.

4-55

ՓՈՔՐԻԿ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԱՂԹՔՆԵՐ

ԵՒ

ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՇԱՐԱԴՐԵՑ ԵՒ ՀԱՒԱՔԵՑ

Հ. ԹԷՈԴՈՐ ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

Գ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՎՆՆԵՏԻԿ - Ս. ՂԱԶԱՐ

1938

[Handwritten signature]

Ով որ չ'աղօթեր չի՝ խնդրեր, և ով
որ չի խնդրեր չ'ընդունելը, և ով որ
չ'ընդունելի ի՞նչպէս կրնայ վայելել:
Ասոր համար փութանք աղօթել,
խնդրել և փրկութեան շնորհքը վա-
յելել:

Ս. ՆԵՐՍ. ԼԱՄԲՐՈՆԱՅԻ

1607-88
80285-ակ

Ն Ա Խ Ա Ք Ա Ն

Գրքոյկս՝ որ ՓԻՆԿ ԱՆՔԻՆ
անունը կը կրէ, վստահ եմ թէ՝
իր վրայ կրած մակդիրը պիտի
արդարացնէ, իր ընթերցողներուն
և մասնատրապէս մորաւարժնե-
րուն սորվեցնելով թէ իմչո՛ւ և
ի՞մչ կերպով կատարելու է աղօթ-
քը և հոգևոր պարտականութիւն-
ները. փորձը զիս այնպէս համո-
զած է թէ՝ մորաւարժ հոգի մը
կամ փոքրիկ քրիստոնեայ մը,
շատ անգամ զանց կ'ընէ իր քրիս-
տոնէական և քարեպաշտական
պարտականութիւնները, ոչ թէ
հոգևորի մէջ ցուրտ կամ գաղջ
ըլլալուն, այլ ամոր կերպը չի
գիտնալուն համար. չի գիտեր թէ
ի՞նչ պիտի ընէ կամ ի՞նչպէս պիտի
ըսէ. ՆԱԿԵՐ այս տարտամ վի-

Տակը շարունակէ և տարիները առաջ երթան, ամշուշտ տարիքին հետ պիտի աճին մահ կիրքերը, և տգէտ հաւատացեալը առանց առաջնորդի մնալով, պիտի գլուխ մոլուկեանց և անտեղութեան մէջ, և զաղջութեան հովմ ալ փրկելով՝ պիտի խամրեցնէ ամորքնածին քարի զգացմանց մորածիլ բողբոջները, որով՝ ամբեր և ամայի ամապատ մը պիտի դառնայ այն սիրտը, որ խնամութեամբ կրնար քրիստոսի բուրաստան մ'ըլլալ:

Գիրքս երեք մասէ կը բաղկանայ. Առաջին մասին մէջ պիտի գտնէ ըմբռնողը աղօթքներու և ճերմեռանդութեանց շարք մը, որ թէև համառօտ է, բայց ջանացած եմ որ քրիստոնէի մը անհրաժեշտ պարտականութիւնները և կարևոր աղօթքները հոմ գտնուին, որոնց իւրաքանչիւրին սկիզբը կամ վերջը գրուած է, թէ

ինչո՞ւ, ե՞րբ և ի՞նչ կերպով ընելու է զամոքք,

Երկրորդ մասին մէջ պիտի գտնէ համառօտ քոյ ամգակութիւնը քրիստոնէի մը կարևոր եղող կրօնական գիտելիքներուն, միշտ յիշելու համար իր պարտքերը. այս մասը շատ օգտակար պիտի ըլլայ խոստովանութեան լաւ պատրաստութիւն համար:

Երրորդ մասին մէջ համառօտ պատմութիւններ դրած եմ, որ պէսզի քարի հաւատացեալը, կիրակէ և տօնական օրերուն մէջ, անորժեպի, հետաքրքրական և շինիչ օրինակներով՝ արդիւնաւոր կերպով անցընէ ժամանակը, և անոնց քարի օրինակներով տոգորուած, ջանայ սուրբի կեանք մը անցընել, երջանիկ մահ մը ունենալ, և երթալ երկինքը զԱստուած փառաւորել, որուն համար ստեղծուած ու քրիստոնէայ եղած ենք,

Ա Ռ Ա Ի Օ Տ Ը

Երբ ամկողիմէն կ'ելլենք, մեր աշխատութիւնները կամ օրական գործերն սկսելէն առաջ, մեծ և կարեւոր պարտականութիւն մը ունինք ընելիք, այսինքն է՝ յիշել զԱստուած՝ մեր ստեղծողն ու բարերարը. նախ՝ շնորհակալ ըլլալու համար, որ զմեզ գիշերային բոլոր փորձանքներէն և վտանգներէն պաշտպանեց, և երկրորդ՝ կրկին խնդրելու համար իր օգնութիւնը և պաշտպանութիւնը, բոլոր օրը Աստուծոյ շնորհաց մէջ անցընելու և մեր գործերուն ալ յաջողութիւն ունենալու:

Շատ հաւատացեալներ բարի սովորութիւն մ'ունին, զոր ամէն ղասակարգի անձ ալ կրնայ դիւրաւ գործադրել, թէ՛ մեծ և թէ՛ փոքր. այսինքն, երբ առաւօտը

իրենց աշխատութեան կամ գործին կ'երթան ու ստիպուած են եկեղեցւոյն առջեւէն կամ քովէն անցնիլ, զանց չընեն մերս մտնելու, համառօտ աղօթք մ'ընելու և Յիսուսին այցելութիւն մը տալու, որ շատ օգտակար և սիրուն ջերմեղանդութիւն մ'է. Բայց երբ անկարելի է այդ այցելութիւնը ընել հեռաւորութեան պատճառով որ կրնայ իրենց գործին արգելք ըլլալ, այն ատեն պէտք է իրենց տան մէջ, պաշտօն տեղ մը, սրբազան պատկերի կամ խորանիկի մ'առջեւ ամփոփուիլ պահ մը, և կատարել իրենց այս սրբազան և աստուածահաճոյ պարտականութիւնը:

ԱՂՕԹՔ

Առաջօրեան

Յանուարի հօր և Որդւոյ և հոգւոյն Սրբոյ, ամէն:

Ամենասուրբ Երրորդութիւն, մի Աստուած և երեք Անձինք, կը հաւատամ բոլոր սրտովս թէ հոս ներկայ ես. ամենայն խոնարհութեամբ կ'երկրպագեմ քեզի և եռօրեայ ծառայութեամբ կը նուիրեմ սիրտս, միտքս և հոգիս, ի նշան հպատակութեան քու անհուն մեծութեանդ:

Շնորհակալութիւն և նուիրումն

Ամենայն խոնարհութեամբ և եռանդեամբ շնորհակալ եմ, Աստուած իմ այն բոլոր բարիքներուն համար՝ որ մինչև հիմակ

ինծի ըրիր: Քու բարութեանդ արդիւնքն է՝ որ այս օրս ալ ինծի պարգեւեցիր. ուստի՝ ես ալ կ'ուզեմ ասկէ վերջը մի միայն քեզի ծառայել: Քեզի կը նուիրեմ բոլոր իմ մտածութիւններս, խօսքերս, գործերս, վիշտերս և ուրախութիւններս: Օրհնէ՛ զանոնք, որպէս զի անոնց մէջ չի գտնուի բան մը՝ որ քու սիրովդ վառուած չըլլայ. օրհնէ՛ զիս, որ ամէն բանի մէջ նպատակ ունեւնամ միայն քու փառքդ:

Առաջադրութիւն

Երկրպագելի՛ Յիսուս, կը փափաքիմ բոլոր սրտովս հետեւիլ ու նմանիլ քեզի՝ որչափ որ կարելի է. ըլլալ քեզի պէս հեզ, խոնարհ, պարկեշտ, եռանդուն, համբերող, եղբայրասէր և հա-

մակամ. մասնաւոր կերպով պիպի ջանամ այսօր ինչէ պակասութեան մէջ չիյնալ, մանաւանդ անոր մէջ՝ որ ինծի ունակութիւն եղած է... Արտանց կը փափաքիմ ինքզինքս բոլորովին ուղղել և քեզի նման ըլլալ, որ աստուածային կատարելութեանց օրինակն ես:

Խնդրութիւն

Տէր իմ և Աստուած, դուն կը ճանչնաս իմ տկարութիւններս, և ես վստահ եմ թէ՛ առանց քու շնորհացդ օգնութեան չեմ կրնար ինչէ բարիք մը գործել. մի՛ մերժեր զիս, օգնէ՛ կարօտութեանս միջոցին. տո՛ւր ինծի նաեւ բաւական ուժ, որ կարենամ զգուշանալ ամէն տեսակ մեղքերէ՝ որոնք կը վշտացնեն զքեզ՝ ան-

հուն բարիդ. տո՛ւր նաև կարո-
ղութիւն բարիք գործելու, ուժ
և համբերութիւն՝ սիրով տանե-
լու այն բոլոր վիշտերուն և նե-
ղութիւններուն, որոնք ինծի կը
խաւրես:

Տերուհետեւան Աղօթք

Հայր մեր, որ յերկինս ես,
սուրբ եղիցի անուն քո: Եկեսցէ
արքայութիւն քո: Եղիցին կամք
քո, որպէս յերկինս և յերկրի:
Զհաց մեր հանապազորդ տո՛ւր
մեզ այսօր: Եւ թող մեզ զպար-
տիս մեր, որպէս և մեք թողումք
մերոց պարտապանաց: Եւ մի՛
տանիր զմեզ ի փորձութիւն, այլ
փրկեա՛ զմեզ ի չարէ: Զի քո է
արքայութիւն և զօրութիւն և
փառք յաւիտեանս, ամէն:

Աղօթք առ Ս. Կոյսն

Ողջոյն քեզ Մարիամ, լի շնոր-
հօք, Տէ՛ր ընդ քեզ: Օրհնեալ ես
դու ի կանայս, և օրհնեալ է
պտուղ որովայնի քո, Յիսուս:
Սրբուհի Մարիամ, մայր Աստու-
ծոյ, բարեխօսեա՛ վասն մեր մե-
ղաւորացս՝ այժմ և ի ժամու մա-
հուան մերոյ, ամէն:

Աղօթք առ Աստուածածին

Սրբուհի և կոյս Աստուածա-
ծին Մարիամ, մայրս և պաշտ-
պանս, ինքզինքս քու առաջ-
նորդութեանդ կը յանձնեմ, և
բոլորովին վստահ՝ քու ողոր-
մութեանդ զիրկը կը դիմեմ: Իմ
նեղութեանս վայրկեաններուն՝
պաշտպանս եղիր և վիշտերուս

Ներգործութիւն Յռտոյ

Ով Աստուած իմ, կը յուսամ
թէ դու պիտի տաս ինծի այն
բոլոր շնորհքները, որոնցմով պի-
տի կարենամ հասնիլ յաւիտեանա-
կան երանութեան, մեր փրկչին
Յիսուսի՝ Քրիստոսի արգիւնքովը,
որովհետեւ դու խոստացար, ո՞վ
անսահման բարի, որ կ'ուզես
ու կրնաս կատարել բոլոր խոս-
տումներդ:

Ներգործութիւն Սիրոյ

Այո՛, Աստուած իմ, բոլոր սըր-
տովս կը սիրեմ զքեզ, բոլոր հոգ-
ւովս, բոլոր մաքովս և բոլոր
կարողութեամբս մինչեւ կենացս
վերջը. կը խոստանամ նաև սի-
րել բոլոր իմ ընկերներս իմ

անձիս պէս՝ միմիայն քու սի-
րոյդ համար:

Ներգործութիւն Զղջման

Աստուած իմ, ամենաբարի ըլ-
լալուդ և ամէն բանէ աւելի զքեզ
սիրելուս համար, կը ցաւիմ ու
կը զղջամ բոլոր սրտովս գործած
բոլոր մեղացս վրայ, և կ'առա-
ջադրեմ այլ եւս չի մեղանչել և
բոլոր մեղաց առիթներէն փախ-
չիլ քու սուրբ շնորհքովդ:

ԱՂՕԹՔ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

Տեսաւ Եկրսեսի Շնորհաւոյ

Առաւօտ լուսոյ,
Արեգակն արդար,
Առ իս լոյս ծագեաւ:
Բխումն ի Հօրէ.
Բխեաւ ի հոգւոյս
Բան քեզ ի հաճոյս:
Գանձդ ողորմութեան,
Գանձիդ ծածկելոյ
Գըտող զիս արաւ:
Դուռն ողորմութեան
Դաւանողիս բաց,
Դասեցո՛ վերնոց:
Երրեակ միութիւն,
Եղելոց խնամող,
Եւ ինձ ողորմեաւ:
Զարթիր Տէր յօգնել,
Զարթո՛ ըզմբերեալս,
Զուարթնոց նըմանել:

Էդ Հայր անբսկիզբն,
Էակից Որդի,
Է միշտ սուրբ Հոգի
Ընկալ զիս գըթած
Ընկալ ողորմած,
Ընկալ մարդասէր:
Թագաւոր փառաց,
Թողութեանց տըտող,
Թող ինձ ըզյանցանս:
Ժողովող բարեաց,
Ժողովեա՛ւ և զիս
Ժողովս անդրանկաց:
Ի քէն Տէր հայցեմ
Ի մարդասիրէդ
Ինձ բըժշկութիւն:
Լէր կեանք մեռելոյս,
Լոյս խաւարելոյս,
Լուծանող ցաւոյս:
Խորհըրդոց գիտող,
Խաւարիս շնորհեա
Խորհուրդ լուսաւոր:
Ծընունդ Հօր ծոցոյ,

Ծածկելոյս ստուերաւ
Ծագեան լոյս փառաց:

Կենարար փըրկիչ,
Կեցո՛ր ըզմեռեալս,
Կանգնեան ըզգլորեալս:
Հաստեա հաւատով,
Հաստատեա յուսով,
Հիմնեցո սիրով:

Ձայնիւս աղաչեմ,
Ձեռօքս պաղատիմ,
Ձիր բարեաց շնորհեա:

Ղամբարմամբ լուսոյ,
Ղեկավար ճարտար,
Ղօղեալս ամրացո:

Ճառագայթ փառաց,
Ճանհապարհ ինձ ցոյց
Ճեմել ի յերկինս:

Միածինըդ Հօր,
Մոյծ զիս յառագաստ
Մաքուր հարսանեացդ:
Յորժամ գաս փառօք
Յահագին աւուրն,

Յիշեա զիս Քրիստոս:
Նորոգող հնութեանց,
Նորոգեա և զիս,
Նորոգ զարդարեա:

Շնորհատու բարեաց,
Շնորհեա զքառութիւն,
Շնորհեա զթողութիւն:

Ուրախացո Տէր
Ոգւոյս փըրկութեամբ,
Ոյր վասն եմ ի սուգ:

Չար մըշակողին
Չար սերմանցն որ յիս՝
Չորացո զպըտուղ:

Պարգեհիչ բարեաց,
Պարգեհեա իմոց
Պարտեաց թողութիւն:

Ջուր շնորհեա աչացս,
Ջերմ հեղուլ արտօսը,
Ջընջել ըզյանցանս:

Ռետինդ քաղցու,
Ռամ հոգւոյս արբո,
Ռահ ցոյց ինձ լուսոյ:

Սէր անունն Յիսուս,
Սիրով քո ճըմեա
Սիրտ իմ քարեղէն:
Վասն զբժութեան,
Վասն ողորմութեան
Վերջստին կեցո:
Տենչալի տեսեամբ
Տո՛ւր ինձ յագենալ,
Տէր Յիսուս Քրիստոս:
Բաբուն երկնաւոր,
Բոտեա՛ զաշակերտս
Բամից երկնայնոց:
Յօղ արեան քոյ Տէր
Յօղեա՛ ի հոգիս,
Յընծասցէ անձն իմ:
Իիւծեալըս մեղօք
Իիւծեալ աղաչեմ,
Իիւտեա յիս բարիս:
Փըրկիչ բոլորից,
Փութա զիս փրկել
Փորձութեանց մեղաց:
Քաւիչ յանցանաց,

Քաւեա՛ զօրհնաբանս
Քեզ երգել ըզփառս:
Աստուածածնին բարեխօսու-
թեամբն
Յիշեա Տէր և ողորմեա:

ԱՂՕԹՔ

Օրոշան մեջ երեք անգամ ըսե-
լոշ, երբ եկեղեցւոյ զանգակը
կը հնչէ

(Աստուտ, կես օր և իրիկուն)

Հրեշտակ Տեառն աւետեաց կու-
սին Մարիամու, և յղացաւ ի
Հոգւոյն սրբոյ: Ողջոյն քեզ Մա-
րիամ. ևայլն:

Ահաւասիկ կամ աղախին
Տեառն, եղիցի ինձ ըստ բանի
քում: Ողջոյն քեզ Մարիամ.
ևայլն:

Եւ բանն մարմին եղև և բնա-
կեաց ի մեզ:

Ողջոյն քեզ Մարիամ ևայլն:

Փառք Հօր և Որդւոյ և Հոգ-
ւոյն Սրբոյ, այժմ և միշտ և յա-
ւիտեանս յաւիտենից ամէն:

ԱՂՕԹՔ

Ծաշեն առաջ

Օրհնեալ տէր մեր Յիսուս
Քրիստոս. Հայր մեր ևայլն:

Օրհնէ՛ զմեզ, Տէր և օրհնէ՛ այս
կերակուրը, որ կը շնորհես մեզի
առատօրէն՝ վայելելու ի փառս
Յիսուսի Քրիստոսի Տեառն մե-
րոյ. ամէն:

ԱՂՕԹՔ

Ծաշեն վերջը

Օրհնեալ տէր մեր Յիսուս
Քրիստոս. Հայր մեր. ևայլն:

Շնորհակալ ենք որ այս բա-
րիքը ըրիր մեզի, Աստուած ա-
մենակարող, որ միշտ կաս և կը
թագաւորես յաւիտեանս յաւի-
տենից:

ԱՂՕԹՔ

Երեկոյեան

Յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ ամէն:

Աստուած իմ, կը պաշտեմ գրեզ ամենայն խոնարհութեամբ, մըտածելով քու ամենակարող մեծութեանդ ներկայութիւնը. կը հաւատամ քեզի, որովհետեւ դու նոյն իսկ ճշմարտութիւնն ես, կը յուսամ քեզմէ, որովհետեւ անսահման կերպով բարի ես. կը սիրեմ գրեզ բոլոր սրտովս, որովհետեւ գերազանց կերպով սիրելի ես. և քու սիրոյդ համար կը սիրեմ նաեւ ընկերներս իմ անձիս պէս:

Շնորհակալութիւն

Ինչպիսի՞ շնորհակալութիւն պէտք եմ մատուցանել քեզի, Աս-

տուած իմ, այն բարիքներուն փոխարէն, որ քեզմէ ընդունած եմ: Դուն յաւիտեանական կեանքը ինծի խոստացար, զիս ոչընչէ ստեղծեցիր, քու կեանքդ տալով՝ զիս ամենասուրբ արիւնովդ գնեցիր, և դեռ ամէն օր կը վայելեմ քու անսահման բարիքներդ: Եղով ինծի. ի՞նչ կերպով, Աստուած իմ, կրնամ փոխարինել քու ըրած այնչափ բարիքներդ: Միացէք ինծի, ո՞վ երանեալ հոգիներ, որպէս զի կարենամ արժարաւոր կերպով փառաբանել ողորմութեան Աստուածը, որ չի դադրիր երբեք բարիք ընելէ ինծի, որ իր ստեղծուածոց մէջ ամենէն աւելի անարժան և ամենէն աւելի ապերախտ եմ:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Խղճի քննութեան

Հաւատացեալ մը շատ օգտա-
կար և աստուածահաճոյ գործ մը
ըրած կ'ըլլայ, երբ երեկոյեան
աղօթքի ժամանակ՝ հաւառօտ
մտածական մը և խղճի քննու-
թիւն մ'ընէ թէ ի՞նչ կերպով ան-
ցուցած է օրը, ի՞նչ բաներու մէջ
պակսած է, ևայլն։ Այս կերպով
ճանչնալով իր թերութիւնները և
տկարութիւնները, հետզհետէ ա-
պագայիմ մէջ կը ջանայ ինքզին-
քը ուղղել Աստուծոյ շնորհքով։

ԱՂՕԹՔ

Ո՛վ Ս. Հոգի, աղբիւր յաւիտենական լուսոյ, փարատէ՛ մըտքէս այն խաւարը՝ որ մեղքին չարութիւնը և տգեղութիւնը ինծմէ կը ծածկէ: Լուսաւորէ՛ զիս որ ճանչնալով սոսկամ մեղքերէն, և այնչափ առեմ՝ զանոնք, եթէ կարելի է, որչափ որ դու կ'ատես, և ուրիշ բանէ այնչափ չի վախնամ՝ որչափ մեղքի մէջ իյնալէն:

Խղձի բննոշրեան նիշերը

քննել ու մտածել 1. Օրուան մէջ ունեցած հոգևոր պարտականութիւններդ... 2 Անծիմքները՝ որոնց հետ կենակցած ես... 3. Գործերը և պաշտօնները՝ որոնց մով կը պարապիս... 4. Աստու-

ծոյ ամհաճոյ մտածութիւններ... 5. Չար բաղձանքներ... 6. Նախամծի, բարկութեան կամ ատելութեան զգացումներ. (Արդեօք) մտածութեամբ . . . խօսակցութեամբ... գործով...), 7. Վիճակիդ վերաբերեալ գործերում կամ պարտքերում մէջ ունեցած անհոգութիւններդ, զանցառութիւններդ, զիղծումներդ... 8. Բարեգործութեանց վերաբերեալ նիւթերու մէջ ըրած ծուլութիւններդ և անհոգութիւններդ...

ԱՂՕԹՔ

Աստուած իմ, բոլորովին զըզջացած և վշտացած մեղքերու և թերութեանցս վրայ, խոնարհութեամբ և կատարեալ ցաւով կու գամ քեզի այնքան բարի Աստուած մը արհամարհած ըլլալու համար, որ անհուն սիրոյ արժանի է: Աստուած իմ, փոք. Առաջն. 3

լսէ՛ պաղատանքներուս. ասկէ վերջը պիտի փախչիմ մեղքերէն և անոնց առիթներէն, բոլոր սըրտովս կ'ատեմ չարութիւններս և ապերախտութիւններս, և խոնարհաբար թողութիւն խնդրեւ լով կը խոստանամ հաստատապէս լսել և հետեիլ քու սուրբ ազգեցութիւններուդ, անկեղծ ապաշխարութեամբ և հաստատուն առաջադրութեամբ միանալով քեզի հետ, յաւիտեան չբաժնուելու համար:

ԱՂՕԹՔ

Առ Աստուած, առ Ս. Կոյսն և առ բոլոր Սուրբս

Օրհնէ՛ զիս, Աստուած իմ, և շնորհէ՛ խաղաղ և հանգիստ քուն մը որպէս զի կրկին զօրացած՝

դեռ աւելի լաւ կերպով կարենամ քեզի ծառայել: Ո՛վ Ս. Կոյս և մայր Աստուծոյ՝ միակ յոյս և պաշտպանս, ո՛վ իմ բարի պահապան հրեշտակս, պաշտպան Սուրբս և երկնքի բոլոր փառաւորեալ Սուրբեր, բարեխօսեցէք ինձի համար՝ որ այս գիշերս առանց վտանգի և առանց մեղաց անցընեմ, ինչպէս բոլոր կենացս օրերը՝ մինչև մահուան ժամը. ամէն:

ԱՂՕԹՔ

Ողչերուն և մեռածներուն համար

Աստուած իմ, քու հայրական օրհնութիւնդ սփռէ՛ ծնողացս, բարերարացս, բարեկամացս և թշնամեացս վրայ. պաշտպանէ՛

այն ամէնքը, որոնք թէ հոգեւորապէս և թէ նիւթապէս ինծի դատարարակ և առաջնորդ եղած են. պաշտպանէ աղքատները, բանտարկեալները, վշտացեալները, ճանապարհորդները, հիւանդները և հոգեվարքները. շնորհք տուր հերետիկոսներուն և հերձուածողներուն՝ որ Ս. Եկեղեցւոյ ծոցը դառնան, կատարեալ զըղջում պարգևէ մեղաւորներուն և լուսաւորէ՝ անհաւատները:

Բարութեան և ողորմութեան Աստուած, ողորմէ՛ նաև այն բուլտր արդար հոգիներուն, որոնք քաւարանին մէջ կը գտնուին. վերջ տուր անոնց նեղութեանց և երկնային փառացդ արժանացուր:

ԱՂՈԹԻ

Ս. Գրիգորի Նարեկացւոյ

Ընկալ քաղցրութեամբ Տէր Աստուած հօր, զդառնացողիս զաղաչանս: Մատիր զթութեամբ առ պատկառեալս դիմօք: Փառատեա ամենապարգև զամօթական տխրութիւնս: Բարձ յինէն ողորմած զամբերելի ծանրութիւնս: Անջրպետեա հնարաւոր զմահացու կրթութիւնս: Աւարեա միշտ յաղթող զխաբողին հաճութիւնս: Բացատրեա վերնային զմոլելոյն մառախուղ: Կնքեա կեցուցիչ զկորուսչին ընթացմունս: Յրուեա ծածկատես զըմբռնողին չար գումունս: Խորտակեա անքնին զմարտողին դիմեցմունս: Տեառնագրեա քո ա-

նուամբդ զլուսանցոյց երդ յարկիս: Պարփակեա քո ձեռամբդ զառաստաղ տաճարիս: Գծագրեա քո արեամբդ զմուտ սեմոց սեփեկիս: Կերպացո՞ գըռ նշանդ ի հետս ելից մաղթողիս: Ամրացո՞ քո աջովդ զհանգստեանս խշտի: Մաքրեսցես ի հաղբից զծածկաբան անկողնոյս: Պահեսցես քո կամօք զտառապեալ անձն ոգւոյս: Անխարգախ արասցես զքո շնորհեալ շունչ մարմնոյս: Կացուցես շրջափակ զալար զօրուդ երկնայնոյ: Կարգեսցես ի դիմի ընդդէմ դիւացն դասու: Տուր հանգիստ բերկրութեան մահահանգոյնս նիրհման ի խորութեան գիշերիս, բարեխօսութեամբ հայցուածոց սրբոյ Ատուածածնիդ և ամենայն ընտրելոց: Ամփոփեալ պարուրեա զպատուհան տեսութեանց զգայարանացս ի

մաստից անգարհուրելի գետեղմամբ ի ծփական խոռվութեանց կենցաղական զբաղմանց, անըրջական երազոց, խօլականաց ցնորից, յիշատակաւ քո յուսոյդ՝ անվնասելի պաշտպանեալ: Եւ սթափեալ վերստին ի ննջմանէ ծանրութեան ամենազգաստ արթնութեամբ, հոգենորոգ զըւարթութեամբ ի քեզ արծանացեալ, զայս ձայն մաղթանաց բուրմամբ հաւատոց քեզ ամէնօրհնեալ թագաւոր փառաց անձառից՝ փառաբանողաց երկնագումար խմբից երգակցեալ յերկինս առաքել: Զի դու փառաւորեալ ես ամենայն արարածոց յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

**Աղօրք զօրաւորք սրբոյն Գրի-
գորի Նարեկացոյ**

Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ
օրհնեալ յամենայնի, Հօրդ ահա-
ւորի անքնին ծնունդ: Որ տկա-
րանայ տո ի քէն և ոչ ինչ: Որ
ի ծագել անստուեր նշուլից ո-
ղորմութեան քո փառաց՝ հալին
մեղք, հալածին դեք, ջնջին
յանցանք, խզին կապանք, խոր-
տակին շղթայք, կենդանանին
մահացեալք, բժշկին հարուածք,
ողջանան վէրք, բառնին ապա-
կանութիւնք տեղի տան տխրու-
թիւնք, նահանջին հեծութիւնք,
փախնու խաւարն, մեկնի մէզն,
մերժի մառախուղն, փարատի
մռայլն, սպառի աղջամուղջն, վե-
րանայ մութն, գնա գիշերն, տա-
րագրի տագնապն, չքանան չա-
րիքն, հալածին յուսահատու-

թիւնքն, և թագաւորէ ձեռն քո
ամենակար, քաւիչդ ամենայնի:
Որ ոչ եկիր կորուսանել զմարդ-
կան ոգիս, այլ կեցուցանել. թող
ինձ գանթիւ հարիսն իմ՝ բազում
ողորմութեանմբդ, զի դու միայն
ես յերկնի անճառ և յերկրի անզը-
նին, ի տարր գոյի՝ և յեզրս ծա-
գաց աշխարհի, սկիզբն ամենայ-
նի և յամենայնի, ամենայն լըր-
մամբ օրհնեալ ի բարձունս: Եւ
քեզ ընդ Հօր և Հոգւոյդ սրբոյ
փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԱՂՕԹՔ

Ս. Ներսէսի Շնորհաւոյ

Հաւատով խոստովանիմ և եր-
կիր պագանեմ քեզ Հայր և Որ-
դի և սուրբ Հոգի, անեղ և ան-

մահ բնութիւն, արարիչ հրեշ-
կաց և մարդկան և ամենայնե-
ղելոց. ողորմեա քո արարածոց:

Հաւատով խոստովանիմ և եր-
կիր պագանեմ քեզ անբաժանե-
լի լոյս միասնական սուրբ Եր-
րորդութիւն և մի Աստուածու-
թիւն, արարիչ լուսոյ և հալա-
ծիչ խաւարի. հալածեա ի հոգ-
ւոյ իմմէ զխաւար մեղաց և ան-
գիտութեան և լուսաւորեա ըզ-
միտս իմ ի ժամուս յայսմիկ
աղօթեմ քեզ ի հաճոյս և ընդու-
նեմ ի քէն զխնդրուածս իմ. և
ողորմեա ինձ բազմամեղիս:

Հայր երկնաւոր Աստուած ճըշ-
մարիտ, որ առաքեցիր զՈրդիդ
քո սիրելի ի խնդիր մոլորեալ
ոչխարին, մեղայ յերկինս և ա-
ռաջի քո. ընկալ զիս որպէս զա-
նառակ որդին, զգեցո ինձ ըզ-
պատմութեանն առաջին, զոր մեր-

կացայ մեղօք. և ողորմեա քո
արարածոց և ինձ բազմամեղիս:

Որդի Աստուծոյ Աստուած ճըշ-
մարիտ, որ խոնարհեցար ի հայ-
րական ծոցոյ, և առեր մարմին
ի սրբոյ կուսէն Մարիամայ վասն
մերոյ փրկութեան, խաչեցար և
թաղեցար և յարեար ի մեռելոց
և համբարձար առ Հայր, մեղայ
յերկինս և առաջի քո. յիշեա
զիս որպէս զաւագակն յորժամ
գաս արքայութեամբ քով. և ո-
ղորմեա:

Հոգի Աստուծոյ Աստուած ճըշ-
մարիտ, որ իջեր ի Յորդանան
և ի վերնատունն, և լուսաւորե-
ցեր զիս մկրտութեամբ սուրբ
աւագանին, մեղայ յերկինս և ա-
ռաջի քո. մաքրեա զիս վերստին
աստուածային հրով քո որպէս
հրեղէն լեզուօք զառաքեալսն. և
ողորմեա:

Անեղ բնութիւն, մեղայ քեզ մտօք իմովք, հոգւով և մարմնով իմով. մի՛ յիշեր զմեզս իմ գաւառաշինս վասն անուանդ քում սրբոյ. և ողորմեա:

Տեսող ամենայնի, մեղայ քեզ խորհրդով, բանիւ և՛ գործով. ջնջեա զձեռագիր յանցանաց իմոց, և գրեա զանուն իմ ի դըւպրութեան կենաց. և ողորմեա:

Քննող գաղտնեաց, մեղայ քեզ կամաւ և ակամայ, գիտութեամբ և անգիտութեամբ. թողութիւն շնորհեա մեղաւորիս, զի ի ծնընդենէ աւազանին մինչև ցայսօր մեղուցեալ եմ առաջի աստուածութեանդ քոյ՝ զգայարանօք իմովք և ամենայն անդամօք մարմնոյս. և ողորմեա:

Ամենախնամ Տէր, զիր պահապան աչաց իմոց գերկիւղ քո սուրբ՝ ոչ ևս հայել յարատ, և

ականջաց իմոց ոչ ախորժեկ լսել զբանս չարութեան, և բերանոյ իմոյ ոչ խօսել զստութիւն, և սրտի իմոյ ոչ խորհել զչարութիւն, և ձեռաց իմոց ոչ գործել զանիրաւութիւն, և ոտից իմոց ոչ գնալ ի ճանապարհս անօրէնութեան. այլ ուղղեա զչարժումն սոցա լինել ըստ պատուիրանաց քոց յամենայնի. և ողորմեա:

Հուր կենդանի Քրիստոս. ըզհուր սիրոյ քո զոր արկեր յերկիր բորբոքեա յանձն իմ. զի այրեսցէ զաղա հոգւոյ իմոյ, և սրբեսցէ զխիղճ մտաց իմոց, և մաքրեսցէ զմեզս մարմնոյ իմոյ, և վառեսցէ զլոյս գիտութեան քո ի սրտի իմում. և ողորմեա:

Իմաստութիւն Հօր Յիսուս, տուր ինձ իմաստութիւն զբարիս խորհել և խօսել և գործել առաջի քո յամենայն ժամ. ի չար

խորհրդոց ի բանից և ի գործոց
փրկեա զիս. և ողորմեա:

Կամեցող բարեաց Տէր կամա-
րար, մի՛ թողուր զիս ի կամս
անձին իմոյ գնալ, այլ առաջ-
նորդեա ինձ լինել միշտ բո-
կամաց քոց բարեսիրաց. և ո-
ղորմեա:

Արքայ երկնաւոր, տուր ինձ
զարքայութիւն քոյ զոր խոստա-
ցար սիրելեաց քոց, և զօրացո-
ղսիրտ իմ ատել զմեղս և սիրել
զքեզ միայն, և առնել զկամս
քո. և ողորմեա:

Խնամող արարածոց, սլահեա
նշանաւ խաչի քո զհոգի և ըզ-
մարմին իմ ի պատրանաց մե-
ղաց, ի փորձութեանց դիւաց և
ի մարդոց անիրաւաց, և յամե-
նայն վտանգից հոգւոյ և մար-
մնոյ. և ողորմեա:

Պահապան ամենայնի Քրիս-

տոս, աջ քո հովանի լիցի ի վե-
րայ իմ ի տուէ և ի զիշերի՝ ի
նստել ի տան և ի գնալ ի ճա-
նապարհ, ի ննջել և ի յառնել,
զի մի՛ երբեք սասանեցայց. և
ողորմեա:

Աստուած իմ, որ բանաս ըզ-
ձեռն քո, և ընուս զամենայն ա-
րարածս ողորմութեամբ քով,
քեզ յանձն առնեմ զանձն իմ.
դու հոգա և պատրաստեա ըզ-
պէտս հոգւոյ և մարմնոյ իմոյ
յայսմ հետէ մինչև յաւիտեան.
և ողորմեա:

Դարձուցիչ մոլորելոց, դար-
ձո զիս ի չար սովորութեանց ի-
մոց ի բարի սովորութիւն. և
բեւեռեա ի հոգի իմ զսոսկալի
օր մահուն և զերկիւղ գեհենոյն
և զսէր արքայութեան քո, զի
զղջացայց ի մեղաց, և գործե-
ցից զարդարութիւն. և ողորմեա:

Աղբիւր անմահութեան, աղբերացոյ ի սրտէ իմմէ արտասուս ապաշխարութեան որպէս պոռնըկին, զի լուացից զմեզս անձին իմոյ յառաջ քան զեղանելն իմ յաշխարհէս. և ողորմեա:

Պարգեւիչ ողորմութեան, պարգեւա ինձ ուղղափառ հաւատով և բարի գործով, և սուրբ մարմնոյ և արեան քո հաղորդութեամբ գալ առ քեզ. և ողորմեա:

Բարերար Տէր, հրեշտակի բարւոյ յանձն արասցես զիս քաղցրութեամբ աւանդել զհոգի իմ, և անխռով անցուցանել ընդ չարութիւն աշտոցն որ են ի ներքոյ երկնից. և ողորմեա:

Լոյս ճշմարիտ Քրիստոս, արժանաւորեա զհոգի իմ ուրախութեամբ տեսանել զլոյս փառաց քոց ի կոչման աւուրն, և հանգչել յուսով բարեաց յօթեկանս

արդարոց մինչև յօր մեծի գալլատեան քո. և ողորմեա:

Պատաւոր արգար, յորժամ գաս փառօք Հօր դատել զկենդանիս և զմեռեալս, մի մտաներ ի դատաստան ընդ ծառայիս քոյ, այլ փրկեա զիս ի յաւիտենական հրոյն, և լսելի արա ինձ զերանաւէտ կոչումն արդարոց յերկնից արքայութիւնդ. և ողորմեա:

Ամէնողորմ Տէր, ողորմեա ամենայն հաւատացելոց ի քեզ, իմոց և օտարաց, ծանօթից և անծանօթից, կենդանեաց և մեռելոց. շնորհեա և թշնամեաց իմոց և ատելեաց զթողութիւն որ առ իս յանցանաց. և դարձո զնոսա ի չարեացն՝ զոր ունին վասն իմ, զի ողորմութեան քում արժանի եղիցին. և ողորմեա:

Փառաւորեալ Տէր ընկալ գաֆոր. Առաջն. 4

դաշանս ծառայիս քո, և կատարեա ի բարի զխնդրուածս իմ բարեխօսութեամբ սուրբ Աստուածածնին և Յովհաննու Մըկըրաչին և սրբոյն Ստեփանոսին ախալկային և սրբոյն Գրիգորի մերոյ լուսաւորչին և սրբոց առաքելոց և մարգարէից և վարդապետաց և մարտիրոսաց և սրբոց հայրապետաց և ճգնաւորաց և կուսանաց և ամենայն սրբոց քոց երկնաւորաց և երկրաւորաց: Եւ քեզ փառք և երկըրպագութիւն անբաժանելի սուրբ Երրորդութեանդ՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Պ Ա Տ Ր Ա Ս Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Խոստովանութեան

Ս. Խորհրդոյն

Խոստովանութեան Ս. Խորհրդով միայն կրնանք մեր մեղքերէն սրբուիլ և առաքինութեան մէջ առաջ երթալ. ուստի՝ երբ կը զգանք թէ մեր խիղճը կը տանջէ զմեզ և զԱստուած բարկացուցած ըլլալն իսկ՝ իմանանք, ամմիջապէս առանց ժամանակ կորսնցնելու պէտք է խոստովանութեան Ս. Խորհրդուդիմ մերծեմանք:

Ճշմարիտ քրիստոնեայ մը եթէ ստէպ ալ չխոստովանի, պէտք է մեծ տօներուն առթիւ, կամ գոնէ տարուան մէջ մէկ՝ երկու անգամ, և այն ալ Քրիստոսի Ծըննդեան կամ գոնէ Զատիկին, կատարէ այդ պարտքը, ինչպէս

կը պատուիրէ Ս. Եկեղեցին. Ուս-
տի՛ պէտք է իրեն համար սուրբ
և գիտնական խոստովանահայր
մ'ընտրէ և միշտ ամոր ըլլայ
իր խոստովանանքները, ուշա-
դրութեամբ հետեւելով ամոր խը-
րատներուն.

Խոստովանութեան կերպը

Ղաւ և դիւրին կերպով խոստո-
վանանք ըլլալու համար՝ պէտք
է այս հիմք բաներուն ուշադրու-
թիւն ընել.

ա. Քննութիւն խղճի. իր կեանքը
և վարքը քննել, թէ ի՞նչպէս ան-
ցուցած է, ի՞նչ կերպով և ի՞նչ
պարագաներու մէջ պակսած է,
և զանոնք մտքին մէջ դասաւո-
րել, և թէ քանի՞ անգամ այդ
պակասութեանց մէջ ինկած է.

բ. Զղում. զԱստուած մեր Տէրը
և Արարիչը բարկացուցած ըլլալ-
նուն համար սրտանց ցաւիլ և

ստէպ զղման մերգործութիւնն
ընել.

գ. Առաջադրութիւն. որպէս զի
ուրիշ անգամ այսպիսի պակա-
սութեանց մէջ չիյնանք, սրտանց
առաջադրելալ չմեղանչել, և գոր-
ծադրել այն բոլոր միջոցները,
որոնցմով կարելի է մեղքէ և
փորձութիւններէ ազատ ըլլալ.

դ. Խոստովանութիւն. ի՞նչ որ
խղճի քննութեան ժամանակ մըտ-
քերնիս կու գայ կամ կը յիշենք,
առանց աւչնալու, առանց ծած-
կելու կամ թեթեւցնելու, խո-
նարհութեամբ ու զգածուած, ո՛չ
թէ պատմութեան պէս, զանոնք
խոստովանիլ քահանային առ-
ջև մի առ մի, իրենց տեսակովը,
թիւքով ու լհարևոր պարագանե-
րովը.

ե. Ապաշխարանք. խոստովանե-
լէ վերջը, ուշադրութեամբ մը-
տիկ ընել խոստովանահօր խրատ-
ներուն, և ի՞նչ ապաշխարանք

կամ պատիժ որ սահմանէ՝ կատարել, ճիշտ ժամանակովը և քանակովը առանց պակսեցնելու կամ մոռնալու:

ԱՂԹՔ

Աստուած իմ, դու որ բարեգութ սիրտ մ'ունիս, և միշտ պատրաստ ես մեղաւորները ընդունելու և անոնց ներելու, իմ վըրաս ալ դարձուր քու զթած աչքդ, որովհետեւ ես ալ ճշմարիտ հաւատքով քեզի կը դիմեմ ապաշխարութեան Ս. խորհրդով սրբուելու. շնորհք տուր, որպէս զի կարենամ արժանաւոր կերպով անոր մերձենալ, ճանչնալով մեղքերուս ծանրութիւնը, և ճշմարիտ խոստովանութեամբ արժանի ըլլամ սուրբ արձակման:

ԱՂԹՔ

Ա. Ս. Հոգի

Աղբիւր լուսոյ, գիտութեան և շնորհաց՝ Ս. Հոգի, պարգևէ՛ ինծի գոնէ մին քու աստուածային ճառագայթներէդ, որպէս զի սրտիս խորը թափանցելով ճանչցնէ իմ մեղքերս՝ իրենց ծանրութեամբը և տեսակովը, ինչպէս պիտի ճանչնամ մեռնելուս ժամանակը՝ երբ քու ահեղ արդարութեանդ առջեւ պիտի ելլեմ դատուելու:

Ճանչցուր ինծի մեղքը՝ որ գործած եմ, և առաքինութիւնը՝ որուն մէջ անհոգ գտնուած եմ. ճանչցուր ինծի քու ծառայութեանդ մէջ գործած անթիւ և մեծամեծ անհաւատարմութիւն:

ներս. լոյս տուր ինծի որ ճանչնամ թէ քանի՜ անգամ մեղանչած եմ, ինչ չափով, եղբարցս նկատմամբ, իմ անձիս դէմ, և այն բոլոր թերութիւնները որ գործած եմ վիճակիս պարտքերուն հակառակ. վերցուր հոգւոյս աչքին առջեւի քողը, որպէս զի ինքզինքս լաւ ճանչնամ, և ճանչցընեմ՝ որչափ որ կարելի է՝ անոր որ աշխարհիս վրայ քու փոխանորդդ է:

Քննութիւն խղճի

Որպէս զի փոքր դիրութիւն մ'ըլլայ խոստովանողներուն, մասնաւորապէս ամոնց որոնք ստէպ չեն խոստովանիր, կամ առաջին անգամ այս Ս. խորհրդոյն կը մերժեցնան և կամ դժուարութիւն կը կրեն խղճի քննութիւն ընելու, հետեւեալ ցան-

կը կը դնենք, որ ասոր առաջնորդութեամբ կարեման դիրաւ յիշել թէ ի՞նչ բաներու մէջ պակսած են:

Հաւատք. կամաւոր տարակոյսներ հաւատքի մէջ, հետաքրքրութիւն, աւելորդապաշտութիւններ. երազի, ախտի և ուրիշ սնոտի բաներու հաւատք ընծայել. Նկեղեցիէն արգիլեալ գրքերու ընթերցում. սրբազան բաներու վերայ խնդալ կամ արհամարհել. անհոգութիւն կրօնքի կարեւոր բաները սորվելու:

Յայ. Աստուծոյ ողորմութեան վրայ անվստահութիւն. ծայրայեղ վստահութիւն. կամ յաւակնութիւն Աստուծոյ բարութեան վերայ. յամձմապաստանութիւն. պակասութիւն հպատակութեան. կամաւոր լքումն. ձանձրութիւն, անյուսութիւն:

Սէր. Աստուծոյ նախախնամութեան դէմ տրտումք. բարի ազ-

դեցութեանց դէմ դնել կամաւոր
անհոգութեամբ. չարիքները մեր-
ժելուն մէջ կամաւոր անհոգու-
թիւն. մարդկային ակնածութիւն-
ներ. չափազանց յարումն կամ
սէր երկրաւոր իրաց, զորոնք
պէտք չենք սիրել կամ Աստուծոյ
համար միայն պէտք ենք սիրել:

Կրօնք. Զանցառութիւն կրօնա-
կան պարտականութեանց, ա-
ղօթքի, պատարագի, խոստովա-
նութեան. Նկեղեցւոյ մէջ արհա-
մարհոտ և անպարկէշտ կե-
ցուածք. խօսակցութիւն, անհա-
մատ մայրածք, կամաւոր ցը-
րուածութիւն. միութեան աշխա-
տութեամբ կամ զբաղման օր
սուրբ չպահել կիրակէ և տօն
օրերը, առուտուր ընել, անվայել
խաղեր կամ զուարճութիւններ.
Աստուծոյ ծառայութեան արգելք
եղող ընկերութեանց մասնակ-
ցութիւն. կրօնքի հակառակ խօ-
սիլ կամ մտիկ ընել. խաբեբա-

յութիւն. սուտ խօսիլ. Աստուծոյ
ամուսն ընելու անուշ
մայն տեղը ու անպատկառ կեր-
պով. երդումն. անհոգութիւն Աս-
տուծոյ փառաց ու ամոր սուրբ
կամքը գործադրելուն մէջ:

Բնկերին դէմ

Մտածութիւն. Զանդուզն դատու-
յութիւն, արհամարհութիւն ըն-
կերոջ ըրած գործերուն կամ խօ-
սակցութեանց. մախանծ. ատելու-
թիւն. բարկութիւն. հակառակու-
թիւն. փափաք վրէժխնդրութեան.
(պէտք է բացատրել թէ՛ կամա-
ւոր էր այդ զգացումը, երկար
տևած է, արտաքսապէս յայտ-
նուած է, ծնողքի՞ թէ մեծաւոր-
ներու դէմ է):

Խօսակցութիւն. Զրպարտութիւն.
բամբասանք. հաճոյքով լսել և
չարգելով բամբասանքը. ա-
մուսնարկիչ երգեր շինել կամ

երգել. վատահամբաւել ուրիշը
գրութեամբ կամ բերամացի, և
կամ դատ քանալով դէմը. (պէտք
է քացատրել խոստովանահօր
թէ ինչ քանի համար ըրած է,
և որոնց առջև, արդեօք խելացի՞
կամ կրթուած՝ թէ ուսմիկ մար-
դերու առջև). եղբայրասիրու-
թեան դէմ ամօգուտ խօսակ-
ցութիւններ. պառակտում ծգել
ընկերաց մէջ քսութեամբ. ամշը-
նորհք կատակաբանութիւններ.
ծաղրածութիւններ. արհամար-
հութիւններ. չար խորհուրդներ.
շողոքորթութիւններ. չար քան-
մը գովել. սուտ վկայութիւն. ու-
րիշին զաղտնիքը կամ պակասու-
թիւնը մէջտեղ հանել. մախա-
տիք. պարսաւանք. թշնամական
խօսքեր. անէծք. չարամաղթու-
թիւններ՝ (խօսքով կամ գրու-
թեամբ)։

Գործեր. Ուրիշին սեփականու-
թիւնը անիրաւութեամբ՝ քովը

պահել. անիրաւ կամ խարդախ
դաշնադրութիւն. վաշխառու-
թիւն, վաճառականութեան կամ
առուտորի մէջ խարեքայութիւն
կամ անհաւատարմութիւն, գայ-
թակղութիւն. եղեռնական գոր-
ծեր. չար օրինակ. և այլն.

Զանցառութիւններ. Անհոգութիւն
ուրիշին քարոյական կամ միւ-
թական հատուցում ընելուն մէջ.
ուրիշները չխրատել. թերամալ
ամուսնական պարտականու-
թեանց մէջ. պակսիլ սիրոյ, հա-
ւատարմութեան, յարգանքի, հը-
պատակութեան ու համբերու-
թեան մէջ. չկատարել հօր և
մօր, տիբոջ և տիրուհւոյ, դաս-
տիարակի և այլն պարտականու-
թիւնները. իր վիճակին, պաշտօ-
նին և արդարութեան պահանջած
պարտքերը չ'ընել. մոյմպէս ան-
հոգութիւն առ որդիս, առ ծա-
ռայս, առ գործաւորս, և այլն,

Իր անձին դեռ

Հաւարաութիւն. Չափազանց համարմունք ունենալ անծին վրայ. ինքզինքը գովել, պատիւ ու փառք փնտռել և այլն.

Ազահութիւն. Իր կարողութեամբ համեմատ ողորմութիւն չտալ. աշխարհիս բարեքներուն ու հարստութեան չափազանց կապուիլ. ապագային համար չափազանց անհանգիստ ըլլալ. իր անծը և ուրիշները հարկաւոր բաներէն զրկել.

Նախանձ. Ուրիշը արհամարհել և անուամարկել. ուրիշին պատահած չարիքին վրայ ուրախանալ. տրտմիլ ընկերոջ ունեցած կամ ընդունած բարեքին վրայ. մախանծիլ ու աչք ունենալ ուրիշին ստացուածքին. և այլն.

Անաբոյութիւն. Անվայել և ամմաքուր մտածութիւններ և փա-

փաքներ (պէտք է ըսել թէ անհոգութեամբ ուշացներ է, հասոյք զգացներ է, այն բանը կատարելու փափաք ունի՝ թէ պարզ հասոյք մ'է). ախորժով ըսել կամ լսել աղտեղի կամ երկղիմի խօսքեր. անբարոյական երգեր երգել կամ մտիկ ընել. չափազանց ազատ և կամ շատ մտեմական խօսակցութիւններ, մասնաւորապէս տարբեր սեռի անծինքներու հետ. հետաքրքրութեամբ անպարկեշտ առարկաներու կամ պատկերներու մայիլ. գայթակղական ժողովներ ընել կամ մասնակցիլ. մեղքի առիթներ տալ կամ փնտռել. ուրիշներուն գէշ գրքեր տալ կամ անոց ըմբերցումը գովել. անպարկեշտ ըզզեցողներ հագուիլ. ուրիշները հրապուրելու դիտմամբ կերպ կերպ շարժումներ ընել. (պէտք է կարելի եղածին չափ պարկեշտ բառերով բացատրել. թէ քանի՜ ան-

զամ պատահեր և ռըչափ ժամանակ տեսեր եմ),

Որկրամուլութիւն. Զափազանց ուտել կամ խմել և ուրիշներն ալ յորդորել. գինեատումները յաճախել, փոխանակ եկեղեցի և աշխատութեան երթալու. անկանոն կերպով և զգայական հաճոյքով ուտել. պահք և ծոմ չպահել.

Բարկութիւն. Դժկամակութիւն ցոյց տալ. անհամբերութիւն ընել. նախատական խօսքեր ըսել. չարամաղթութիւն ընել. ուրիշներում անհամբերութեան առիթ տալ. կռուիլ. զարնել. ոխ պահել. թողութիւն կամ զղջում յայտնողը մերժել. վիրաւորել. վնաս հասցնել. և այլն. (բացատրելու է թէ՛ որոնց և ինչպիսի՛ անծանց հետ. արդեօք սրբազան անծանց, մեծերո՞ւ թէ՛ հաւասարակիցներու կամ ստորնազոյն անծանց հետ պատահեր եմ անոնք),

Ծուլութիւն. Անհոգութիւն ու զանցառութիւն սուրբ խորհուրդներում մերժեմալու, աղօթքի ու քարոզ լսելու մէջ, իր կամքը մահացնելու, ինքզինքը ուղղելու, փորձութեան առիթներէն փախչելու, իր պարտքերը կատարելու. հոգեւոր և մարմնաւոր գործերը կամոմաւոր կերպով ընելու, իր յաւիտեանական փրկութեան հոգ ունեմալուն մէջ.

Ներգործութիւն գղջւան

Ո՛վ Աստուած իմ, մեծապէս կը ցաւիմ՝ գործած մեղացս և տկարութեանս վրայ. որովհետեւ այնչափ առաջադրութիւններէն վերջը՝ գարձեալ միւնոյն պակասութեանց մէջ ինկայ, փոքր և չնչին առիթներէն յաղթուելով՝ քեզի և քու կամացդ դէմ մեղանչեցի. գիտեմ թէ՛ որչափ.

Փոք. Առաջն.

կ'ատես մեղքը, և սակայն քու
բարութեամբդ անդադար կը
զեղծանիմ: Աստուած իմ, և Հայր
իմ բարեգութ, մեղմէ՛ բարկու-
թիւնդ և ներէ՛ ինծի, որովհետեւ
ալ չեմ ուզեր մեղանշել և սիրտդ
ցաւցնել:

Աստուած իմ, գթած վրաս, ո՛ւ-
րովհետեւ ալ ճշմարիտ զղջացեալ
սիրտ մ'ունիմ, սիրտ մը՝ որ
կատարեալ կերպով երախտա-
պարտ է քու ողորմութեանդ, և
այս սիրտը միշտ պիտի սիրէ
զքեզ՝ որ անսահման բարի ես և
անհուն սիրոյ արժանի:

Կ'աղաչեմ և կը պաղատիմ,
Աստուած իմ, ներէ՛ բոլոր գոր-
ծած և գործել տուած մեղացս
համար, ներէ՛ ինծի՝ որ թերա-
ցած ու զանցառու գտնուած եմ
պարտականութիւններս կատա-
րելու: Ներէ՛ կամայ և ակամայ

բոլոր գործած մեղացս համար,
որոնցմէ կը զգուիմ, կը խորշիմ,
և կ'ուզեմ արիւնոս գանոնք
ջնջել և զքեզ արհամարհած և
վշտացուցած ըլլալուս փոխա-
րէն՝ նուիրել և զրկուիլ իմ ա-
մենէն աւելի սիրելի բաներէս:

Ներգործչիւն առաջադրու-
քեան

Աստուած իմ, ասկէ վերջը
աւելի կ'ընտրեմ մեռնիլ քան թէ
անգամ մ'ալ զքեզ բարկացնել-
և որովհետեւ անցեալին մէջ քեզի
դէմ մեղանշելու դժբախտու-
թիւնն ունեցայ, կ'ուզեմ գոնէ
հիմակ այնպիսի հաստատուն և
զօրաւոր որոշողութիւն մ'ընել
և առաջադրել ապագային հա-
մար, որ քու շնորհացդ օգնու-
թեամբ ասկէ վերջը ամէն մի-

Ջոց և զգուշութիւն ընեմ քեզի
անհաճոյ եղած բաները չընելու։
Ամէն կերպով պիտի զգուշանամ
մեղքերէն, անոնց առիթներէն և
մասնաւոր կերպով ինծի ունա-
կութիւն դարձածներէն։ Անկեղծ
կերպով և անյապաղ պիտի գոր-
ծադրեմ այն բոլոր միջոցները,
որ խոստովանահայրս ինծի պի-
տի սորվեցնէ և առաջնորդէ, ես
անոր խօսքերուն մտիկ պիտի
ընեմ՝ իբր թէ քու բերնէդ ե-
լած ըլլային, որովհետեւ կատա-
րեալ կերպով համոզուած եմ թէ
անոնք քու հրամաններդ են. ես
ալ, Աստուած իմ, ինչ որ իրեն
պիտի ըսեմ և պիտի խոստա-
նամ՝ գիտեմ որ ուղղակի քեզի
և քու առջևդ ըսած և խոստա-
ցած պիտի ըլլամ։

Ներգործութիւն Յուսոյ

Աստուած իմ, կը ճանչնամ,
թէ որչափ գեթ նախատած և
պատուիրաններդ արհամարհած
եմ, որուն փոխարէն պէտք էի
արդար բարկութեանդ սպասել.
եթէ քու անսահման ողորմու-
թիւնդ և Յիսուսի փրկչիս չար-
չարանքներուն արդիւնքը չչար-
ժէին քու գթութիւնդ ինծի պէս
մեղաւորի մը վրայ։

Բարեգութ Աստուած իմ, վըս-
տահ եմ թէ պիտի չմերժես
քու ամենասիրելի որդիէդ ինծի
համար եղած աղաչանքը, որ
գթութիւն և ողորմութիւն կը
խնդրէ մեղաւորի մը համար՝ որ
իր պակասութիւնները և թերու-
թիւնները կը ճանչնայ, կը գար-
չի և կը փափաքի լուսաւորուիլ

այն պաշտօնեայէն՝ որուն ար-
ձակելու իշխանութիւնը տրուած
ես:

Ահա այս յուսով, Աստուած
իմ, կը դիմեմ խոստովանութեան
փրկարար ատեանին, լի վստա-
հութեամբ թէ բոլոր մեղքերս
պիտի թողուին, և ասոր համար
խոնարհութեամբ կը խնդրեմ որ
երկինքին մէջ ալ հաստատես՝
երկրիս վրայ քու պաշտօնէիդ
միջոցաւ ինծի տրուած արձակ-
ման վճիռը:

ԱՂՕԹՔ

Առ Աստուածածին և առ
պահապան Հրեշտակն

Սուրբ Կոյս, Մայր շնորհաց,
Մայր ողորմութեան և ապաւէն
խեղճ մեղաւորաց, այս վայրկե-
նիս ինծի օգնէ և բարեխօսէ,
որպէս զի այս խոստովանու-
թիւնը՝ որ պիտի ընեմ՝ ինծի
դատապարտութիւն չըլլայ. այլ
անով բոլոր անցած մեղացս թո-
ղութիւն գտնեմ և ընդունիմ չը-
նորհք ապագային մէջ ալ բնաւ
չմեղանշելու:

Բարի և հաւատարիմ պահա-
պան հրեշտակս, դու որ հոգւոյս
փրկութեան փափաքող ես ու
տեսար թէ ինչպէս չարաչար
կերպով ինկայ ու մեղանշեցի,
օգնէ՛ ինծի որ այս խոստովա-

նութեան սուրբ խորհուրդով
սրբուիմ ու այլևս մեղաց մէջ
չխյնալու շնորհք ընդունիմ:

Խոստովանութեան կերպը

Խղճերմիս ուշադրութեամբ
քննելէմ վերջը, պէտք եմք սըր-
տանց զղջալ մեղքերմուս վրայ,
լաւ մտքերմիս պահել մեր թերու-
թիւնները, ամոռն տեսակը և թի-
ւը. վերջը՝ ամենայն պատկա-
ռանքով և պարկեշտութեամբ
մօտեմամբ խոստովանահօր. ծըմ-
բաղերեմք, խաչակնքեմք և ըսեմք
հետեւեալ «խոստովանիմ առաջի
Աստուծոյ» աղօթքը (էջ 73). վեր-
ջը մի առ մի ըսեմք մեղքերմիս
և խոստովանահօր հարցումնե-
րում պատասխանեմք. ուշադրու-
թեամբ մտիկ ըմեմք խոստովա-
նահօր խրատներում, մտքերմիս
պահեմք տուած ապաշխարանքը,
ժամանակովը և չափովը ըմելու

համար, առանց պակսեցնելու
կամ փոխելու, վերջը ցաւով և
զգացմամբ ըսեմք զղջման մեր-
գործութիւնը (էջ 65), երբ կ'ար-
ժանանամք սուրբ արձակման,
խաչակնքեմք ինքզինքմիս և ել-
լեմք խոստովանահօր ակմարկիմ
վրայ:

ԱՂԹՔ

Խոստովանութեան

Խոստովանիմ առաջի Աստու-
ծոյ ամենակարողի, Երանուհւոյ
Մարիամու միշտ կուսին. Երա-
նելոյն Միքայելի հրեշտակապե-
տին, Երանելոյն Յովհաննու
Մկրտչին և սրբոյն Ստեփանոսի
նախավկային, և սրբոց առա-
քելոցն Պետրոսի և Պողոսի, և
սրբոյ Հօրն մերոյ Գրիգորի Լու-

սաւորչին և ամենայն սրբոց, և
առաջի քո, Հայր սուրբ, քանզի
մեղայ յոյժ, խորհրդով, բանիւ
և գործով, վայ ինձ, վայ ինձ և
յաւէտ վայ ինձ:

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔԻՆ ՎԵՐՋԸ

Ներգործութիւն Հաշտոյ
և վստահութեան

Բոլորովին վստահ եմ, Աս-
տուած իմ, թէ հոգիս՝ որ քիչ
մ'առաջ մեղքերով լի ու աղտե-
ղի էր՝ հիմակ բոլորովին սըր-
բուած, բոլորովին թեթեւցած
է, քանի որ խոստովանութեան
սուրբ խորհուրդը ընդունեցայ և
արձակման արժանացայ: Այո՛,
Աստուած իմ, բոլորովին սըր-
բուած և մեղքերէս արդարացած
եմ, որովհետեւ հոգւոյս մէջ ու-
րախութիւն մը և սրտի թեթե-
ւութիւն մը կը զգամ. այն ամէն
կապերը՝ որ հոգիս ուրիշ չնչին
բաներու հետ կապած էին՝ բո-
լորովին քակուեցան, որպէս զի
Յիսուսի խաչին հետ կապէն:

Սիրով կը գրկեմ և կը համբու-
րեմ այն խաչը, որ մարդկու-
թիւնը ազատեց և աստուածային
սրբարար շնորհքը ինծի պար-
գեց, և կը խոստովանիմ սըր-
տովս թէ այս իմ դարձս՝ ուրիշ
բանի արդիւնքն չէ, բայց միայն
Յիսուսիս թափած անգին ա-
րեանը։ Այո՛, սիրելի փրկիչ իմ,
քու սրբազան վէրքերդ եղան իմ
հոգւոյս վէրքերը բժշկողը. անոնց
միշտ երկրպագող պիտի ըլլամ։

Ներգործութիւն շնորհակալոշ-
քեան

Հոգի իմ, շնորհակալ եղիր
քու ամենաբարի Աստուծոյդ, և
ճանչցիր անոր ամբաւ ողորմու-
թիւնը և քու ոչնչութիւնդ։
Դու քու մեղքերովդ դժոխքի
գարհուրելի տանջանքներուն դա-

տապարտուած էիր, ու ինքը ա-
զատեց զքեզ անոնցմէ, և փո-
խարէն ուրիշ բան չի պահան-
ջեր՝ բայց միայն անկեղծ ու
սրտագին շնորհակալութիւն մը։
Ներէ՛ և մոռցիր բոլորը, Աս-
տուած իմ, կ'ուզեմ ասկէ վեր-
ջը քեզի նման՝ ըլլալ քաղցր,
ողորմած և զթած՝ իմ եղբայր-
ներուս հետ, և ի նշան շնորհա-
կալութեան՝ կ'ուզեմ քեզի նուի-
րել իմ զգայարաններս, բե-
րանս՝ զքեզ օրհնելու և գովելու
համար, աչքերս՝ քու ստեղծած
հրաշալիքներդ դիտելու և գմայ-
լելու, ականջներս՝ քու սուրբ
պատուիրաններդ լսելու, ձեռ-
քերս՝ բարի գործելու, ոտքերս՝
քու տաճարներդ և բարեգործա-
կան տեղերդ յաճախելու, իսկ
սիրտս՝ մինչև վերջը զքեզ միայն
սիրելու։

Առաջադրուքիւն աջ ևս
չմեղանչելու

Աստուած իմ, ինծի ըրած
բարիքներուդ փոխարէն սաս-
տիկ զգածուած եմ, և կը ցաւիմ
թէ ի՞նչպէս մինչև հիմակ կըր-
ցած եմ քեզմէ բաժնուած ապ-
րիւ. գիտեմ թէ՛ մեղքը եղած է
մեր բաժանման պատճառը, ուս-
տի ասկէ վերջը սաստիկ կեր-
պով պիտի ատեմ զայն և հաս-
տատապէս պիտի գործադրեմ
առաջադրութիւնս՝ ո՛ր և է կա-
մաւոր ու թեթև մեղք մ'իսկ
չգործելու:

Կը խնդրեմ ուստի, Աս-
տուած իմ, որ զօրացնես զիս
քու սուրբ շնորհքներովդ, որ-
պէս զի կարենամ ուղղել վարքս

և հաստատուն մնալ իմ առա-
ջադրութեանցս վրայ:

Տուր ինծի, Աստուած իմ,
քաջութիւն այս աշխարհիս մէջ
իմ անձիս յաղթելու, որպէս զի
երկինքն ալ քու հետդ կարե-
նամ յաւիտեան թագաւորել:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ամենասուրբ Հաղորդութեան

Սուրբ շարք կ'ըսեն թէ մարդս որչափ ալ պատրաստուած ըլլայ և իր ամբողջ կեանքը ապաշխարութեամբ և զղջումով անցնէ, երեք չի կրնար արժամաւոր կերպով ընդունիլ Յիսուսի ամենասուրբ մարմինը. քայց որովհետեւ Յիսուս է հրամայողը որ իրեն մօտեցնանք և զինքը ընդունինք, յաւիտեան կամ կեանք ստանալու համար, «Ո՛վ որ իմ մարմինս ուտէ և արիւնս ըմպէ, յաւիտեան պիտի ապրի», անոր համար մեծք ալ Յիսուսի խօսքերէն քաջալերուած պէտք է ստէպ անոր մօտեցնանք և զինքը ընդունինք, քանի որ ուրիշ տեղ մ'ալ կ'ըսէ Յիսուս. «Ո՛վ որ չ'ուտեր այս

ֆոքը. Առաջն.

հացէն և քաժակէն չի խմեր, ինծի հետ քաժիմ չ'ունենար»։ Սակայն պէտք է որ մեծք ալ մեր կողմանէ պատրաստուած ըլլանք, որպէս զի ըստ կարելոյն արժանաւոր կերպով ըմբռնենք. որովհետեւ, կ'ըսէ Պօղոս սուսքեալը՝ Ս. Հաղորդութեան վրայ խօսելով, «Ո՛վ որ ամարժանաբար աս հացէն կ'ուտէ և քաժակէն կը խմէ, իր անձը կը դատապարտէ»։ Ուստի՝ ասոնք գիտնալով, պէտք է որ կարելի եղածին չափ արժանաւոր կերպով ըմբռնենք, որուն համար երկու բան կը պահանջուի.

ա. Հոգւոյ մաքրութիւն. Այսինքն պէտք է որ լաւ պատրաստութեամբ կատարած ըլլանք մեր խոստովանութիւնը, ինչ որ մանրամասն ըսինք խոստովանութեան գլխում մէջ. խիղճը մաքուր ըլլայ ո՛ր և է արատէ.

բ. Մարմնոյ մաքրութիւն. Սուրբ

խորհրդոյն յարգանգի համար, Ս. Եկեղեցին հրամայած է՝ որ սրբութիւն առնողը ծոմ ըլլայ կէս զիշերէն սկսեալ մինչև այն վայկեանը՝ որ Յիսուսի ամենասուրբ մարմինը պիտի ըմբռնի. ծոմ րսելով կը հասկնանք՝ մերս չըմբռնիլ կամ չճաշակել ո՛ր և է հաստատուն կամ հեղուկ բան, մոյմ իսկ փոքր կտոր մը կամ կաթիլ մը չուր. որոնք ծոմերմիս կ'արեն, և հետևաբար չենք կրնար Յիսուսը ըմբռնիլ. **Մարմնոյ մաքրութիւն** ըսելով կ'իմացուի մահ արտաքին վայելչութիւնը կամ պարկեշտութիւնը, որով թէ զգեստմիս և թէ մարմնմիս՝ որչափ որ կարելի է մաքուր պէտք է ըլլան. Շատ զգուշանալու եմ կիներ և աղջիկներ, որ հաղորդուած ստեմնին ըստ կարելոյն պարկեշտ հագուած ըլլան, գլուխմին քօղարկուած, երկիւղած և ամփոփ:

ԱՂՕԹՔ

Սրբոքիւն առնելէ առաջ

Ներգործոքիւն հաշատոյ

Ինծի կ'ուզէ գալ և սրտիս
մէջ բնակիլ երկնքի և երկրի
Արարիչը և բոլոր մարդկու-
թեան փրկիչը. ո՛հ, որչափ եր-
ջանիկ պիտի ըլլամ զինքն ըն-
դունելովս: Բայց կարելի՞ է հա-
ւատալ այսպիսի հրաշքի մը,
Աստուած իմ, եթէ դու ինքդ
ըսած չըլլայիր: Այո, Տէր իմ,
կը հաւատամ թէ դու ինքդ ես՝
որ Հաղորդութեան սուրբ խոր-
հըրդոյն մէջ պիտի ընդունիմ
սիրտս ամենամեծ եռանդով ու
խոնարհութեամբ. պիտի ընդու-
նիմ այն Յիսուսը, որ մտուրի մէջ
ծնաւ, իմ փրկութեանս համար

ամէն տեսակ չարչարանքներ
կրեց, խաչին վրայ մեռաւ, յա-
րեաւ ու երկինք համբարձաւ
յաղթանակով, և հոն հրեշտակ-
ներէն կը փառաբանուէի, ու հոս
Հաղորդութեան խորհրդոյն եր-
կըրպագելի տեսակին ներքեւ
ծածկուած կ'ուզէ հոգւոյս կե-
րակուր ըլլալ:

Ներգործոքիւն խոնարհոքեան

Ահա, Աստուած իմ, քու առ-
ջեւդ ներկայ եմ. բայց ո՞վ եմ
ես, որ կ'ուզես քու տեսութեանդ
արժանի ընել և գալ սրտիս մէջ
հանգչիլ: Կարելի՞ է ընթոնել
այս չափազանց բարութիւնը և
սէրը, որով իմ Տէրս և Աս-
տուածս կ'ուզես ինծի գալ. բայց
ես մեղաւոր եմ, չարութեան
հակամէտ և ամենէն աւելի դա-

տապարտութեան արժանի։ Այս-
պիսի ամենասուրբ Աստուած մը
ընդունիլ հոգւոյս մէջ... ուտել
հրեշտակաց հացը... ամենա-
սուրբ մարմնով մը սնանիլ...
տաճար և բնակարան ըլլալ Ա-
մենասուրբ Երրորդութեան...։
Ո՛վ Տէր իմ, ատոր արժանի չեմ։

Ներգործութիւն Յոշոյ

Իմ փրկութեան միակ յոյ-
սը, Յիսուս իմ սիրելի, կու
գաս՝ որպէս զի հոգւոյս վէրքե-
րը բժշկես, և այդ փրկութեան
յոյսն է որ զիս երջանիկ կ'ընէ.
և ի՞նչպէս երջանիկ չըլլամ, եր-
բոր մշտնջենաւորապէս ինքզին-
քըդ ինծի պիտի տաս. ես ալ
բոլորովին ինքզինքս քեզի կը
նուիրեմ, ամենայն վստահու-
թեամբ, քանի որ գիտես իմ

պէտքերս և թերութիւններս,
որոնք կրնաս թեթեւցնել։ Զիս
քեզի կը կանչես, որպէս զի ա-
պահովես իմ փրկութիւնս. ա-
հաւասիկ պատրաստ եմ և քու
խօսքիդ վրայ վստահացած կու
գամ, քեզի նուիրել անձս՝
բոլոր խեղճութիւններովս ու
տկարութիւններովս. կը յու-
սամ թէ պիտի զօրացնես զիս,
պիտի լուսաւորես, պիտի մխի-
թարես. և պիտի վերանորոգես
զիս։

Ներգործութիւն փափաքանաց

Կարելի՞ է, Աստուած իմ, որ
դու ուզես ինծի գալ և միանալ
անսահման փափաքով մը...։
Գիտեմ որ եթէ չգաս և չը-
միանաս, չեմ կրնար փրկուիլ.
եկո՛ւր ուրեմն, սրտիս ամենա-

սիրելին, եկուր, Գառն Աստու-
ծոյ, երկրպագելի մարմին և
թանկագին արիւն փրկչիս, ե-
կուր հոգիս սնուցանելու: Ասկէ
վերջը սիրտս ուրիշ բաներու
պիտի չկապեմ բաց ի գփեզ սաս-
տիկ կերպով սիրելէն, ո՞վ սրտիս
Աստուածը, իմ ուրախութիւնս,
բաղձանքս, սէրս, Աստուածս և
իմ ամենայն ինչս:

Եկուր ուրեմն, պաշտելի Յի-
սուս, թէ և անարժան եմ ըզ-
քեզ ընդունելու, բայց վստահ
եմ թէ քու ներկայութեամբդ
պիտի մաքրուիմ. պատրաստէ
սիրտս, քու մէկ ակնարկովդ,
բոցավառէ սիրտս քու սիրովդ
և եկուր բնակելու, Տէր իմ և
Աստուած իմ, եկուր բնակելու
հոգւոյս մէջ, Յիսուս փրկիչ իմ:

Ամենատոբ չաղորդորիւնը
ընդունելէ վերջը

Ներգործորիւն երկրպագու-
րեան

Երկրպագելի և պաշտելի Աս-
տուած իմ, միթէ կարելի՞ է
գտնել երկնքին մէջ և երկրիս
վրայ մէկը՝ որ քեզի հաւասար
ըլլայ. ի՞նչ կրնամ ընել ուրեմն
քեզի փոխարէն, եթէ ոչ՝ եր-
կըրպագել և բոլոր սրտով ըզ-
քեզ պատուել: Կը պաշտեմ ըզ-
քեզ, ո՞վ ամենասուբեզ Աս-
տուած, և իմ խոնարհ երկրպա-
գութեան մեծարանքներս կ'ըն-
ծայեմ քու մեծվայելչութեանդ,
որուն առջև ամէն իշխանութիւն
կը խոնարհի, ամէն յաջողութիւն
ու փառք կ'անշքանայ, և ա-
մենափայլուն լուսաւորներն ան-
գամ կը խաւարին:

Ներգործորիւն Սիրոյ

Ո՛վ Աստուած սիրոյ, շնորհալու
կալ եմ որ զքեզ ընդունելու
երջանկութիւնն ալ ունեցայ .
ինչպիսի՞ բարութիւն , որուն
չեմ գիտեր ի՞նչպէս շնորհակալ
ըլլալ կամ փոխարէն ի՞նչ ընել,
եթէ ոչ բոլոր սրտովս զքեզ սի-
րել, սիրել այնչափ՝ որչափ որ
սիրելի ես, և միայն զքեզ սի-
րել: Վառէ՛ զիս, Աստուած իմ,
այրէ՛, սպառէ՛ սիրտս քու սի-
րովդ. ասկէ վերջը դու իմինս
ես, ո՛վ ամենասիրելի Յիսուսս,
և իմ սիրտս՝ քուկզ է բոլորո-
վին:

Աստուածամայրդ Մարիամ,
երկնքի և երկրի Սուրբեր, տուէ՛ք
ինծի ձեր սրտերը ու ձեր սէրը,
որպէս զի սիրեմ անոնցմով իմ
Յիսուսս:

Ներգործորիւն շնորհակալու- քեան

Ո՛րչափ շնորհակալ պէտք եմ
ըլլալ, Աստուած իմ, այս օ-
րուան ըրած շնորհքիդ՝ դոյզն
փոխարէն մը ըրած ըլլալու հա-
մար. գոհ չեղար զիս սիրելովդ
«մահու չափ և մահու խաչի»,
տուիր նաև ինքզինքդ ինծի ու
քու այցելութեամբդ պատուե-
ցիր իմ խոնարհ սրտիկս: Ո՛վ
անձն իմ, փառաբանէ՛ քու Տէր
Աստուածդ, ճանչցիր և ճանչ-
ցուր անոր բարութիւնը, փա-
ռաւորէ՛ անոր մեծվայելչու-
թիւնը, քարոզէ անոր անսահ-
ման ողորմութիւնը: Ո՛վ անու-
շիկ փրկիչս, շնորհակալ եմ ե-
րախտագէտ և գորովալիր սըր-
տով այն անսահման շնորհքին

համար, որուն զիս արժանի ը-
րիր:

Ես՝ որ անհաւատարիմ, թոյլ
և պարտազանց եղած եմ մինչև
հիմակ, այսուհետև չեմ ուզեր
ըլլալ ապերախտ մը: Կը խոս-
տանամ և կ'ուխտեմ որ ինչպէս
դու այսօր ինքզինքդ ինծի տը-
ւիր, ես ալ իմ բոլոր անձս
կատարելապէս քեզի պիտի նը-
ւիրեմ. ուստի՝ գծէ՝ իմ կենա-
ցըս ընթացքը. սորվեցուր ինծի
պարտականութիւններս՝ որ ու-
նիմ քեզի հանդէպ, որպէս զի
այսուհետև երբեք այդ ուղղու-
թենէն չզեղիմ, ով Աստուած իմ:

Ներգործութիւն խնդրուածոց

Բարութեան և երկնային շը-
նորհաց անսպառելի աղբիւր,
Յիսուս փրկիչ իմ, դու որ գո-

րովալիր սիրով իմ սիրտս ե-
կար, սփռէ՝ առատօրէն հոգւոյս
մէջ Աստուածային շնորհքներդ:
Տես իմ կարօտութիւնս և քու
կարողութիւնդ, և անոր համե-
մատ զիս լիացուր. թնչ բանի
համար որ եկար՝ կատարէ զայն.
հանէ սրտէս՝ ինչ որ անպատ-
շաճ է, և դիր հոն ինչ որ քեզի
հաճոյ է: Մաքրէ սիրտս, սրբէ
հոգիս, միացուր զիս քեզի՝ ա-
մենասուրբ փեսայդ հոգւոյս. ա-
պրէ՝ հոգւոյս մէջ, որպէս զի ես
ալ քու մէջդ, քեզի հետ և քեզի
համար միայն ապրիմ միշտ:

Ներգործութիւն շնորհքի

Ո՛վ Աստուած ողորմութեան,
լեցուր զիս քու բարեգործութեան,
որպէս զի քեզմէ զատ ուրիշ
բանի պէտք ու փափաք չունե-

նամ, միայն քեզի համար ապ-
րիմ ու քուկդ ըլլամ բոլորովին:
Ասկէ վերջը մտածութիւններս
ու իղձերս քու կամքիդ համե-
մատ և փառացդ համար պիտի
գործածեմ. նաև այն բոլոր ձիր-
քերը և առաւելութիւնները որ
ինծի տուած ես, առողջութիւն,
ուժ, միտք, հանճար, համա-
րում, հարստութիւն, պատիւ և
այլն, բոլորն ալ մի միայն քու
փառացդ համար պիտի գործա-
ծեմ:

Ներգործութիւն Առաջադրու-
թեան

Ամենագութ և ամենաբարի
Տէր իմ, միթէ կարելի՞ է այլ
ևս քեզմէ բաժնուիլ, քանի որ
մինչև հիմակ բաժնուած ըլլա-
լուս վրայ բոլոր սրտովս կը

ցաւիմ, և կ'առաջագրեմ անցած
մեղքերուս մէջ չիյնալ, որ քու
շնորհքներէդ չզրկուիմ:

Ուրեմն, Աստուած իմ, ամէն
կերպով պիտի ջանամ որ ոչ
մտածութեամբ, ոչ փափաքով,
ոչ խօսքով, ոչ գործով և ոչ ալ
զգայարանքներովս ո՛ր և իցէ մեծ
կամ փոքր մեղքի մէջ չիյնամ,
որպէս զի զքեզ չբարկացնեմ,
և աւելի յանձն պիտի առնեմ
բիւր անգամ մեռնիլ քան թէ
քու կամքիդ դէմ բան մ'ընել:

Աստուած իմ, օրհնէ՛ այս իմ
փափաքս ու առաջագրութիւնս,
որպէս զի մի միայն քու փա-
ռացդ համար ապրիմ. ամէն:

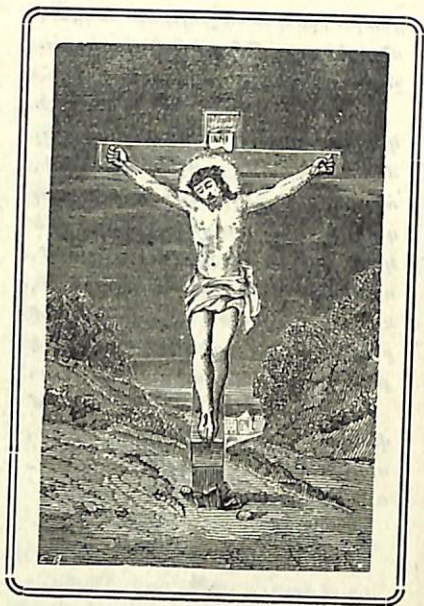

ԱՂՕԹՔ

Առաջի խաչելութեան

Ղիակատար մերողութիւն ունի
ով որ խաչելութեամբ պատկերի
մ'առջն զղջացեալ սրտով հաղոր-
դութեանէ հտքն ըսէ.

Ահաւասիկ, ո՛վ սիրելի իմ բա-
րի Յիսուսս, ես քու ամենասուրբ
ներկայութեանդ առջն իյնալով,
մեծ ջերմեռանդութեամբ կը
խնդրեմ՝ որ սրտիս մէջ տպա-
ւորես հաւատք, յոյս, սէր ու
ցաւ՝ իմ մեղացս համար, և ա-
ռաջադրութիւն մը որ ասկէ վեր-
ջը ոչ երբեք քեզի դէմ մեղան-
չեմ: Որովհետեւ ես բոլոր սի-
րով ու սաստիկ ցաւակցելով,
մտածելու հետ կ'ըլլամ քու հինգ
փոք. Առաջն.

վէրքերդ, սկսելով անկէ, որ կ'ըսէ քեզի համար, ո՛վ Յիսուս, սուրբ մարգարէն Դաւիթ. «Ծաւկեցին զձեռս իմ և զոտս իմ, թուեցին զամենայն ոսկերս իմ»:

Հայր մեր. Ողջոյն քեզ. Փառք
Հօր մը զուրցէ եկեղեցւոյ պիտոյից
համար:

Տ Ա Ղ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԱՌ- ԱՍՏՈՒԱԾ

Ըզքեզ Աստուած գովաբա-
[նեմք,

Եւ ըզքեզ Տէր խոստովանիմք,
Ըզքեզ հայր մեր անժամանակ
Պաշտէ երկիր առ հասարակ:

Քեզ հրեշտակաց զօրք ամենայն,
Երկինք և պետք միանգամայն,
Հոյւք քրովբէից և սրովբէից
Անլըսելի լեալ ձայնակից:

Եղանակեն զերզս օրհնու-
[թեանց,

Սուրբ սուրբ սուրբ ես Տէր զօ-
[րութեանց.

Լի են երկինք շ'երկիր համայն
Փառօք քո մեծ վայելչութեան:
Զքեզ պանծալի դասըք սըրբոց,

Երկոտասան առաքելոց,
Պարլը գովեալ մարգարէից,
Տնօրէնութեանդ նախատեսից,
Գունդք լուսազգեաց մարտիւ-
[րոսաց,
Գովաբանեն զՏէրըդ փառաց.
Ըզքեզ մինչև ի ծագս երկրի,
Դաւանէ սուրբ եկեղեցի:
ԸզՀայրըդ մեծ անբաւելի,
Ըզմիածինըդ քո զՈրդի,
Զմխիթարիչ քո սուրբ Հոգի
Փառաւորէ անլըռելի:
Քրիստոս փառաց դու թագաւոր,
Անժամանակ ծընունդըդ Հօր,
Ի փըրկութիւն մարդկան ազգի,
Խոնարհեցար յարգանդ կուսի:
Դու կոխեցեր զմահու խայթոց.
Զերկինս բացեր յուսացելոց.
Եւ համբարձեալ յաջմէ նըստար,
Փառօք ընդ Հօր քո հաւասար:
Գալ միւսանգամ ես հանդեր-
[ձեալ,

Ի դատել զազգըս հողածնեալ.
Եւ արդ խնդրեմք օգնել մեզ Տէր,
Զոր պատուական արեամբ գնե-
[ցեր:
Ընդ սուրբըս քո դասաւորեա,
Ի փառս անանց և յարակայ.
ԸզԺողովուրդըս քո փըրկեա,
Զժառանգութիւնս քո Տէր օրհ-
[նեա:
Հովեա զնոսա և խնամարկեա,
Յայսըմ հետէ և առ յապայ.
Զօր հանապազ զքեզ օրհնեսցուք,
Եւ զանուն սուրբ քո գովեսցուք:
Շնորհեա մեզ Տէր զաւուրս
[կենաց
Անցուցանել առանց մեղաց.
Ողորմեաց մեզ Տէր ողորմեաց,
Եւ զըթութեամբ ի մեզ հայեաց,
Ողորմութիւնդ լիցի ի մեզ,
Որպէս և մեք յուսամք ի քեզ,
Ի քեզ անձինք մեր յուսացան,
Մի ամաչեսցեն ի յաւիտեան:

ամոր երրորդ մասը՝ որ է ՊՍԱԿ
ԿՈՒՍԻՆ, ըսելու զամց չընենք,
վարդարանին աղօթքը ըրած ժա-
մամակմիս, պարզ Հայր մերը և
ողջոյններն ըսելով չգոհամանք,
այլ իւրաքանչիւր տանը յատուկ
խորհուրդները մտածենք:

Երկուշաբթի, Երեքշաբթի և
Շաբաթ օրերը Ա.ԴԱՆԻՆԻ ԿԱ-
ՐԻՆԻՆ՝ մուիրուած են:

Չորեքշաբթի և Ուրբաթ օրերը
Ա.ԴԱՆԻՆԻ ՅԱՆՆ՝ մուիրուած
են:

Հիմզաբթի և Կիրակի օրերն
ալ մուիրուած են Ա.ԴԱՆԻՆԻ
ՓԱՐԱՆԻՆ:

Ա.ԴԱՆԻՆԻ ՈՐԻՆԻՆ օրե-
րուն վարդարանին ԱՐՋԻՆ ԴԱՆԵ
երը ըսենք, պէտք է մտածենք
Գաբրիէլ հրեշտակին աւետույնը
առ Ս. Աստուածածին, որով իմա-
ցուց իրեն թէ Յիսուսի մայր պիտի
ըլլար:

ԵՐԵՐԴ ԴԱՆԵ՝ Աստուածածնի
այցելութիւնը առ սրբունին Նղի-
սաբեթ:

ԵՐԵՐԴ ԴԱՆԵ՝ Յիսուսի բեթղե-
հեմի մէջ ծնունդը, հրեշտակաց
և հովիւներուն երկրպագութիւնը:

ԶԵՐԵՐԴ ԴԱՆԵ՝ Յիսուսի տաճար
տարուիլը քառասնօրեայ և Հօր
Աստուծոյ մուիրուիլը:

ՀԻՔԵՐԵՐԴ ԴԱՆԵ՝ Յիսուսի տաս-
ներկու տարուան եղած ժամա-
մակ տաճար տարուիլը, հոմ՝
կորսուիլը և վերջը տաճարին
մէջ գտնուիլը, ուր՝ վարդապետ-
ներուն մէջ նստած՝ ամոնց հետ
կը վիճէր և ամոնց կը սորվեցը-
նէր:

Ա.ԴԱՆԻՆԻ ԵԱՆՆ՝ օրերուն՝
վարդարանին ԱՐՋԻՆ ԴԱՆԵ երը
ըսենք, պիտի մտածենք Յիսուսի
Գեթսեմանի պարտէզին մէջ գե-
տին ինկած աղօթելը ու կրած
տագմապը:

ԵՐԵՐԴ ԴԱՆԵ՝ Յուդայի մատնու-

թեամբ չարագործի մը մմամ Յիսուսի բռնուիլը, կապուիլը և զիղատոսի առջև տարուիլը:

Երբեք ԴՆԸ՝ Յիսուսի պսակուիլը փուշերով:

Չբերեք ԴՆԸ՝ Յիսուսի ծեծուիլը, մախատուիլը և խաչը ուսմառած Գողգոթա լեռը համուիլը:

Հնգերբ ԴՆԸ՝ Յիսուսի խաչուիլը երկու աւագակաց մէջ և հոգիւն աւանդելը:

Արարչն Փարարանիմ Արարչն ԴՆԸ երբ ըսեմք, պիտի մտածենք Յիսուսի Յարութիւնը և Աստուածածնի ու առաքեալներուն երեսմալը:

Երբեք ԴՆԸ՝ Յիսուսի փառօք համբարձումը, քառասուն օր իր աշակերտաց երևմալէն և սորվեցնելէն վերջը:

Երբեք ԴՆԸ՝ Հոգւոյն Սրբոյ գալուստը և Աստուածածնի և առաքելոց վրայ իջնելը հրեղէն

լեզումերով և զանոնք գիտութեամբ լեցնելը:

Չբերեք ԴՆԸ՝ Աստուածածնի փառքով երկինք վերափոխուիլը:

Հնգերբ ԴՆԸ՝ Աստուածածնի երկնքի և երկրի թագունի պսակուիլը:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ ԵՕԹՆ
ՎԻՐԱՅ ՎԱՐԳԱՐԱՆԸ

Բացատրութիւն

Ո՛րչափ ուրախալի է տեսնել
թէ՛ քարերարեալ մը իր քարե-
րարիմ յիշատակը սրտիմ մէջ
ունենալով, ստէպ մտքիմ առջև
կը բերէ, կը գորովի անով, և ու-
րիշներում ալ կը պատմէ, մա-
նաւանդ երբ այդ յիշատակնե-
րը, ուրախալի կամ տխուր, վը-
սեմ գաղափար մ'արթնցնեն մար-
դուս մտքիմ մէջ, իմչպէս եմ
Յիսուսի, Աստուածածնի և սըը-
րոց կրած մեղութիւնները, մա-
խտիմքները և չարչարանքները,
որոնք գերագոյմ մպատակի մը
համար եղան.

Այսպէս մենք ալ երբ Աստուա-
ծածնի վիշտերն յիշելով անոր

ջը՝ խաչէն վար առնուիլը և Աստուածածնի յամծնուիլը:

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ԳԻՒՄԻՆ ԵՒ ՅԻՍՈՒՍԻ ԱՄԱՌՔՈՎ ԱՄԱՌՈՒԻԼԸ և գերեզման դրուիլը:

ԱՂՕԹՔ

ԱՌ ՍՈՒՐՐ ԿՈՅՍՆ ՄԱՐԻԱՄ

Ողջ էր թագուհի, մայր ու դորմութեան, կեանք, քաղցրութիւն և յոյս մեր, ողջ էր: Առ քեզ կարդամք վտարանդեալ որդիքս Եւայի. առ քեզ հառաչեմք միշտ հեծութեամբ և լալազին ի հովտէ աստի տրտմութեան և արտասուաց: Եւ արդ աղէ ո՛վ բարեխօս մեր, դարձո առ մեզ զգորովագուլթ հայեցուածս աչաց քոց, և զՅիսուս զօրհնեալդ պտուղ որովայնի քո՝

յետ աստանօր պանդըխտութեանս ցոյց մեզ, ո՛վ բարեբարոյ, ո՛վ գթած, ո՛վ քաղցր և անոյշ կոյս Մարիամ. լեր բարեխօս վասն մեր սուրբ Աստուածածին, որպէս զի արժանաւորք եղիցուք խոստմանցն քրիստոսի:

Ընդ հովանեաւ պաշտպանութեան քո ապաւինիմք սուրբ Աստուածածին, մի՛ անտես առներ զաղաչանս մեր ի կարիս մեր, այլ յամենայն վտանգէ ապրեցո զմեզ մշտակոյս փառաւորեալ և օրհնեալ:

Ո՛վ տիրուհի մեր, ո՛վ միջնորդ մեր, ո՛վ բարեխօս մեր, ընդ որդւոյ քում հաշտ արա զմեզ, որդւոյ քում յանձն արա զմեզ, և տարեալ կացո զմեզ յանդիման որդւոյ քո:

ԱՂՕԹՔ

Առ սոշրբն Դոմինիկոս

Ո՛վ սուրբ Դոմինիկէ, յիշեսչիր
զվաստակս քո առաջի Քրիս-
տոսի. և աղաչեա զնա վասն թա-
փուր ի բարեաց ժողովրդեան
քո. — Ամէն:

Արժանի արա զմեզ փառաւո-
րել զքեզ Կոյս ամէնօրհնեալ:

— Եւ տուր մեզ զօրութիւն
ընդդէմ թշնամեաց քոց:

Բարեխօս լեր վասն մեր ո՛վ
երանելի Դոմինիկոս:

— Զի արժանի լիցուք խոստ-
մանցն Քրիստոսի:

Փրկեա Տէր զծառայս քո և
զաղախնայս:

— Աստուած մեր գլուսացեալքս
ի քեզ:

Լեր մեզ Տէր աշտարակ հօօր:

— Յերեսաց թշնամոյն:

Տէր լուր աղօթից մերոց:

— Եւ աղաղակ մեր առ քեզ
եկեսցէ:

Զմաղթանս ծառայից քոց լուր
մարդասէր տէր. որպէս զի ժո-
ղովեալքս ի կատարել զյիշա-
տակ սրբունոյ Աստուածածնի,
նորին բարեխօսութեամբն ազա-
տեսցուք ի հասեալ նեղութե-
նէս. — Ամէն:

Աստուած ամենակալ, խըն-
դրեմք ի քէն, տուր մեզ, զի որ
ծանրանցեալքս եմք մեղօք մերձ
յընկղմել, բարեխօսութեամբ ե-
րանելոյ Հօրն մերոյ Դոմինի-
կոսի խոստովանողին քո, և
սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին,
յարուցեալ կանգնեսցուք. — Ա-
մէն:

Ամենակալ և անսկիզբն Աս-

տուած, որ տէրդ ես ամենայն
իշխանութեանց և պետութեանց,
նայեա յօգնութիւն հաւատացե-
լոց. զի ազգք անհաւատից և
հերձուածողաց՝ որք սպառնա-
ցեալ ի վերայ մեր խրոխտան,
ընդ ամենագոր աջովդ ընկճես-
ցին. — Ամէն:

Նայեա տէր յաղօթս մեր, և
ուղղեա զգնացս մեր ի ճանա-
պարհս խաղաղութեան և փր-
կութեան. որպէս զի և յեւս մեր
յաստեաց քե յերկնաչու ճանա-
պարհին պաշտպանեալ լիցուք. —
Ամէն:

Արձակեա տէր զհոգիս ամե-
նայն հաւատացեալ ննջեցելոց
յամենայն կապանաց մեղաց, զի
ընդ սուրբս քո յարուցեալս ցըն-
ծասցեն ի յաւիտենական փառսն
Քրիստոսիւ Յիսուսիւ տերամբ
մերով. — Ամէն:

Օգնականութիւնն Աստուծոյ
եղիցի ընդ մեզ հանապազ. —
Ամէն:

Ողջոյն ընդ քեզ Մարիամ,
տիրուհի երկնաւորաց, մայր
թագաւորին հրեշտակաց, ծա-
ղիկ կուսանաց. որպէս զվարդ
և զշուշան՝ սփռեա զաղաչանս
մեր առաջի որդւոյ քո վասն
փրկութեան հաւատացելոցս. —
Ամէն:

Օրհնեսցէ զմեզ սուրբ կոյս
Մարիամ Աստուածածին հան-
դերձ բարեգութ որդւոջն իւ-
րով: — Ամէն:

ՄԱՂԹԱՆՔ

Լ Օ Ր Ե Տ Ե Ա Ն

Որ ի սոչրք տան Կոչսին
ի Նազարէր

Տէր ողորմեաց.

— Քրիստոս ողորմեաց :

Քրիստոս լուր մեզ :

— Քրիստոս ունկն դիր մեզ :

Հայր երկնաւոր Աստուած.

— ողորմեա մեզ :

Որդի փրկիչ աշխարհի Աստուած.

ողոր :

Հոգիդ սուրբ Աստուած. ողոր :

Սուրբ Երրորդութիւն մի Աս-

տուած. ողոր :

Սրբունի Մարիամ. աղաչեա վասն
մեր :

Սուրբ Աստուածածին. աղա :

Սուրբ Կոյս Կուսանաց. աղա :

Մայր Քրիստոսի. աղա :

Մայր աստուածային շնորհաց.

աղա :

Մայր մաքրութեան. աղա :

Մայր զգաստութեան. աղա :

Մայր անարատ. աղաչեա :

Մայր ամբիծ. աղա :

Մայր սիրելի. աղա :

Մայր սքանչելի. աղա :

Մայր արարչին. աղա :

Մայր փրկչին. աղա :

Կոյս իմաստուն. աղա :

Կոյս գերյարգոյ. աղա :

Կոյս գերահռչակ. աղա :

Կոյս կարող. աղա :

Կոյս բարեգութ. աղա :

Կոյս հաւատարիմ. աղա :

Հայելի արդարութեան. աղա :

Աթոռ իմաստութեան. աղա :

Պատճառ մերոյ խնդութեան.

աղա :

Անօթ հոգևորական. աղա:
 Անօթ պատուական. աղա:
 Անօթ շքեղ՝ եռանդեան. աղա:
 Վարդ խորհրդական. աղա:
 Աշտարակ դաւթեան. աղա:
 Աշտարակ փղոսկրեայ. աղա:
 Տաճար ոսկեղէն. աղա:
 Տապանակ ուխտի. աղա:
 Դուռն երկնից. աղա:
 Աստղ առաւօտեան. աղա:
 Բժշկութիւն հիւանդաց. աղա:
 Ապաստան մեղաւորաց. աղա:
 Մխիթար վշտացելոց. աղա:
 Օգնական քրիստոնէից. աղա:
 Թագունի հրեշտակաց. աղա:
 Թագունի նահապետաց. աղա:
 Թագունի մարգարէից. աղա:
 Թագունի առաքելոց. աղա:
 Թագունի մարտիրոսաց. աղա:
 Թագունի խոստովանողաց. աղա:
 Թագունի կուսանաց. աղա:
 Թագունի ամենայն սրբոց. աղա:

Թագունի զերծ ի սկզբնա-
 կան մեղաց. աղա:
 Թագունի խաղաղութեան. աղա:
 Պահպանիչ որդեգրաց. աղա:
 Գառն Աստուծոյ, որ բառնաս
 զմեզս աշխարհի.
 — Խնայեա ի մեզ տէր:
 Գառն Աստուծոյ, որ բառնաս
 զմեզս աշխարհի.
 — Լուր մեզ տէր:
 Գառն աստուծոյ, որ բառնաս
 զմեզս աշխարհի.
 — Ողորմեաց մեզ:
 Քրիստոս Լուր մեզ.
 — Քրիստոս ունկն դիր մեզ:

ԱՂՕԹՔ

Անճառելիդ Աստուած ողորմութեամբ, որ յանձն առեր ոչ միայն մարդանալ, այլ և որդի մարդոյ լինել. և ծնընդեամբ ի սուրբ կուսէ՝ մայր քեզ ունել կամեցար՝ որ զԱստուած ունէիր հայր յերկինս։ Տուր մեզ աղերսեմք՝ զտիրամօրդ յիշատակ սրտի մտօք քարոզել, զաստուածամայրու թիւն նորա գերազանց մեծարանօք պատուասիրել. նորին գերահրաշ մեծութեան խոնարհութեամբ զմեզ ներքոյ արկանել. որ զքեզ հոգւով սրբով յղացաւ, զքեզ կուսութեամբ ծնաւ, և զքեզ յերկրի հպատակօրէն հնազանդ զաւակ ունել արժանի եղև՝ զտէրդ մեր Յի-

սուս Քրիստոս. որ կենդանի թագաւորդ ես ընդ հօր և ընդ սուրբ հոգւոյն յաւիտեանս. —
Ամէն։

Պատրաստութիւն Ս. Պատարագի

Քրիստոս Տէրն մեր իր անսահման սէրը ցուցնելու համար, պատարագի Ս. խորհուրդը հաստատեց, պատուիրելով նաև իր Առաքեալներուն որ միշտ կատարեն զայն իր մահը յիշելով, զոր մեր փրկութեան համար յօժարութեամբ յանձն առաւ:

Քրիստոսի ամբողջ չարչարանաց յիշատակը՝ սկսեալ Գեթսեմանի պարտէզին մէջ կրած լքումէն մինչև խաչին վրայ անարգական մահով մեռնիլը և իբրեւ սոսկական մարդ մը գերեզման դրուիլը, իրապէս կը կատարուի ամէն օր մեր խորամենքում վերայ պատարագիչ քահանային ձեռքով: Նրը մեր փրկիչը պարզապէս մեր հոգւոյն փրկութեան համար այսչափ մեղուծիւն յանձնըն առաւ, և արքայութեան

Ֆամբան բոլորովին ապահովելու համար ցոյց տուաւ մեզի կեանքանութեան աղբիւրը, որուն միջոցով կրնանք դիւրութեամբ իրեն մօտեցալ՝ մեր հոգւոյն ծառաւ լեցնելու, զօրանալու ու ամէն տեսակ փորձութեանց դէմ կռուելու համար, ուրեմն մեզի կը մնայ անկէ օգտուիլը. և եթէ այդ փրկարար շնորհքէն զըրկուինք՝ ուրիշ պատճառներ չըբեցնէք զմեզ արդարացնելու բայց միայն մեր անհոգութիւնը և ծուլութիւնը, որով մենք մեր ձեռքովը գրած կ'ըլլանք մեր դատաւճիռը:

Աստուածային արդար բարկութիւնը, որ մեր մախաֆօր անհմազանդութեամբը մարդկութեան վրայ ծանրացաւ, հին կտակարանին մախաֆարք հաշտեցնելու համար շատ տեսակ և համդիսաւոր ողջակէզմեր կ'ըմէին. սակայն ամոռն ամբաւակամ էին պատի-

ժը վերցնելու, վճիռը միշտ վճիռ կը մնար, մարդկութիւնը դատապարտուած էր զրկուած մնալու յաւիտեանական երջանկութենէն և Աստուծոյ տեսութենէն, և կարելի չէր ջնջել այդ դատակնիքը: Բայց Յիսուսի ամսահաման սէրը կրցաւ զայն մեր վրայէն վերցնել, իր անձը իբրեւ ամսեղ զառնուկ մը մեզի համար զոհելով խաչին վրայ, և այս մոյն ամսեղ զառն է որ կը զոհուի մեր փրկութեան համար մեր խորաններուն վրայ: Մտածե՛ք անգամ մը թէ՛ հրը պատարագի Ս. Խորհրդոյն մերկայ կը գտնուինք, ի՞նչ մեծ զոհ մ'է որ կը կատարուի հոն՝ քահանային ձեռքով, և մենք ի՞նչ եռանդ, ի՞նչ պատկառանք, և ի՞նչ ամփոփածութիւն պէտք է ունենանք, և թէ՛ ո՛րչափ շնորհքներ կրնանք ըմբռնիլ, եթէ ուշադիր մտքով և եռանդուն սրտով այդ աստուածային սարսափելի զո-

հիմ հետեւիմք, Շատ բարեպաշտ քրիստոնեաներ ամէն օր ո՛չ թէ մէկ՝ այլ քանի մը պատարագի մերկայ կ'ըլլամ, և այն թամկազին վայրկեամմերը արդիւմաւոր կերպով կ'ամցնեն. իմչպէս շատ սուրբեր և սրբութիւններ, երբ պատարագէն վերջը եկեղեցիէն կ'ելլէին, բոլորովին այլակերպուած և լուսաւորուած կ'ըլլային, իմչ որ արտաքսապէս ալ կը տեսնուէր, Դու ալ ամոռց օրինակին հետեւէ, և ջանա՛ որ չամցնես օր մը առանց պատարագ տեսնելու. իսկ եթէ առիթը կամ այդ գիւրդութիւնը չունիս, գոմէ Նկեղեցւոյ պատուիրամին համաձայն՝ ամէն կիրակի և տօմի օրեր պէտք է մերկայ գտնուիս Ս. Խորհրդոյ, որով թէ պատարագին Ս. շնորհքներէն չես զրկուիր և թէ Նկեղեցւոյ պատուիրամը պահելով մահուաւի չես մեղանջեր:

ԱՂՕԹՔ

Պատարագեն առաջ

Եկած եմ ահա, ո՛վ երկրպագելի փրկիչս, Ս. խո. անին առջև՝ ներկայ ըլլալու քու աստուածային գոհիդ: Արժանի ըրէ գիտայն բոլոր բարեքներուն և հոգևոր պտուղներուն, որոնք քու շերմեանդներուդ կուտաս:

Աստուած իմ, պատրաստէ սիրտս քու բարութեանդ անուշ արդիւնքներն ընդունելու. օրհնէ՛ ու սրբէ՛ իմ միտքս ու ըզգայարանքներս, մաքրէ՛ հոգիս ու ջնջէ՛ քու սուրբ արեամբդ բոլոր մեղքերս. մոռցիր բոլորը, ո՛վ բարեգութ Ստուած, քու սիրոյդ համար անոնցմէ կը զըզուիմ, և խոնարհաբար թողու-

Փոքր. Առաջմ.

Թիւն կը խնդրեմ: Գիտաւորութիւններս քուկիինիդ հետ միացնելով, իմ անձս քեզի կը նուիրեմ, ինչպէս դուն ինքզինքդ բոլորովին ինծի համար նուիրեցիր:

Պատարագի սկզբնաւորութեան
ժամանակ

Յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ, ամէն.

Երկրպագելի և Ամենասուրբ Երրորդութիւն, քու շնորհքովդ այսօր ներկայ կ'ըլլամ այս ամենասուրբ և երկնային խորհրդոյս՝ ընծայելու համար քեզի պարտուպատշաճ մեծարանքն ու պատիւը. թոյլ տուր որպէս զի դիտաւորութեամբս միանամ Ս. խորանիդ պաշտօնէին հետ, մատուցանելու համար քեզի իմ

փրկութեանս թանկագին զոհը այն զգացումներով՝ զոր պիտի ունենայի Գողգոթային վրայ, ուր կատարուեցաւ վշտաշարչարողջակէզդ:

« Խոստովանիմ առաջի
Աստուծոյ »

Բոլոր գործած մեղացս համար յանցաւոր եմ քու առջեւդ, ո՛վ Աստուած իմ, և կը խոստովանիմ թէ մեղանչած եմ մտածութեամբ, խօսքով, գործով, և անհոգութեամբ. այսուհետեւ կը խոստանամ ալ չմեղանչել:

Գութալ, ով սուրբ Աստուածածին և համօրէն երկնային սուրբեր և հրեշտակներ, այս իմ խոստմանս վկայ եղէք և ընդունեցէք ինծի համար պէտք եղած շնորհքները:

Տէր իմ, լսէ քու անհուն ողորմութեամբդ իմ աղաչանքներուս և տուր թողութիւն և արձակումն բոլոր մեղքերուս:

« Ի յարկի սրբոշրեան »

Այս վայրկենէս ես ալ, Աստուած իմ, միացած սրտովս և հոգւովս քու սրբութեան պաշտօնէիդ հետ՝ կը բարձրանամ խորանին վրայ, նուիրելու հոն քեզի ինքզինքս, ինչպէս դու նուիրեցիր զքեզ ինծի համար երկնաւոր Հօրդ: Այս օրուան տօնին (կամ սրբոյն) յիշատակովը վառուած՝ կ'օրհնեմ ու կը փառաւորեմ զքեզ, և կը խնդրեմ որ օրհնես զիս, օրհնես իմ բոլոր իղձերս, մտածութիւններս և գործերս, որպէս զի կարենամ առանց մեղաց և սրբութեամբ

անցնել այս օրս և արժանի ըլլալ քու սուրբ շնորհքներուդ:

« Օրհնելու քաղաւորութիւն »

Ո՛վ փրկիչ աշխարհի և հոգւոյս, դու որ երկնքի և երկրի խաղաղութիւն եղար, կ'օրհնեմ զքեզ, Տէր իմ, երկրպագելով քեզի, խոնարհաբար քու սուրբ շնորհքներդ կը խնդրեմ. կ'ուրախանամ գերագոյն փառացդ մէջ տեսնելով և խոստովանելով ըզքեզ ճշմարիտ Տէր, մշտնջենաւոր քահանայապետ, ամենաբարի Հայր, ողորմած Աստուած և ամենակարող Արարիչ:

Միածին Որդի Հօր Աստուծոյ երկրպագելի Յիսուս իմ, կը ճանչնամ զքեզ Աստուած և Տէր ամէն բանի, որ եկար աշխարհիս բոլոր մեղքերը քաւելու իմ:

րև անարատ Գառնուկ մը. նայէ՛ գթութեամբ իմ վրաս երկնքէն, ուր Հօր Աստուծոյ և ամենասուրբ հոգւոյն հետ կը թագաւորես յաւիտեան:

Աստուած իմ, պարգևէ ինծի Ս. Աստուածածնի և բոլոր սրբոց բարեխօսութեամբն այն բոլոր շնորհքները որ քու խորանիդ պաշտօնեան կը խնդրէ քեզմէ իր անձին և մեզի համար. միևնոյն բարիքները և շնորհքները կը խնդրեմ նաև բոլոր անոնց համար, որոնք ինծի աղօթք յանձնած են, որպէս զի կարենանք ամէնքս ալ քու օգնութեամբդ փրկուիլ և ժառանգել յաւիտեանական կեանքը:

«Ձի քո է կարողութիւն»

Զեմ գիտեր ինչպէս շնորհակալ ըլլալ քեզի, Աստուած իմ,

որ արժանի ըրիր զիս այս Ս. Պատարագին ներկայ ըլլալու, որով հրեշտակներուն ձայնակից եղած կը փառաբանեմ քու երեքսրբեան տէրութիւնդ. «Սուրբ Աստուած, սուրբ և հօր, սուրբ և անմահ ողորմեա մեզ»:

Գթա՛ և ողորմէ՛ ինծի, ո՛վ ամենասուրբդ Աստուած, ներէ՛ իմ բոլոր յանցանքներուս՝ որ քեզի դէմ գործեցի. զօրացուր իմ տկարութիւնս՝ որ կարենամ անթերի կերպով կատարել վիճակիս բոլոր պարտքերը. լեցուր զիս քու սուրբ շնորհքներովդ, որպէս զի քեզմով զօրացած՝ արիանամ ամէն տեսակ փորձութեանց դէմ, ու աշխարհիս վրայ ծառայելով քեզի քրիստոնէաբար, գամ երկինքը վայելելու քու անճառելի սէրդ ու անբաւ բարիքներդ:

«Չի ողորմած և մարդասէր ես»

Աստուած իմ, քու օրէնքներդ և հրամաններդ պահելու և յաւիտենական երջանկութեան հասնելու համար զիս կոչեցիր և շատ մը խաւարի մէջ ապրող հոգիներէն վերադաս համարեցար. ուստի ես ալ բոլոր սըրտովս մտիկ կ'ընեմ աստուածային օրէնքներուդ և սուրբ հրամաններուդ, որոնք մարգարէներուն և առաքեալներուն բերնով յայտնեցիր, և այդ հրամանները կատարելուն մէջ պիտի գտնեմ հոգւոյս հանգիստը և ուրախութիւնը:

Ճշմարտապէս համոզուած եմ, Աստուած իմ, թէ մարգարէութիւնները և առաքելոց գրքերը որ հիմա կը կարդացունին, ուրիշ հոգւով կամ դիտաւորութեամբ

գրուած չեն, բայց եթէ մեր փրկութեանը համար, և կը հաւատամ թէ անոնց հեղինակը մարդ չէ՝ այլ ինքն Հոգին սուրբ:

«Աւետարանը կարդալէն առաջ»

Աստուած իմ, այլ ևս ոչ Մարգարէներդ և ոչ Առաքեալներդ են՝ որ ինծի պիտի սորվեցնեն իմ պարտքերս, այլ քու միակ Որդիդ Յիսուս Քրիստոս, իր Ս. Աւետարանին միջոցաւը, որուն իւրաքանչիւր բառերուն կ'ուզեմ ուշադիր ըլլալ. օգնէ ինծի, Տէր իմ Յիսուս, և եթէ ո՛ր և իցէ տարակոյս ունենամ, լուսաւորէ միտքս՝ որպէս զի ուղիղ հասկնամ քու աստուածային խօսքերդ, և անոնց մէջ պահուած թաքուն իմաստներէն հոգւոյս փրկութեան համար խրատ-

ներ քաղեմ՝ և չհեղիմ՝ անոնցմէ
մինչև մահուանս օրը:

Գիտողութիւն

Ուշադրութեամբ մտիկ ընելու
է Ս. Գրքիւն և Աւետարանիւն. ըմ-
թերցմամբ ժամանակ ոտքի կանգ-
նած, պատկառամբով լսելու է
Աստուծոյ պատգամը, խրատ-
մները և պատուէրները, և վերջը
ցած ծայնով ըսելու է քահանա-
յիւն հետ «Հաւատամքը», որուն
մէջ բովանդակուած են մեր սուրբ
կրօնքիւն բոլոր մշտարտութիւն-
մները:

«Հանգանակ հաւատոյ»

Հաւատամք ի մի Աստուած
Հայրն ամենակալ յարարիչն
երկնի և երկրի, երեւեաց և
աներևութից: Եւ ի մի Տէր Յի-
սուս Քրիստոս յՈրդին Աստու-

ծոյ՝ ծնեալն յԱստուծոյ Հօրէ
միածին, նախ քան զամենայն
յաւիտեանս: Աստուած յԱստու-
ծոյ, լոյս ի լոսոյ. Աստուած
ճշմարիտ յԱստուծոյ ճշմարտէ,
ծնունդ և ոչ արարած: Նոյն
ինքն համագոյակից Հօր, որով
ամենայն ինչ եղև յերկինս և ի
վերայ երկրի, երեւելիք և անե-
րևոյթք: Որ յաղաս մեր մարդ-
կան և վասն մերոյ փրկութեան
իջեալ ի յերկնից մարմնացաւ,
մարդացաւ, ծնաւ կատարեալ-
պէս ի Մարիամայ սրբոյ կուսէն
Հոգւովն սրբով: Որով էառ մար-
մին, հոգի, միտս և զամենայն
որ ինչ է ի մարդ՝ ճշմարտապէս
և ոչ կարծեօք: Չարչարեալ,
խաչեալ, թաղեալ, յերրորդ ա-
ւուր յարուցեալ, ելեալ ի յի-
րկինս՝ նովին մարմնովն նստաւ
ընդ աջմէ Հօր: Գալոց է նովին

մարմնովն և փառօք Հօր ի դա-
տել զկենդանիս և զմեռեալս,
որոյ թագաւորութեան ոչ գոյ
վախճան: Հաւատամք և ի սուրբ
Հոգին, յանդն և ի կատարեալն
որ ի Հօրէ և յՈրդւոյ բղխի: Որ
խօսեցաւ յօրէնս և ի մարգա-
րէս և յաւետարանս, որ էջն ի
Յօրդանան, քարոզեաց յառա-
քեալսն, և բնակեցաւ ի սուրբսն:
Հաւատամք և ի մի միայն յընդ-
հանրական և առաքելական եկե-
ղեցի. ի մի մկրտութիւն, յա-
պաշխարութիւն, ի քաւութիւն
և ի թողութիւն մեղաց, ի յա-
րութիւն մեռելոց, ի դատաս-
տանսն յաւիտենից հոգւոց և
մարմնոց, յարքայութիւն երկնից
և ի կեանսն յաւիտենականս.
ամէն:

« Հաւատամքէն վերջը »

Ով Աստուած ամենակարող և
յաւիտենական, անարժան եմ
քու առջևդ երեւնալու, բայց
վստահ քու ներողամտութեանդ՝
կը համարձակիմ քահանային
ձեռքով քեզի մատուցանել այս
սուրբ զոհը, այն դիտաւորու-
թեամբ՝ որ ունեցաւ Յիսուս
փրկիչս Ս. խորհուրդը հաստա-
տելու ժամանակ, որ հոս հիմակ
Ս. խորանին վրայ ինծի համար
կը զոհուի:

Քեզի կը մատուցանեմ, ճանչ-
նալով քու գերագոյն իշխանու-
թիւնդ՝ իմ և բոլոր ստեղծուածոց
վրայ, քեզի կը մատուցանեմ
մեղացս քաւութեան համար և
ի նշան շնորհակալութեան, որ
բարեքնեցովդ և շնորհքներովդ
զիս լեցուցիր:

Վերջապէս քեզի կը մատուցանեմ, Աստուած իմ, այս երկնային զոհը, խնդրելով քեզմէ՝ ինծի, ծնողացս, բարերարացս, բարեկամացս և թշնամեացս համար անվախճան բարիքները:

Մի՛ մոռնար, Աստուած իմ, թէ քու և թէ իմ թշնամիներս. գթած և ողորմէ՛ք բոլոր անհաւատներուն, հերետիկոսներուն և մեղաւորներուն. սփռէ՛ք օրհնութիւնդ անոնց վրայ՝ որոնք զիս կը հալածեն, և իմ մեղացս ալ թողութիւն տուր, ինչպէս ես ալ կը ներեմ և պիտի ներեմ այն ամենուն, որոնք ինծի չարիքը բաժնի կամ կ'ուզեն ընել:

«Եւ ընդ սերտիքսն»

Ահաւասիկ երկնքի և երկրի թագաւորին երեսնալու ժամա-

նակը կը մօտենայ. Տէր, զիս քու հոգւովդ լեցուր, որպէս զի սիրտս բաժնուի երկրաւոր բաներէ և միայն զքեզ մտածէ: Ա'իմանամ՝ թէ՛ որչափ պարտական եմ զքեզ օրհնելու և ամէն տեղ քու անունդ փառաւորելու:

Զկայ աւելի սուրբ և աւելի օգտակար բան մը՝ քան Յիսուսի Քրիստոսի հետ միանալ և անոր յարատեւ երկրպագութիւն ընել. ասոր համար բոլոր սուրբերը քու աստուածութեանդ առջեւ կը խոնարհին, հրեշտակները և երջանիկ հոգիները երկինքը միշտ կ'երկրպագեն. ինծի ալ թոյլ տուր, Տէր իմ, որ ես ալ մերկանալով իմ տկարութիւններէս միանամ երկնային հոգիներուն, և անոնց հետ միասին երգեմ սրբաբացութիւնը:

ԳԻՏԵԼԻՔ

«Առէր կերայք» եւ առաջ

Այս վայրկեանիս բարձրացիր
մտքովդ միմչև երկինք Աստու-
ծոյ փառաց և մեծ վայելչութեան
աթոռին առջև, և հոն սիրովբէից
և քերովբէից զունդին մէջ խառ-
նուած, ահիւ և պատկառամքով
միացուր սրտիդ եռամղագին օրհ-
նութիւնները ամոմց երգերուն
հետ՝ ըսելով.

«Սուրբ, սուրբ, սուրբ Տէր
գօրութեանց, լի են երկինք և
երկիր փառօք քո, օրհնութիւն
ի բարձունս, օրհնեալ որ եկիր
և գալոց ես անուամբ Տեառն.
ովսաննա ի բարձունս»:

ԳԻՏԵԼԻՔ

Այս միջոցիս՝ ըստ կարելոյմ՝
պէտք է շատ երկիւղած և ամ-
փոքր. Առաջմ. 10

փոփ կենալ, գիտնալով թէ այս վայրկեանիս է որ երկնքի և երկրի փրկիչը կ'իջնէ իր աստուածային փառքովը մեր խորամին վրայ. հացը և զինին՝ քահանային սըրբազործութեան խօսքերովը՝ կը փոխուին ու կ'ըլլան ճշմարիտ մարմինը և ճշմարիտ արիւնը մեր փրկչին: Ուստի՝ ի պատիւ Յիսուսի և միանգամայն հաւատքդ աւելի ևս զօրացնելու համար՝ ըրէ՝ հետեւեալ համառօտ — — — — —
— ԴՅԻՒՆԻՐԸ

Սրաքական տղօքրներ

Տէր իմ, հաւատքս զօրացուր, Աստուած մեղաւորիս ներէ: Յիսուս իմ, կը սիրեմ զքեզ, Յիսուս, իմ օգնականս, փրկիչս և Տէրս: Յիսուս, իմ սէրս: Յիսուս, ճշմարիտ գառն Աստուծոյ: Յիսուս, իմ փրկութեանս միակ

զօհը: Արդարութեան արեգակը, Տէր Յիսուս:

«Ե: զբոյս ի բոյոցս»

Ես խեղճ մեղաւորս ի՞նչ ունիմ, ո՞վ բարեգութ Տէր, որ կարենամ արժանաւոր նուէր մ'ընել քուանհուն մեծութեանդ, փոխանակ այնչափ մեծամեծ բարիքներուն՝ որոնցմով լեցուցիր զիս:

Ահա խորանին վրայ կը զոհուի քու Միածին Որդիդ և իմ ամենասիրելի փրկիչս, զինքը քեզի կ'ընծայեմ, իրեն հետ ընծայելով նաև հոգիս, միտքս ու սիրտս, զորոնք դու ստեղծեցիր ու ինծի պարգևեցիր. «Եւ ըզբոյս ի բոյոցս քեզ մատուցանեմ»:

Ուստի կ'աղաչեմ, Հայր բա-

րեզուլթ, Յիսուսի չարչարանաց,
խաչելութեան ու մահուան հա-
մար մի՞ յիշեր իմ չարութիւն-
ներս, ներքե՞ ու հաշտուէ՞ հոգւոյս
հետ, խնամէ՞ զիս հայրաքար որ
միշտ աճելով ու զարգանալով
շնորհացդ մէջ, հոս և անդին
փառաւորեմ գրեզ յաւիտեան:

Մասնաւոր կերպով քու պաշտ-
պանութեանդ կը յանձնեմ,
Աստուած իմ, այն ամէնքը ու-
րոնք սորվեցուցին ինծի ճշմար-
տութիւնը, արդարութիւնը, աս-
տուածսիրութիւնը և աղօթասի-
րութիւնը. դարձեալ այն ամէն-
քը՝ որոնք այս սուրբ պատա-
րագիս կը մասնակցին իրենց
ներկայութեամբը, և մասնաւո-
րապէս... (Այս տեղ ղեկավար
կրնաս յիշել քու ծնողքդ, սի-
րելիներդ, և այլն): Որպէս զի,
Աստուած իմ, նուէրս աւելի ըն-

դունելի և ախորժելի ըլլայ քե-
զի, կը միանամ հոգւովս Ամեն-
օրհնեալ Աստուածածնին, բոլոր
առաքելոց, մարտիրոսաց և հա-
մօրէն սրբոց հետ գրեզ օրհնելու
և փառաբանելու:

« Որպէս զի եղիցի սա »

Փրկիչ իմ Յիսուս, ճշմարիտ
Աստուած և կատարեալ մարդ,
կը հաւատամ բոլոր հոգւովս
թէ հոս Ս. խորանին վրայ ներ-
կայ ես և խոնարհութեամբ քե-
զի երկրպագութիւն կ'ընեմ, կը
սիրեմ գրեզ բոլոր սրտովս. ինչ-
պէս որ դու իմ սիրոյս համար
եկար ինքզինքդ զոհեցու, ես ալ
պատրաստ եմ քեզի համար իմ
անձս զոհելու:

Կ'երկրպագեմ ամենասուրբ և
անգին արեանդ, զոր մարդկու-

Թեան համար թափեցիր, կը յուսամ և կը խոստանամ թէ այդ արեան կաթիլներուն արդեամբքը պիտի փրկեմ իմ հոգիս՝ որուն համար կը խնդրեմ շնորհացդ օգնութիւնը:

Քեզի կը նուիրեմ իմ անձս, սիրելի Յիսուս, ի նշան երախտագիտութեան քու սիրոյդ՝ որ ինծի համար զքեզ ինծի տուիր պիտի չմոռնամ բնաւ, Աստուած իմ, ինչ որ այս սուրբ և գերազանց խորհրդովս ցոյց տուիր և որուն ազանատես եղայ, սկսեալ քու չարչարանքներէդ մինչև փառաւոր Յարութիւնդ:

Աստուած իմ յաւիտենական, հիմա՝ որ ես քու անգին շնորհքներուդ արժանացայ, ամենասուրբ զոհիդ միջոցաւ՝ ուրիշներն ալ այս շնորհքին արժանի ըրէ. օրհնէ այն ամէնքը,

որոնք որ Ս. Պատարագիս ներկայ եղան կամ անձամբ կամ սրտով. օրհնէ այն բարեպաշտ քրիստոնեաները, որոնք սուրբ Եկեղեցւոյ գիրկը մեռած են, մասնաւոր կերպով օրհնէ իմ... (Երբ քիզի սիրելի ճնշեցեալներ ունիս յիշէ անոնց անունները) որպէս զի այս գերազանց զոհին արդեամբքը, եթէ քաւարանին մէջ են, ազատին իրենց տանջանքներէն:

Անսաման բարի Աստուած իմ, օր մ'ալ արժանի ըրէ զիս այդ շնորհքին, որպէս զի երկինք գամ միանալու առաքելոց, մարտիրոսաց և բոլոր սրբոց խումբին, և անոնց հետ զքեզ օրհնեմ յաւիտեան, ամէն:

Այս սուրբ և անմահ պատարագին անհուն արդեամբքը յիշէ, բարեբար Աստուած, քու

սուրբ կաթողիկէ Եկեղեցիդ ,
պահէ ու պաշտպանէ զայն ամէն
վտանգներէ ու հալածանքներէ :
Յիշէ ու զօրացուր Եկեղեցւոյ
Գլուխը, բոլոր եպիսկոպոսներն
ու քահանաները, մասնաւորա-
պէս իմ առաջնորդս, և այն
ամէնքը՝ որոնք կը դաւանին քու
սուրբ հաւատքդ :

« Եւ տուր մեզ »

Ո՛րչափ երջանիկ եմ, Աս-
տուած իմ, երկնքին մէջ զքեզ
ինծի Հայր ունենալուս համար :
Ո՛րչափ մեծ է սրտիս ուրախու-
թիւնը, երբ կը մտածեմ թէ
երկինքը՝ ուր դու կը թագա-
ւորես՝ օր մը իմ բնակութիւնս
պիտի ըլլայ : Թող քու սուրբ
անունդ երկրիս վրայ օրհնեալ
ըլլայ : Դո՛ւ միայն թագաւորէ

բոլոր սրտերուն և կամքերուն
վրայ : Մի՛ զլանար, Աստուած
իմ, քու որդիներուդ՝ անոնց
հարկաւոր եղած հոգևոր և մար-
մնաւոր սնունդը :

Բոլոր սրտովս կը ներեմ ին-
ծի դէմ գործող ընկերներուս և
թշնամիներուս, դու ալ ներէ
ինծի, պաշտպանէ զիս փորձու-
թիւններէն և այս ողորմելի կե-
նաց խեղճութիւններէն, պահէ
զմեզ մեղքերէ և մասնաւոր կեր-
պով բոլոր չարիքներէն. ամէն :

Գառն Աստուծոյ, ողորմէ ին-
ծի : Երկրպագելի զոհ փրկու-
թեանս, ազատէ զիս : Ո՛վ եր-
կնաւոր միջնորդ, արժանի ըրէ
զիս արքայութեանդ և շնորհք-
ներուդ, և տուր քու խաղաղու-
թիւնդ :

Ե Ր Գ

ԱՌՍ. ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆ

Մայր հաւատոյ սուրբ հարս,
[նարան,

Եւ առագաստ գերադրական.

Տուն փեսայիդ անմահական,

Որ զարդարեաց զքեզ անվախ,
[ճան:

Երկրորդ երկինք դու հրաշա,
[կան,

Փառօք ի փառքս բարձրական.

Որ զմեզ ծնանիս լուսոյ նըման,

Աւագանաւդ Որդիական:

Բաշխես ըզհացըդ մաքրական,
Զարիւնդ ըմպել տաս սոսկա,
[կան.

Հանես ի վեր գերաստիճան,

Յիմանալեացըն զուգական:

Եկայք որդիք նոր Սիոնի
Մատիք առ Տէր մեր սըրբու-
[թեամբ.
Ճաշակեցէք և տեսէք,
Զի քաղցր է Տէր մեր զօրու-
[թեամբ:
Հինն օրինակ քեզ և նըման,
Դու խորանին գերադրական.
Նա խորտակեաց զգրունս ան-
[ղամանդ,
Դու դըժոխոց զգրունսն ի հի-
[մանց:
Նա բաժանեաց ըզօրդանան,
Դու զծով մեղաց աշխարհական,
Նըմա Յեսու էր զօրական,
Եւ քեզ Յիսուս Հօր միական:
Հացս այս մարմին է Քրիս-
[տոսի,
Բաժակս արիւն նորոյ ուխտի.
Ծածկեալ խորհուրդըն մեծ յայտ-
[նի,
Աստուած ի սմա մեզ տեսանի:

Սա է Քրիստոս Բանն Աստը-
[ւած,
Որ ընդ աջմէ Հօրըն բազմի,
Եւ աստ ի մեզ պատարագի,
Բառնայ ըզմեղըս աշխարհի:
Այն որ օրհնեալ է յաւիտեան,
Հարբ և Հոգւովըն միաբան.
Այժմ և յաւէտ և յապագայն,
Եւ յանըսպառ միշտ յաւիտեան.
Ամէն:

« Ի սոչրք ի սոչրք »

Ո՛րչափ զոհ և ուրախ պիտի
ըլլայի, ով սիրելի փրկիչ իմ,
Եթէ ես ալ այն երջանիկ քրիս-
տոնեաներուն թիւէն ըլլայի,
որոնք մաքուր խղճով և երկիւ-
ղած բարեպաշտութեամբ ամէն
օր քու սուրբ սեղանիդ կը մօ-
տենան: Ի՞նչ մեծ զանձ և բա-
րիք պիտի համարէի ինծի, եթէ

կարենայի այս վայրկենիս ըզ-
քեզ իմ սիրտս ընդունիլ, ըն-
ծայել քեզի իմ յարգանքս ու
մեծարանքս, ու ցոյց տալ իմ
պէտքերս, մասնակից ըլլալ այն
շնորհքներուն, որոնց արժանի
եղան անոնք՝ որ այսօր իրա-
կան կերպով զքեզ ընդունեցան
իրենց սրտին մէջ։ Բայց, ո՛հ,
գիտեմ որ շատ անարժան եմ,
ուստի կը խնդրեմ որ լրացնես,
Աստուած իմ, հոգւոյս պատրաս-
տութեան պակասը, ներես բո-
լոր մեղքերուս, որովհետեւ ես
անոնց վրայ կը զղջամ սրտանց,
գիտնալով որ անոնք քեզի ան-
հաճոյ են. ընդունէ իմ անկեղծ
փափաքներս, որոնցմով կ'ու-
զեմ քեզի նմանիլ, քու մէկ
ակնարկովդ սրբէ զիս, որպէս
զի պատրաստ ըլլամ շուտով և
արժանապէս ընդունելու զքեզ։

Այդ երջանիկ օրուան սպա-
սելով, կը խնդրեմ քեզմէ Տէր
իմ, որ զիս ալ մասնակից ընես
այն արդիւնքներուն, զոր կ'ըն-
դունին այս սուրբ պատարագին
ներկայ եղող բոլոր հաւատա-
ցեալները։ Աւելցուր հաւատքս,
զօրացուր յոյսս, սրբէ սէրս, և
քու սիրովդ լեցուր սիրտս, որ-
պէս զի զքեզ միայն օրհնեմ,
զքեզ միայն մտածեմ և քեզի
համար միայն ապրիմ. ամէն։

«Մարմին քո անասական»

Աստուած իմ, դու որ իմ
փրկութեանս համար ինքզինքդ
զոհեցիր, ես ալ փոխադարձ քու
փառացդ համար իմ անձս կը
նուիրեմ. յօժարութեամբ կ'ըն-
դունիմ այն բոլոր խաչերը՝ որ
ինձի պիտի զրկես, կ'օրհնեմ

զանոնք և իբր քու ձեռքէդ
կ'ընդունիմ և քու խաչիդ կը
միացնեմ: Սուրբ խորհուրդնե-
րովդ մաքրուած, սարսափով
պիտի փախչիմ և պիտի զգու-
շանամ բոլոր մեղքերէն, մաս-
նաւորապէս անոնցմէ՝ որոնք
ինծի ունակութիւն եղած են:
Հաւատարիմ պիտի մնամ քու
օրէնքներուդ, նախընտրելով ա-
մէն ինչ կորսնցնել, նեղուիլ,
չարչարուիլ, քան թէ զքեզ բար-
կացնել:

Գիտելիք

Եթէ խոստովանութեամբ պա-
տրաստուած չես զՅիսուս ըմ-
դումեկու, պատարագի այս միջո-
ցիմ ջանա սլաքական աղօթքմե-
րով ըմդումիլ, գոմէ փափաքով,
այն Յիսուսը, որ քու սիրոյդ հա-
մար իր կեանքը տուաւ և ըզ-

քեզ սատամայիմ գերութեմէն
ազատեց, Շատ սուրբեր և սըը-
բունիներ օրուամ մէջ ստէպ կը
կատարէին այս հոգեւորական
հաղորդութիւնը, որ իրեմց մեծ
մխիթարութիւն և օգնութիւն կ'ըլ-
լար: Խիտքդ պահ մը ամփոփէ
հաւատոյ, յուսոյ, սիրոյ և զղջմամ
մերգործութիւններ ըմելով, և վեր-
ջը հետեւեալ աղօթքն ըրէ:

ԱՂՕԹՔ

Հոգեւորական հաղորդութեան

Յիսուս իմ, կը հաւատամ թէ
ճշմարտապէս սուրբ Հաղորդու-
թեան խորհրդոյն մէջ ներկայ
ես, կը սիրեմ զքեզ և կը փա-
փաքիմ ընդունիլ զքեզ, եկուր
բնակէ իմ հոգւոյս մէջ. կը գըր-
կեմ զքեզ եռանդեամբ և կ'ա-
ղաչեմ որ զիս չթողուս բնաւ
քեզմէ բաժնուելու:

Փորք. Առաջմ.

« Որ օրհնեն զայնուսիկ »

Աստուած իմ, օրհնէ զիս և առաջադրութիւններս, օրհնէ ըզմեզ ամէնքս քու պաշտօնէիդ ձեռքով, որպէս զի յաւիտեան օրհնութեանդ և շնորհացդ մէջ մնանք և ապրինք, Հօր և Որդւոյ և սուրբ Հոգւոյն անուանովը:

Բան յաւիտենական, Միածին որդի Հօր և լոյս աշխարհի, դու որ երկնքէն եկար մեզի ուղիդ ճամբան ցոյց տալու, մի թուղուր որ նմանիմ այն անհաւատ ժողովրդեան՝ որ չընդունեցաւ ու չճանչցաւ զքեզ իր ճշմարիտ Մեծ սիան. պահէ զիս, որպէս զի այն դժբախտներուն կուրութեան մէջ չիյնամ, որոնք կ'ուզեն աւելի գերի ըլլալ սատանային, քան թէ քու որդիներուդ խումբին մէջ դասուիլ:

Բանդ մարմնացեալ, խորին և երկիւղած յարգանքով կ'երկըրպագեմ քեզի. բոլոր յոյսս քու վրադ դրած եմ, կը ճանչնամ թէ դու ես իմ. Աստուածս և միայն քեզմով կրնամ ունենալ հարկաւոր եղած շնորհքները. կ'ուզեմ այս աշխարհիս մէջ ամենայն սրբութեամբ և համբերութեամբ ապրիլ, որպէս զի երկիրքն ալ յաւիտեան զքեզ ժառանգեմ. ամէն:

« Օրհնեալ եղերուք »

Շնորհակալ եմ, Տէր իմ, որ արժանի ըրիր զիս ներկայ գըտնուելու այսօր, Պատարագի Ս. Զոհին. թերեւս ուրիշներ այս երջանկութիւնը չունեցան. սըրտանց թողութիւն կը խնդրեմ այն բոլոր պակասութեանց հա-

մար, զոր ցրուած և անուշադիր
մտքով ըրի: Աստուած իմ, այս
Ս. Պատարագը թող մաքրէ ան-
ցած մեղքերս և ապագային հա-
մար ալ ուժ տայ որ քաջաբար
յաղթեմ ամէն փորձութեանց:
Կը խոստանամ ամէն օր ներկայ
ըլլալ քու սուրբ պատարագիդ,
և միշտ պիտի յիշեմ այս եր-
կնային շնորհքը որ այսօր ըրիր,
և պիտի ջանամ քու խօսքերէդ
բառ մը և ազդեցութիւն մ'ան-
գամ չկորսնցնել. ալ ուրիշ փա-
փաք և մտածութիւն չունիմ,
բաց ի քու շնորհքներդ արդիւ-
նաւոր ընելէ. ահա այս է իմ
այսօրուան գլխաւոր առաջա-
դրութիւնս. ամէն:

Գիտելիք

Հաւատացեալ մը ամբողջ պա-
տարագը տեսած ըլլալու համար,
պէտք է որ սկիզբէն միմչև վեր-
ջը առանց ընդհատելու, ամոր
մերկայ եղած ըլլայ, կամ գոմէ
«օրհնալ թագաւորութենէն» (ե-
թէ կարևոր պատճառով մը ու-
շացած ըլլայ, մոյն իսկ Աւետա-
րանին ընթերցումէն) միմչև «Ե-
սուրբ արիւն», երբ քահանան
Յիսուսի ամեմասուրը մարմնը
և արիւնը կը ճաշակէ. եթէ այս
ժամանակամիջոցէն աւելի ուշ
հկած և կամ շուտ մեկմած ըլ-
լայ, այդ պարտականութիւնը կա-
տարած չըլլար: Երբ եկեղեցւոյ
մէջ մի և մոյն ժամանակ շատ
խորաններու վրայ պատարագ-
ներ ըլլան, և մենք անոնց սկիզ-
բէն միմչև վերջը մերկայ ըլլանք,
շատ պատարագներ տեսած չենք

ըլլար, այլ միայն մէկ հատ, ամոր՝ որ սկիզբէն մինչև վերջը հետևած ենք. իսկ եթէ միամիտ կերպով շատ արդիւնք վաստակելու կամ շատ պարտականութիւններ մէկ անգամէն կատարած ըլլալու համար, ամէն ալ մաս մաս լսենք և ո՛չ մէկը ամբողջութեամբ, այդ պարագային ո՛չ մէկ պատարագ տեսած կ'ըլլանք. շատ գիտնալու է որ, եթէ կիրակի կամ տօնական օր մը զանց ընենք պատարագի պարտականութիւնը՝ շարժուան ուրիշ օր մը պատարագ տեսնելով՝ այն պարտականութիւնն իսկ կատարած չենք ըլլար:

Պատարագի ժամանակ կըրնանք կամ Ս. խորհրդոյն յատուկ աղօթքներ ընել (էջ, 152), կամ Ս. Վարդարան ըսել (էջ 102), կամ մտածական ընել, կամ ուրիշ աղօթքներ. ջանալու է որ միւթական պարտք մը կատարեն.

լու պէս Պատարագի ժամանակ անտարբեր չկենանք, եթէ ոչ՝ մտքերն իսկը ցրուի, եռանդն իսկը պակսի, և փոխանակ արդիւնք և շնորհք վաստակելու՝ աւելի յանգաւոր կ'ըլլանք:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ԱՂՕԹՔՆԵՐ

ԱՂՕԹՔ

Առ Ս. Աստուածածին

Ո՛վ երկնից մեծ թագուհի,
խոնարհութեամբ առջևդ ինկած,
կը մեծարեմ և կը դաւանիմ
զքեզ Երկնաւոր Հօր դուստրը,
Աստուծոյ Բանին Մայրը և Սուրբ
Հոգւոյն Հարսը: Դու որ գան-
ձապետ ես և Աստուծոյ ողոր-
մութեանց մատակարարը, քու
մաքուր սիրտդ լի է գորովով և
սիրով առ մեղաւորս, և ատոր
համար Մայր Աստուածային
գրութեան կը կոչուիս: Իմ ցա-
ւերուս և վշտերուս մէջ վստա-
հութեամբ քեզի կը դիմեմ, ով

գորովագութ Մայր, և կ'աղաչեմ
որ ցոյց տաս ինծի բարութիւնդ,
սիրելով և քեզմէ խնդրած չը-
նորհներս ինծի պարգևելով, եթէ
անոնք Աստուծոյ կամաց համա-
ձայն և իմ հոգւոյս օգտակար
են: Ա՛հ, կ'աղաչեմ, քու մաքուր
ակնարկդ դարձուր իմ վրաս,
իմ բոլոր ծանօթներուս և այն
ամենուն վրայ, որոնք ինծի ա-
ղօթք յանձնած են: Տես այն
սաստիկ պատերազմը, որով սա-
տանայ, աշխարհ և մարմին մե-
զի հետ կը կռուին և շատերը
կը մոլորեցնեն: Յիշէ, գորովա-
գութ մայր, որ ամենքս ալ քու
որդիքդ ենք և Միածին Որդւոյդ
պատուական արեան գինը: Հա-
ճէ խնդրել եռանդագին ամենա-
սուրբ Երրորդութենէն, որ պար-
գևէ մեզի իր շնորհքները՝ որպէս
զի յաղթենք սատանային, աշ-

խարհիս և բոլոր մեր կրքերուն . տայ նոյնպէս իր շնորհքները , որպէս զի սուրբերը արգարաւան , մեղաւորները ապաշխարեն , հերձուածները ընկճուին , անհաւատները լուսաւորուին և հրեայք առ Աստուած դառնան :

Սիրելի մայր , խնդրէ այս շնորհքները Աստուծոյ անհուն բարութենէն , քու ամենասուրբ Որդւոյդ արդեանց համար , այն կաթին՝ որով զինքը . սնուցիր , այն տարած խնամքերուդ , թափած արցունքիդ և իրեն չարաւանաց ժամանակ . քու կրած ցաւերուդ փոխարէն : Ընդունէ այս մեծ շնորհքը , որպէս զի բոլոր աշխարհս մէկ հօտ և մէկ հովիւ ըլլայ , փառաւորելու և պաշտելու համար ամենասուրբ Երրորդութիւնը և զքեզ՝ որ մեղաւորներուս միջնորդ և բարե-

խօս ես : Թող այս շնորհքը մեզի պարգևէ Հօր Աստուծոյ իշխանութիւնը , Որդւոյն իմաստութիւնը և Հոգւոյն սրբոյ զօրութիւնը . Մայր սուրբ , քու որդիներդ ապագայ վտանգներէն պահէ :

Մայր ամենակարող , ողորմէ մեզի :

Կոյս հօր , մեզի համար աղօթէ : (Երեք « Ողջոյն քեզ »):

Հայր յաւիտենական , հաւատացելոց մէջ ծաղկեցուր քու Դստերդ՝ Ս . Կուսին ջերմեռանդութիւնը :

Որդիդ յաւիտենական , հաւատացելոց մէջ ծաղկեցուր քու Մօրդ ջերմեռանդութիւնը :

Հոգիդ յաւիտենական , հաւատացելոց մէջ ծաղկեցուր քու ամենամաքուր Հարսիդ ջերմեռանդութիւնը : (« Փառք Հօր » և այլն) :

Ե Ր Գ

Առ Ս. Աստուածածին

Մայր սուրբ, սքանչելի լուսոյն, որ զԱստուածն ամենայն յաւիտեանց յորովայնի քում կրեցեր, և ցնծութիւն աշխարհի ծընար զԲանն Աստուած: Աղաչեմք:

Մայր սուրբ բարեխօսեա:

Աղաչեա վասն մեր զառ ի քէն ըզմարմնացեալն Աստուած: Որ խոնարհեցաւ ի հայրական ծոցոյ, էառ մարմին ըստ մարդկային բնութեան, առնել խաղաղութիւն յերկինս և յերկրի, աղաչեմք:

Աղաչեա: Ներել մեզ անտես առնել զյանցանս մեր, և տալ օգնականութիւն ընդդիմակաց

լինել հակառակամարտիցն ի պատերազմի, աղաչեմք:

Աղաչեա: Զի լուսեցեն պատեւրազմունք, դադարեցին յարձակմունք թշնամեաց, տնկեցի սէր և արդարութիւն ի յերկրի, աղաչեմք:

Աղաչեա: Աճեցուցանել յերկրի մերում զքաղցր բղխումն աղբերաց, զառատ պտղաբերութիւն բուսոց և տնկոց, առ ի զուարճալի լինել ամենայն հարկաւոր պիտոյից մերոց, աղաչեմք:

Աղաչեա: Զի միաբանեսցէ զեկեղեցի իւր սուրբ, շինեալ ի վերայ հիման առաքելոց և մարգարէից, պահել անարատ մինչև յօր երևելոյ զալստեան իւրոյ, աղաչեմք:

Աղաչեա վասն մեր սրբունի զմիածին քո զՈրդին և վասն

հոգւոցն հանգուցելոց ընդունել
յարքայութիւն երկնից և տալ
մասն և բաժին ընդ սուրբս ամե-
նայն. աղաչեմք:

Յիշեա Տէր և ողորմեա:

Եւ ես առաւել զյորդորումն
սիրոյ և զգործս բարեաց պար-
զեւել մեզ խնդրեմք:

Տուր մեզ Տէր Աստուած մեր:

Ջանձինս մեր և զմիմեանս
Տեառն Աստուծոյ ամենակալին
յանձն արասցուք:

Քեզ Տեառնդ յանձն եղիցուք:

Ողորմեա մեզ Տէր Աստուած
մեր ըստ մեծի ողորմութեան
քում. ասասցուք ամենեքեան
միաբանութեամբ:

Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա,
մայր սուրբ բարեխօսեա առ Տէր
վասն մեր:

Ե Ր Գ

Գովասանաց և պաշնտանաց
առ ամենատոշրք Աստուծած ին

Աղաչեմ զքեզ Աստուածածին,
Որ ես տաճար անեղ Բանին,
Բարձր և պայծառ որպէս զար-
[ւիին,

Մաղթեա վասն իմ առ քո Որդին:
Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա.
Աստուածածին բարեխօսեա:

Գոչեմ առ քեզ արտասուագին,
Կոյս Մարիամ տուր զհայցուածս
[իմ.

Դու ես աթոռ Աստուածային,
Խընդրեա վասն իմ Կոյս տիրա-
[ծին: Տէր ողորմեա:

Երանելի և հրաշալի,
Դու հրեշտակաց զարմանալի.
ԶԱստուած ծընար մարմնով յեր-
[կրի,

Իսկ կուսութիւն քո ոչ խախտի:

[Տէր ողորմեա:

Երանուհի կոյս տիրուհի,
Դու օթարան ես Միածնի.
Ընտրեալ յազգէս հողեղինի,
Թագ և պարծանք քրիստոնէի:

[Տէր ողորմեա:

Թագաւորին մեր Քրիստոսի,
Դու տաղաւար ընդունելի.
Ժուժկալեալ քում յորովայնի,
Առեալ զբնութիւնս հողեղինի:

[Տէր ողորմեա:

Ի հրեշտակաց անհաս էր նա,
Ծընաւ ի քէն վասն Ադամայ.
Լուսածին մայր ի քեզ անկայ,
Բաբունոյդ քոյ վասն իմ հայ:

[ցեա: Տէր ողորմեա:

Խընդրեմք ի քէն կոյս տա-
[ւիթա,
Միշտ անդադար բարեխօսեա.
Ծընար զԱստուած որպէս տը-
[ղայ,

ԶՅիսուս Փըրկիչ Տէր և արքայ:

[Տէր ողորմեա:

Կոյսըդ մաքուր և հրաշալի,
Դու գեղեցիկ գեղ զովելի.
Հոտով նըման ես դու վարդի,
Շուշան հովտաց ծաղիկ դաշտի:

[Տէր ողորմեա:

Զայնիւ մաղթեմ արտասուալի:
Յոգնահանճար մեծ թագուհի.
Ղամպար ես դու լուսով միշտ լի:
Հայցեա վասն իմ ով սրբուհի:

[Տէր ողորմեա:

Ճըշմարիտ գեղմն իմանալի,
Զոր է տեսեալ Գեղէնփի.
Մաքուր մարմնով անխախտելի,
Սուրբ կուսութեանդ օրինակի:

[Տէր ողորմեա:

Յորժամ գայցէ քո Միածինն,
Առ ի դատել զազգս երկրածին.
Նըստեալ յաթոռ դատաստանի,
Ի յայն ժամու մաղթեա վասն

[իմ: Տէր ողորմեա:

Փոքր. Առաջն.

Շնորհօք լըցեալ սուրբ իս-
[կուհի,
Մարմնով քրովբէ հիանալի.
Որ հրեշտակաց ես գովելի,
Եւ հրեղինաց զարմանալի: Տէր
[ողորմեա:
Ձեմ գովելոյ զքեզ արժանի,
Ձի դու սըրբոց ես գովելի.
Պարտապան եմ ես բիւր չարի,
Եւ զանազան ախտիւք եմ լի:
[Տէր ողորմեա:
Ձընջել ըզգիրն իմոյ պարտին
Հայցեա յՈրդւոյդ ով Տիրածին.
Ռետին քաղցու Աստուածածին,
Լուսին պայծառ բոլորովին: Տէր
[ողորմեա:
Սափոր ոսկի զարմանալի,
Լըցեալ ի քեզ մանանայ լի.
Վեհ քան զերկին զըտար յեր-
[կրի,
Ձի էր ստեղծողն ի քում զըրկի:
[Տէր ողորմեա:

Տիրամայր կոյս Աստուածա-
[ծին,
Միշտ անդադար մաղթեա վասն
[իմ.
Բախացո զիս հայցմամբ քոյին,
Ձի հայցուածք քո միշտ կատա-
[րին: Տէր ողորմեա:
Յանկացայ ես յոլով չարի,
Նոքօք զանձն իմ վիրօք լըցի.
Իւծեալ եմ արդ վասն իմ չարի.
Անկեալ ի մէջ մեղաց տըղմի: Տէր
[ողորմեա:
Փութա փըրկել զանկեալ ան-
[ձըն իմ,
Անապական Կոյս Տիրածին.
Քանզի ըզքեզ ինձ յոյս ունիմ,
Աս Որդիդ քո մաղթել վասն իմ:
Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա,
[Տէր ողորմեա:
Աստուածածնին բարեխօսու-
[թեամբ,
Յիշեա Տէր և ողորմեա:

ԱՂՕԹՔ

Աս պահապան հրեշտակն

Աստուծոյ սուրբ պաշտօնեայ
և իմ պահապան հրեշտակս, դու
որ իր կողմանէ իմ վրաս միշտ
հսկելու համար դրուած ես,
կը խնդրեմ որ ուշադիր ըլ-
լաս և հեռացնես ինծմէ այն
ամէն փորձութիւնները, որոնց
մէջ զիս ձգել կ'ուզէ սատանան
իր հազարաւոր միջոցներով. ա-
ղօթքներու և Աստուծոյ հաճոյ
գործերու ժամանակ քաջալե-
րէ զիս և եռանդ տուր, որ ա-
ւելի շերմեռանդութեամբ և սըր-
տանց ընեմ: Գիտեմ, ով միակ
պաշտպան հրեշտակս, թէ դառն
պիտի ըլլայ իմ վիճակս, եթէ
քու բարի ազդեցութիւններուդ
ուշադիր չըլլամ, ուստի կ'առա-

ջադրեմ ու կը խնդրեմ քեզմէ որ
միշտ ազդարարես և յիշեցնես
իմ պարտքերս և առաջնորդես
միշտ Աստուծոյ ճանապարհին
մէջ. որպէս զի անվտանգ հաս-
նիմ երկնից արքայութիւնը և
հոն քեզի հետ արժանի ըլլամ
օրհնելու մեր Արարիչը:

ԱՂՕԹՔ

Աս Պաշտպան Սուրբ

Այն առաջին վայրկենէն երբ
քու անունդ վրաս առի, իմ սի-
րելի և յարգելի պաշտպանս
Ս. . . ուզեցի քեզի և քու
առաքինութիւններուդ նմանիլ,
և մինչև վերջն ալ այդ պիտի
ըլլայ իմ փափաքս: Սակայն ես
տկար արարած մ'ըլլալով և ու-
նակութիւններու և կրքերու

գերի, շատ անգամ կը մոռնամ
փրկչիս ինծի համար քաշած նե-
ղութիւնները և չարչարանքնե-
րը, Ս. Աստուածածնի վշտերն ու
ցաւերը, սրբոց կրած հալածան-
քը և չարչարանքը, և նոյն իսկ
քու տառապանքներդ, որ երկնից
արքայութեան փափաքով լե-
ցուած, արհամարհեցիր աշխար-
հիս զուարճութիւնները, փառ-
քերը և տեսակ տեսակ փայլուն
խոստումները՝ որոնցմով կ'ուզէր
զքեզ իրեն ձգել: Բայց դու ու-
զելով յարգել Աստուծոյ տուած
քանքարը, և արդիւնաւորել զայն
արքայութեան համար, աշխար-
հիս և մարմնոյն հրապոյրները
արհամարհեցիր և շարունակ գե-
րագոյն նպատակիդ դիմեցիր,
մինչև որ երկնքին մէջ յաղթա-
կան սրբոց կարգը դասուեցար
և վարձատրուեցար:

Ուստի ինծի ալ միշտ օգնէ և
առաջնորդէ աշխարհիս վրայ,
և բարեխօս եղիր երկինքը, որ
ես ալ քեզի նման Աստուծոյ
ինծի տուած սրբարար շնորհքը
արդիւնաւորեմ, և մեռնելու
վայրկենիս անվախ անցնիմ յա-
ւիտենականութեան դռնէն, և
աչքերս բանամ երկինքը, սըր-
բոց հետ յաւիտեան թագաւորե-
լու, ինծի խոստացուած բարեքը
վայելելու և յաւիտեան իմ արա-
րիչս օրհնելու. ամէն:

ԱՂՕԹՔ

Ա. Ս. Յովսէփի Աստուա-
ծաճայրն

Հօր Աստուծոյ միակ և հաւա-
տարիմ ծառայ իմ պաշտպանս,
Ս. Հայր Յովսէփ, ինչպէս որ

Հայրն Աստուած տեսնելով քու հոգւոյդ անմեղութիւնը, իր սիրելի որդւոյն և Աստուածամօր պաշտպանութիւնը քեզի յանձնեց, և Եկեղեցին ալ զքեզ բռնոր քրիստոնէից պաշտպան հըրատարակեց, ես ալ Եկեղեցւոյ անարժան անդամներէն մին ըլլալով, կը խնդրեմ որ մասնաւոր կերպով զիս ալ քու որդիներուդ և պաշտպանեալներուդ մէջ առնես, և տաս ինծի հոգւոյ անմեղութիւն և սրբութիւն, պաշտպանես զիս աշխարհիս անվայել հաճոյքներէն և մեղանշական հրապոյրներէն, և սիրտս անոնցմէ դատարկելով՝ աստուածային սիրով լեցնես. պաշտպան և բարեխօս ըլլաս միշտ իմ փըրկչիս առջևը, և յիշեցնես անոր՝ թէ ես ալ իր անգին արեամբը զնուած եմ: Մասնաւոր կերպով

կը խնդրեմ Ս. Հայրդ Յովսէփ, որ ինծի բարի մահ տաս, պահես յանկարծական և եղեռնական մահերէ, որպէս զի ժամանակ ունենամ լաւ պատրաստուելու, և մահուանս անկողնին քով ունենամ Աստուծոյ պաշտօնեան՝ զիս մխիթարելու, քաջալերելու և Ս. խորհուրդներով զօրացնելու. ամէն:

ԱՂՕԹԻ

Առ ամեկայն Սուրբս

Աստուած իմ, ամէն ժամանակի և ամէն աստիճանի կամ վիճակի սուրբերուդ բարեխօսութեամբ և միջնորդութեամբ ազատէ բոլոր քաւարանի հոգիները, և շնորհէ անոնց մշտնջենաւոր հանգիստը և արքայու-

թեան վայելքը, որպէս զի արժանի ըլլան հրեշտակաց հետ ըզքեզ օրհնել իրենց անվախճան ուրախութեան մէջ:

Գու սուրբերուդ բարեխօսութեամբ շնորհէ նաև անդորրութիւն և բարգաւաճումն Սուրբ Եկեղեցւոյդ, և զօրութիւն՝ անոր զինուորեալ անդամներուն: Տուր մեզի, նախահարց և ճգնաւորաց միամիտ հաւատքը, մարգարէից, առաքելոց և հայրապետաց աստուածային եռանդը՝ զի տութիւնը և գործունէութիւնը, մարտիրոսաց և խոտտովանողաց քաջասրտութիւնը, կուսանաց և մանուկ սուրբերուն անմեղութիւնը, և մանաւանդ երկնքի և երկրի թագուհւոյն ամբիժ մաքրութիւնը՝ իր խոնարհութեան և գերազանց սրբութեան հետ: Շնորհէ ասոնց բարեխօսութեամբ

և միջնորդութեամբ, այն ամէն բան՝ ինչ որ օգտակար կը տեսնես իմ անձիս, ծնողացս, սիրելիներուս, ծանօթներուս և վերջապէս բոլոր հաւատացելոց հոգւոյն փրկութեան: Դուք ալ, հին և նոր ուխտի սուրբեր, Նահապետներ, Մարգարէներ, Առաքելներ, Հայրապետներ, Վարդապետներ, Մարտիրոսներ և կուսանք, և մանաւանդ, ազգիս միակ և առաջին լուսաւորիչդ՝ Սուրբ Գրիգոր, սփռեցէք ձեր հովանին և բարեխօսեցէք ինձի և ազգայնոցս համար, որ ճշմարիտ աստուածսիրութիւնը և ճշմարտութեան եռանդը արծարծի մեր սրտերուն մէջ, որպէս զի հետեինք այն ուղիդ ճանապարհին, որով ամէնքդ ալ հասաք երանութեան օթեւանը, ուր կը վայելէք և կը փառաբանէք

Երկնային զուարթնոց հետ մեր
Արարիչը, Փրկիչը և սրբացու-
ցիչ Աստուածը:

ԱՂԹՔ

Ապաշխարոշրեան

Աշխարհ ամենայն,
Առ իս նայեցեալ
Ախտակից լերուք:
Բանամ ըզըրթունս,
Բարբառիմ լեզուաւս,
Բողոքեմ զանձնէ.
Տէր ողորմեա.
Տէր ողորմեա.
Տէր ողորմեա:
Գող եղէ մեղաց,
Գըտող կորըստեան,
Գուբ ինձ փորեցի:
Դաւեցի զանձն իմ,
Դաւաճանեցի,

Դարան գործեցի. Տէր ող:
Երբեմն էի լոյս,
Եւ այժմ եմ խաւար
Եւ ըստուեր մահու:
Զիարդ պատմեցից
Զթիւ մեղաց իմոց,
Զի բազում են յոյժ. Տէր ող:
Էրկինք եւ երկիր,
Էկայք ողբացէք
Էղկելի զանձն իմ:
Ընտրեցի ըզչարն,
Ընկալայ կամաւ
Ըզոյլըս մեղաց. Տէր ող:
Թաթաւիմ տըղմով,
Թաւալիմ ի մեղս,
Թօթափել չկարեմ:
Ժանտ ախտիւ լըցեալ՝
Ժահահոտ եղէ
Ժամանակ բազում. Տէր ող:
Ի բաց մեկնեցայ
Ի սուրբ խորհըրդոց,
Ի բարեաց գործոց:

Լաւ վարկաւ անձն իմ
Լուսոյն հեռանալ,
Լինել ընդ խաւար. Տէր ող:
Խորհուրդք չարին
Խաբեն ըզհոգիս,
Խարստոյգ առնեն:
Ծածկեն անդընդօք,
Ծիծաղին գլորմամբս,
Ծանակ զիս առնեն. Տէր ող:
Կամաւ կորացայ
Կարկամեալ անձամբս,
Կանգնել ոչ կարեմ:
Հուր մեղաց կիզող
Հըրդեհեաց որ յիս
Հոգևոր բարիս. Տէր ող:
Ձաղկեցայ մեղօք.
Ձաղեցին տեսողք.
Ձանձրացաւ հոգիս:
Ղեղի դառնութեան
Ղօղեալ ի սըրտիս,
Ղամբար իմ չիջաւ. Տէր ող:
Ճաշակմամբ մեղաց:

Ճաշեցի ըզմահ,
Ճոխս աղքատացայ:
Մեռեալ եմ հոգւով,
Մոլորեալ մըտօք,
Միայն կամ մարմնովս. Տէր ող:
Յորոգայթ մահու
Յորսողին անկայ,
Յաղթեցայ յախտից:
Նետից թըշնամոյն
Նըշաւակ եղէ,
Նոր միշտ խոցոտիմ. Տէր ող:
Շուրջ պատեալ զինև
Շունք բազում եղեն,
Շաղախին արեամբս:
Որս եղէ չարին,
Ուռկանաւ մեղաց
Որսացաւ զանձն իմ. Տէր ող:
Չարաչար վըշտօք
Չարչարի անձն իմ,
Չունիմ դադարումն:
Պարտապան գըտայ
Պարտուց յանցանաց

Պարտեալս ի մեղաց. Տէր ող:

Զանամ զըղջանալ,
Զերանիմ դարձեալ,
Զեռնում հրով մեղաց:

Ռաբբի կոչեցայ,
Ռակայ անուանիմ
Ռամկական վարուք. Տէր ող:

Սիրով ցանկութեամբ,
Սաստիկ բարկութեամբ,
Սիրտ իմ խոցեալ է:

Վիրօք յանցանաց
Վըշտանայ հոգիս.
Վարանեալ շըրջիմ. Տէր ող:

Տիրեցին ինձ չարք,
Տարագիր հանին
Տիրական գըրկացն:

Բաբունուդն բարույ
Բախճական ձայնին
Բոտինս ոչ լըւայ. Տէր ող:

Յանկութիւն չարեաց
Յանկալի դիմօք
Յաւեցոյց զաչս իմ:

Իհրաքանչիւրոց
Իիւսմամբ խոռոն ախտից
Իիւծեալ է հոգիս. Տէր ող.

Փութացիր անձն իմ
Փախչել ի չարեաց,
Փափաքել բարեաց:

Քեզ միշտ մերձ ծանիր
Քուն մահու եկեալ,
Քըննող դատաւոր.

Տէր ողորմեա.

Տէր ողորմեա.

Տէր ողորմեա:

Աստուածածնին բարեխօսու,
[Թեամբն

Յիշեա Տէր և ողորմեա:

ՍԱԼՎՈՍ

Ողորմեա ինձ Աստուած ըստ
մեծի ողորմութեան քում, ըստ
բազում գթութեան քում քաւեա
զանօրէնութիւնս իմ:

Փոքր. Առաջմ.

Առաւել լուա զիս յանօրէնութենէ իմմէ, և ի մեղաց իմոց սուրբ արա զիս:

Զանօրէնութիւնս իմ ես ինձէն զիտեմ, և մեղք իմ առաջի իմ են յամենայն ժամ:

Քեզ միայն մեղայ Տէր, և չար առաջի քո արարի:

Որպէս արդար եղիցես ի բանս քո, և յաղթեսցես ի դատելն քո:

Անօրէնութեամբ յղացաւ, և ի մեղս ծնաւ զիս մայր իմ:

Դու Տէր զճշմարտութիւն սիրեցեր. զանյայտս և զծածկեալս իմաստութեամբ քով յայտնեցեր ինձ:

Յօղեա յիս մշտեալ և սուրբ եղէց, լուա և քան զձիւն սպիտակ եղէց:

Լսելի արա ինձ զցնծութիւն և զուրախութիւն, և ցնծասցեն ոսկերք իմ տառապեալք:

Դարձո գերեսս քո ի մեղաց իմոց, և զամենայն անօրէնութիւնս իմ քաւեա յինէն:

Սիրտ սուրբ հաստատեա յիս Աստուած, և հոգի ուղիղ նորոգեա ի փորի իմում:

Մի՛ ընկենուր զիս Տէր յերեսաց քոց, և զհոգի քո սուրբ մի՛ հաներ յինէն:

Տուր ինձ ցնծութիւն փրկութեան, և հոգւով պետութեան քոյ հաստատեա զիս:

Ուսուցից անօրինաց զճանապարհս քո, և ամպարիշտք առ քեզ դարձցին:

Փրկեա զիս յարենէ Աստուած Աստուած փրկութեան իմոյ. ցընծասցէ լեզու իմ յարդարութեան քում:

Տէր եթէ՛ զշրթունս իմ բանաս, բերան իմ երգեսցէ զօրհնութիւնս քո:

Թէ կամեցեալ էիր՝ պատա-
րագս մատուցանէաք. բայց դու
ընդ ողջակէզս իսկ ոչ հաճեցար:

Պատարագ Աստուծոյ՝ հոգի
խոնարհ. զսիրտ սուրբ և զհոգի
խոնարհ Աստուած ոչ արհա-
մարհէ:

Բարի արա Տէր կամօք քովք
Սիրովի, և շինեսցին պարիսպքն
Երուսաղեմի:

Յայնժամ հաճեսցիս ընդ պա-
տարագս արդարութեան, ուխ-
տից պատարագս հանցեն ի սե-
ղան քո զուարակս:

Փառք Հօր և Որդւոյ և Հոգ-
ւոյն: Ամեն և միշտ:

ՄԱՂԹԱՆԲ

Անկանիմք առաջի քո, Աս-
տուածածին, և աղաչեմք զանա-
րատ զկոյսդ, բարեխօսեա վասն

անձանց մերոց, և աղաչեա ըզ-
Միածին որդիդ՝ փրկել զմեզ ի
փորձութենէ և յամենայն վտան-
գից մերոց:

Որ արձակիչդ ես կապելոց՝
պարգեատու ամենեցուն, այսօր
հայցմամբ ծերունւոյն արձակեա
և զիս զբազմամեղս ի կապանաց
մահու ի կեանսդ յաւիտենից:

ԱՂՕԹԲ ՆՆՋԵՑԵԼՈՅ

Աւելուիա, Աւելուիա:

Ի խորոց կարգացի առ քեզ,
Տէր, Տէր, լուր ձայնի իմում:
Եղիցին ականջք քո ի լսել
զձայն աղօթից իմոց:

Թէ զանօրէնութիւնս իմ քըն-
նես, Տէր, Տէր, ո՞ր կարէ կալ ա-
ռաջի քո, զի ի քէն է քաւութիւն:

Վասն անուան քո համբերի,
Տէր, համբեր անձն իմ բանի

քում, յուսացաւ անձն իմ ի
Տէր:

Ի պահէ առաւօտու մինչեւ յե-
րեկոյ, ի պահէ առաւօտու յու-
սացաւ իսրայէլ ի Տէր:

Ի Տեառնէ է ողորմութիւն բա-
զում, և ի նմանէ է փրկութիւն,
և նա փրկեաց զիսրայէլ յամե-
նայն նեղութեանց նորա: Փառք
Հօր և ալլն:

Զհանգիստ յաւիտենական
պարգեւեա՛ նոցա, Տէր, և լոյս
մշտնջենաւոր ծագեսցի ի նոսա
և հանգիցեն ի խաղաղութեան.
ամէն:

ՄԱՂԹԱՆՔ

Հոգւոցն հանգուցելոց, Քրիս-
տոս Աստուած, արա հանգիստ
և ողորմութիւն. և մեզ մեղա-
ւորացս շնորհեա զթողութիւն
յանցանաց:

ՔԱՐՈԶ

Եւ ևս խաղաղութեան զՏէր
աղաչեսցուք:

Աստն հանգուցեալ հոգւոցն
աղաչեսցուք զփրկիչն մեր Քրիս-
տոս, զի զնոսա ընդ արդարսն
դասեսցէ, և զմեզ կեցուցէ չը-
նորհիւ ողորմութեան իւրոյ. ա-
մենակալ Տէր Աստուած մեր,
կեցո և ողորմեա:

Տէր ողորմեա, տէր ողորմեա,
տէր ողորմեա:

ԱՂՕԹՔ

Քրիստոս որդի Աստուծոյ,
անոխակալ և բարեգութ, գթա
քո արարչական սիրովդ ի հո-
գիս հանգուցեալ ծառայից քոց:
Յիշեա յաւուր մեծի գալստեան
արքայութեան քո. արա արժա-
նի ողորմութեան, քաւութեան
և թողութեան մեղաց. դասաւո-
րեալ պայծառացո ընդ սուրբս
քո յաջակողմեան դասուն. զի
դու ես Տէր և արարիչ ամենե-
ցուն, դատաւոր կենդանեաց և
մեռելոց. և քեզ վայելէ փառք
իշխանութիւն և պատիւ, այժմ
և միշտ և յաւիտեանս յաւիտե-
անից. ամէն: Հայր մեր և ալմ:

ԱՂՕԹՔ

Քրիստոսի ծննդեան տօնին պատրաստուշեան

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

Դ՞նչ կ'ըմենք երբ նշամաւոր
ամօծի մը պիտի մերկայամանք՝

Դ՞նչ կ'ըմենք երբ շքեղ համ-
դիսի մը հրաւիրուած եմք՝

Դ՞նչ կ'ըմենք երբ մեր աստի-
ճամէն շատ վեր ամծ մը մեզի
այցելութեան զալ ուզէ՝

Քրիստոս՝ որ բոլոր արարած-
մերում տէրն է, բոլոր թագա-
ւորներէն աւելի մեծ և կարող և
տիեզերքիս Արարիչը, մեր փըր-
կութեամ հոգն իր վրայ առնե-
լով եկաւ աշխարհք՝ իբր մամուկ
մը ծնաւ, կրելով ամենէն աւելի
ամտամեղի մեղութիւնները և զըր-
կամքները՝ որ հագիւ աղքատի

մը զաւակը կրնայ կրած ըլլալ,
օտարութեամ մէջ, առանց ո՛ր և է
պատսպարուելու միջոց մը ու-
նեմալու, ողորմելի մսուրի մը
մէջ, քիչ մը յարդ իրեն բարձի
և ամկողմի տեղ ծառայելով. և
մարդիկներէն ո՛չ ոք իրեն կա-
րեկից կամ ուրախակից ունեցաւ,
այլ միայն հրեշտակներն էին՝
որ իրենց արարչին փառքը եր-
գեցին, և տգէտ հովիւները՝ որ
առաջին երկրպագութիւնն ըրին.
Այս փառաւոր և գորովալից համ-
դէսն է՝ որ պիտի կատարենք,
այս մեծ թագաւորն է՝ որ պիտի
հիւրասիրենք. բայց այս թա-
գաւորը մեզմէ մոխ ընծամեր
չպահամջեր, մեզմէ շքեղ համ-
դէսներ չուզեր, այլ մաքուր և
պատրաստ սիրտ մը, ամկեղծ հա-
ւատք մը և եռամդում սէր մը.
ու երբ մեր մէջ գտնէ այդ դոյզմ
պատրաստութիւնը, սիրով կու
գայ բնակելու մեր հոգւոյն մէջ

և տալու այն բոլոր շնորհքները՝ որոնց պէտք ունինք:

Նախ՝ Բրիստոսի սուրբ Ծմբմղեան պատրաստուած կ'ըլլանք, երբ մեր հոգին զօրացնենք Նկեղեցւոյ փրկարար խորհուրդներով, որ առաջին և կարևոր պայմանն է:

Նրկրորդ՝ բարեպաշտական զործ մը կատարած կ'ըլլանք և միանգամայն սիրում չենմեռամղութիւն մը, եթէ Բրիստոսի ծննդեան համար մասնաւոր սահմանուած համառօտ 25 օրեայ կրթութիւնը կամ աղօթքն ընենք՝ իբր պատրաստութիւն մեր փըրկիչը աւելի արժանաւոր կերպով ըմբռնենու:

Ի՞նչ ուրախալի է տեսնել ըմտանեաց մէջ հայր մը, մայր մը, եղբայրներ և քոյրեր, որոնք միացած իրենց սիրելիներուն հետ, ամփոփ կերպով ծնրադրած սրբազան պատկերի մը առջեւ,

կը կատարեն իրենց այս ջերմեռամղութիւնը, հրաւիրելով Աստուծոյ օրհնութիւնն ու բարիքները իրենց վրայ. և այն Աստուածը՝ որ խոստացած է իրեն զիմողները չմերժել, ըսելով. «Դմղեցէք և պիտի առնուք», ամկարելի է որ այսպիսիներուն խնդրուածքը չլսէ ու չկատարէ. Ծննդեան պատրաստութեան 25 օրեայ ջերմեռամղութիւնը կը սկսի Նոյեմբերի 29ին և կը տեւէ մինչեւ ծննդեան ճրագալուցին մախորդ օրը (Դեկտ. 23), ամբողջ 25 օր:

Ամէն օր 40 «Ողջոյն»ներէ կազմուած փոքրիկ վարդարան մ'է որ պիտի ըսենք, այնպէս որ մինչև ճրագալուցին օրը ամբողջ 1000 «Ողջոյն» կ'ըլլայ. սիրուն պսակ մը կամ փունջ մը՝ զոր կը մուկենք Տիրամօր՝ մեր վրայ ունեցած իր անհուն սիրոյն փոխարէն:

Իւրաքանչիւր ողջոյնէն առաջ
կ'ըսեմք փոքրիկ աղօթք մը Աս-
տուածածնի մայրութեան և Յի-
սուսի մանկութեան յիշատակին
մուկրուած:

Ա. Դժ 10ը զգնէրն զգնէր
դէտ է լու:

Օրհնեալ է ժամն այն, ո՞վ կոյս
Մարիամ, յորում եղեր մայր Աս-
տուծոյ:

(Օրհնեալ է այն ժամը, ով
կոյս Մարիամ, երբ Աստուծոյ
մայր եղար):

Բ. Դժ 10ը զգնէրն զգնէր
դէտ է լու:

Օրհնեալ է ժամն այն, ո՞վ կոյս
Մարիամ, յորում ծնար զՈրդին
Աստուծոյ:

(Օրհնեալ է այն ժամը, ով
կոյս Մարիամ, երբ Աստուծոյ
Որդին ծնար):

Գ. Դժ 10ը զգնէրն զգնէր
դէտ է լու:

Օրհնեալ է առաջին շիթն կա-
թին, ո՞վ կոյս Մարիամ, զոր
զինեցաւ ի ստեանց քոց Որդին
Աստուծոյ:

(Օրհնեալ է կարիւր այն առա-
ջին կարիւր, ով կոյս Մարիամ,
զոր քոչ ստինքէն ձաշակեց Աս-
տուծոյ Որդին):

Գ. Դժ 10ը զգնէրն զգնէր
դէտ է լու:

Օրհնեալ է առաջին համբոյրն
այն, ո՞վ կոյս Մարիամ, զոր
ետուր աստուածային շրթանց
Որդւոյն Աստուծոյ:

(Օրհնեալ է այն առաջին համ-
բոյրը, ո՞վ կոյս Մարիամ, որ
Որդւոյն Աստուծոյ աստուծա-
ծային շրթունքներուն տոչիւր):

Ճրագալուցիմ օրը, երբ մեր
այս 1000 ողջոյմի ջերմեռանդու-
թիւնը կ'աւարտի, պէտք է ա-
ւելցնել հետեւեալ աղօթքը, որով
մեր բարեպաշտ զգացմանց պը-
սակը կամ փութը մամբողջացած
կ'ըմծայեմք մեր երկմաւոր թա-
գունւոյն:

ԱՂՕԹՔ ՃՐԱԳԱԼՈՒՑԻ

Ով հօր դշխոյ հրեշտակաց,
Սրբունի և Մայր Քրիստոսի,
գլխած և ողորմած Տիրունի, ա-
նարժան ծառայս. խո-
նարհեալ յամենասուրբ ոտս քո՝
աղաչեմ զքեզ, ընկալ յինչն ի
տառապեալ և ի մեղուցեալ ծա-
ռայէս քումմէ զհնգեսին զուրա-
խական խորհուրդս սուրբ վար-
դարանի քո, զհազար ողջոյսն,
հանդերձ օրհնութեամբքն, զորս

մատուցի անարժանապէս քումդ
մեծութեան: Եւ այժմ աղաչեմ
զքեզ, Տիրամայր և կոյս, ըն-
կալ վասն իմ ի նորածին Որդ-
ւոյ քումմէ շնորհս փոխանակ
հազարացն, զի ի կենդանութեան
զղջացեալ ի բոլոր սրտէ, և ի մա-
հու հասից անվտանգ ի կեանսն
յաւիտենից. ամէն:

ԵՐԳԵՐ

որ մեծ պահոց մէջ Արևուզայի
ժամերգութեան մաս կը կազմեն

Յարեւելից մինչ ի մուտս, ի
հիւսիսոյ և ի հարաւոյ ամե-
նայն ազգք և ազիւք յօրհնու-
թիւնն նոր օրհնեցէք զարարիչն
արարածոց, որ ծագեաց զոյս
արեգականն այսօր յաշխարհս:

Եկեղեցիք արդարոց՝ փառա-
բանիչք ամենասուրբ Երրորդու-

թեանն, յառաւօտս լուսոյ զառաւօտ խաղաղութեան զՔրիստոս գովեցէք ընդ Հօր և Հոգւոյն, որ ծագեաց զլոյս գիտութեան իւրոյ ի մեզ:

Յորդորակ

Յարեւելից յարեւմուտս մանկունք Սիոմի օրհնեցէք միշտ անդադար զծագողն լուսոյ:

Եկեղեցիք արդարոց և փառաբանիչք, բարեբանեցէք որ ետ զիմաստս լուսոյ:

Ե Ր Գ

Ճգնաւորք Աստուծոյ և Ժառանգորդք երկնից արքայութեանն, որք փոխանակեալք զանցաւորս առէք զանանցսն բարութիւնսն, բարեխօսեցէք առ Տէր վասն մանկանց եկեղեցւոյ:

Նահատակք պանծալիք և սիրեցեալք ի յերկնաւոր Հօրէն, որք մկրտեցայք ընդ Քրիստոսի արեամբ ձերով ի մահ խաչին, բարեխօս:

Մարտիրոսք ցանկալիք և օթեւանք Հոգւոյն ճշմարտութեանն, որք յաղթեցէք հոգւով կարեաց և ցանկութեան, բարեխօսեցէք:

Գովելիք աշխարհի և բաղձալիք վերնոցն պետութեանց, որք երանութեան մասին հասէք քան զամենայն որդիս մարդկան, բարեխօս:

Կամաւոր պատարագք, մանկունք տիօք և կատարեալք իմաստութեամբ, որք փոխանակ կաթին արբէք զգինին զմայլեցուցիչ, բարեխօսեցէք:

ՅՈՐԴՈՐԱԿ

Ճգնաւորք ճշմարիտք վկայք
Քրիստոսի, բարեխօսեցէք առ Տէր
վասն անձանց մերոց:

Նահատակք կենդանիք սիրողք
Քրիստոսի, որք չարչարեցայք
մարմնով վասն անուանն Տեառն:

Մարտիրոսք ցանկալիք մարդ-
կան ըղձալիք, հայցեցէք ի սուրբ
Հոգւոյն տալ մեզ զբարիս:

Գովելիք վերնոց դասուց, պար-
ծանք աշխարհի, խնդրեցէք զխա-
ղաղութիւն տալ եկեղեցւոյ:

Կամաւոր սուրբ պատարագք
հասակաւ մանկունք, հայցեցէք
լինել և մեզ ձեզ պսակակից:

Ե Ր Գ

Լոյս արարիչ լուսոյ առաջին
լոյս, բնակեալդ ի լոյս յանմա-

տոյց, Հայր երկնաւոր՝ ի դասուց
լուսեղինացն օրհնեալ, ի ծագել
լուսոյ առաւօտուս ծագեա ի հո-
գիս մեր զլոյս քո իմանալի:

Լոյս ի լուսոյ ծագումն արե-
գակն արդար, անճառ ծնունդ
Հօր Որդի, յառաջ քան զարեւ
անուն քո գովեալ ընդ Հօր. ի
ծագել:

Լոյս ի Հօրէ բղխումն աղբիւր
բարութեան, Հոգիդ սուրբ Աս-
տուծոյ, մանկունք եկեղեցւոյ ընդ
հրեշտակս զքեզ բարեբանեն. ի
ծագել:

Լոյս երբեակ և մի անբաժա-
նելի սուրբ Երրորդութիւն, զքեզ
ընդ երկնայնոցն երկրածինքս
միշտ փառաւորեմք. ի ծագել:

ՅՈՐԴՈՐԱԿ

Անհղանելիդ Աստուած Հայր
ամենակալ, ընկալ զաղաչանս
մեր քոց պաշտօնէից:

Ի Հօրէ ծագումն անճառ արեւ
զակն արդար, ծագեալ ի յանձինս
մեր զլոյսդ ողորմութեան:

Ի Հօրէ բղխեալ Հոգի աղբիւր
բարութեան, լուսով քով լցո
զմեզ յայսմ առաւօտուս:

Երեք անձինք և մի բնութիւն,
մի աստուածութիւն, զքեզ խոս-
տովանիմք յաւէտ սուրբ Երրոր-
դութիւն:

Ե Ր Գ

Ճանապարհ և ճշմարտութիւն
և կեանք Քրիստոս, առաջնոր-
դեա հոգւոց մերոց յերկրէ ելա-
նել յերկինս:

Դուռն կենաց մտից Յիսուս,
մոյծ և զմեզ առ Հայր քո և
Հոգի՝ երգել միշտ զփառս:

ՅՈՐԴՈՐԱԿ

Ճանապարհ բարի Քրիստոս և
ճշմարտութիւն, առաջնորդ հոգ-
ւոց մերոց յերկրէ ի յերկինս:

Դուռն կենաց մտից Յիսուս
Աստուած ճշմարիտ, մոյծ և ըզ-
մեզ առ Հայրդ քո Հոգւովդ
սրբով:

ԵՐԳԵՐ

Խաղաղական ժամերգութեան

Շնորհեա մեզ Տէր ի գիշերի
գերկնային զխաղաղութիւն քո,
և պահեա զմեզ ի պատրանաց
թշնամւոյն ամենայաղթ զօրու-

Թեամբ սուրբ խաչի քոյ: Տէր
Աստուած փրկութեան իմոյ, ի
տուէ կարգացի՝ և զիշերի առա-
ջի քո:

Մտցեն աղօթք իմ առաջի քո
Տէր, խոնարհեսցի ունկն քո ի
խնդրուածս իմ: Եկեսցէ առ մեզ
Տէր պահապան ի քէն՝ որ պա-
հեսցէ զմեզ յամենայն ժամ:

Առաքեա ի մեզ Տէր զգօրու-
թիւն սրբոյ խաչին՝ որ պահեսցէ
զմեզ յամենայն ժամ: Արժանի
արա Տէր՝ զերեկս զայս խաղա-
ղութեամբ և առանց փորձու-
թեան անցո՛ զմեօք:

Արժանաւորեա Տէր զգիշերս
զայս խաղաղութեամբ և առանց
մեղաց պահելով զմեզ: Ընդ մեզ
Տէր Աստուած գիտասլիք հեթա-
նոսք և պարտեցարութք, զի Աս-
տուած ընդ մեզ է:

Եւ լուարութք զայս ի ծագաց

մինչև ի ծագս երկրի. զի: Եւ հօ-
րացեալքդ պարտեցարութք. զի:

Եւ զի թէպէտ և դարձեալ
գօրանայք՝ դարձեալ ի պարտու-
թիւն մատնեսլիք. զի: Եւ զխոր-
հուրդն զոր խորհիք՝ խափանէ
Տէր. զի:

Եւ զբանն, զոր խօսիք՝ մի
մնացէ առ ձեզ. զի: Եւ քանզի
յերկիւղէ ձերմէ մեք ոչ երկիցութք
և ոչ խոռովեսցութք. զի:

Եւ զՏէր Աստուած մեր փա-
ռաւոր արասցութք և նա եղիցի
մեզ յերկիւղ. զի: Եւ յուսացեալ
եղիցութք մեք ի նա և նա եղիցի
մեզ ի սրբութիւն. զի:

Եւ յուսացեալ եղիցութք մեք ի
նա և նա եղիցի մեզ ի փրկու-
թիւն. զի: Եւ ահաւասիկ ես և
մանկունք իմ զոր ետ ինձ Աս-
տուած. զի:

Եւ ժողովուրդ որ նստէր ի

խաւարի՝ ետես զլոյս մեծ. զի։
Եւ որ բնակեալդ էք ի խաւարի
և ի ստուերս մահու՝ լոյս ծա-
գեսցի առ ձեզ. զի։

Եւ քանզի մանուկ ծնաւ որդի
և տուաւ մեզ. զի։ Եւ որոյ իշ-
խանութիւն իւր ի վերայ ուսոց
իւրոց. զի։

Եւ որ կոչի անուն նորա մեծի
խորհրդոյ հրեշտակ. զի։ Եւ ըս-
քանչելի խորհրդակից. զի։

Եւ փառք Հօր և Որդւոյ և
Հոգւոյն սրբոյ այժմ և միշտ և
յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԵՐԳ՝ ՏԵԱՌՆ ՆԵՐՍԵՍԻ

Նայեա սիրով, Հայրդ գթած,
ի քո ստեղծեալ գործս ձեռաց,
և զբանակս հրեշտակաց տուր
պահապան մեզ տկարացս. փըր-
կեա զանձինս ի փորձանաց ի

խաւարի շրջող դիւաց, զի ի
տուընջեան և գիշերի տացուք
քեզ փառս անլուելի։

Էին անեղ անսկզբան ծնունդ
անճառ Որդի և բան, որ արա-
բեր գտիւ գործոյ և զգիշեր ի
հանգիստ քնոյ. տուր ի ննջել
աչաց մարմնոյ արթուն լինել մեզ
ըստ հոգւոյ, զի։

Բաբուն հոգւոց բանաւորաց
աղբիւր լուսոյ բաշխող շնորհաց,
ի փակել դրանց բնութեանց
մարմնոց լոյս տուր աչաց սրտից
մերոց. ի գիշերաց առ քեզ կան-
խել՝ ընդ հրեղինացն օրհնաբա-
նել. զի։

Սուրբ սրբոց Երրորդութիւն,
զմեզ մաքրեա քեզ բնակութիւն.
շնորհեա ընդ մանկանցն առա-
գաստի հանգչել ընդ քեզ ի յան-
կողնի. տուր զհայցուած բարե-
կամին զփոխ երից նկանակին. զի։

Երևելի լոյս ստեղծեր, գաիւ և զգիշեր բաժանեցեր. ծագեա մեզ Տէր ի գիշերի զճառագայթս ի մանալի. տուր յամենայն ժամանակի զպահպանող աջ քո հովանի. զի:

Սիրոյ քո հուր արկեալ յերկիր բորբոքեսցի ի հոգիս մեր. զխորհուրդ սրտից մեր մաքրեսցէ, զլոյս գիտութեան քո փայլեսցէ. ի քնոյ մահու զմեզ զարթուցէ, զմիտս բոցով քով վառեսցէ. զի:

Ի քեզ նայիմք, լոյսդ անմատոյց, ի զգայական ծածկեալ լուսոյ. որ վասն մեր եղար ի գբի և ննջեցեր ի տապանի. առ մեզ ննջեա, արթուն բնութիւն, հերքեա գշարին ներգործութիւն. զի:

Էիդ լուսոյ անստուերի՝ պաղատանօք կամք առաջի. որ փա-

կեալ դրամբք յերեկոյին երեւեցար մետասանին. ընդ Թովմայի առ քեզ զոչեմք, Տէր և Աստուած զքեզ դաւանեմք. էջ և առ մեզ յերեկոյիս և տուր զողջոյն քո ի հոգիս:

Բամեալքս զքեզ Տէր աղաչեմք, մեզ յօգնութիւն նայեա հայցեմք, պահապանդ խորայելի, անձանց մերոց լեր հովանի. օթեա առ մեզ խաղաղարար և ննջեսցուք անխռովաբար. զի ընդ առաւօտս կանխեսցուք օրհնել զքեզ ընդ Հօր Հոգւով:

Գոչման փողոյն Գաբրիելի՝ որ ի վերջնումն գիշերի՝ լսել արա զմեզ արժանի և աջակողմն օղեաց դասի. անշէջ վառեալ լոյս լապտերաց ըստ իմաստուն հինգ կուսանաց. զի ընդ փեսայիդ ի յառագաստ հարսունք հոգւով մտցուք ի փառս:

Հալածեալ ի մէջ Տէր նշանաւ խաչի քո զընդդիմամարտ և զաներեւոյթ գազանն. և մի տար յապականութիւն զքո ժառանգութիւնս:

Բարեխօսեալ վասն մեր, Աստուածածին Մարիամ, որ ծնար զՏէր Աստուած որ հովուէրն զիս. յայէլ՝ ամենագոր սքանչելի փառօքն իւրովք:

ՇԱՐԱԿԱՆ

Ի քէն հայցեմք, Հայր զթութեանց և Աստուած մխիթարութեանց. ի տխրական զիշերային մերձեալ ժամուս՝ մխիթարեալ զմեզ ի տրտմութեանց մեղաց, և շնորհեալ զուրախութիւն գործովք արդարութեան. աղաչանօք սուրբ Աստուածածնին և ամենայն արդարոց:

Ըստ քաղցրագոյն աստուածային քո հրամանի կոչման, Որդի Աստուծոյ, եկեալ եմք առաջի քո յերեկոյիս աշխատեալք և ծանրաբեռնեալք. թեթեացո ի ծանրութեանց մեղաց զանձինս, և զօրացո բառնալ կամաւ ըզքաղցր լուծ քոց պատուիրանաց. աղաչա:

Պաղատիմք առ քեզ հոգևով ի հանգստեան հասեալ ժամուս, մարդասէր Հոգի Աստուծոյ. յորժամ նորոգես զերեսս երկրի և վերստին ստանաս զոգիս մարդկան, նորափետուր զարդարեալ զնշեցեալսն մեր զծնեալս ի քէն սուրբ աւագանաւն. աղաչա:

Զկենդանագիւր անարատ ծնողի քո արկանեմք առաջի անոխակալ տէրութեանդ քո. յորժամ գաս փառօք Հօր դատել զթշնամին խաչի քոյ, ներեա

յանցանաց մերոց բարեխօսու-
թեամբ մօրքո և կուսի. աղաչեմք
զքեզ Տէր, պահպանեալ զմեզ ընդ
հովանեալ խաչի քո սուրբ:

Հաղորդս արա և զմեզ Տէր,
ընդ սրբոց քոց առաքելոցն,
որք արժանի եղեն տեսանել ըզ-
քեզ ի յարութեան քո. արժա-
նաւորեալ Տէր տեսանել զքեզ ի
միւսանդամ քո գալըստեանն.
օրհնութիւն, առաքողին ի բար-
ձունս:

Ի նստել քո յատենի, դատա-
ւոր ահեղ, աղաչանօք սուրբ Աս-
տուածածնին յիշեալ զննջեցեալ-
սըն մեր՝ յորժամ գայցես անճառ
փառօք. քանզի քո են փառք յա-
ւիտեանս ամէն:

ՔՐԻՍՏՈՆԷԻ ՄԸ

գիտնալիք հարկաւոր բաները

Ինչպէս ո՛ր և է մէկը որ իր
արուեստին գաղտնիքները լաւ
չգիտնայ, չի կրնար լաւ ար-
հեստաւոր կոչուիլ, այսպէս ալ
այն մարդը որ ճշմարիտ կրօնքին
գիտութիւնը չունի, չի կրնար
լաւ քրիստոնեայ կոչուիլ: Թէ
և քրիստոնէական կրօնքին գի-
տութիւնը շատ ընդարձակ է,
բայց հաւատացեալի մը համար
և մասնաւորապէս անոնց՝ որ
միջոց չունին ընդարձակ կե-
պով սորվելու, հետեւեալ գլխա-
ւոր կէտերու գիտութիւնն ալ կը
բաւէ.

ա. Անհրաժեշտ է գիտնալ թէ՛
զմեզ Աստուած ստեղծեր է. և
ոչ թէ միայն զմեզ, այլ և մեր
ծնողքը, մեր ազգականները,

Փոքր. Առաջն.

15

մարդկութիւնը և բոլոր տիե-
զերքս իր ամէն զարդերով, սկը-
սեալ ամենափոքրիկ ծաղիկէն
մինչև հսկայ ծառերը, փոքրիկ
ճճիէն՝ մինչև վիթխարի կենդա-
նինները, վերջապէս ամէն ինչ,
մինչեւ իսկ երկնքին հրեշտակ-
ները:

բ. Պէտք է հաւատալ Ամենա-
սուրբ Երրորդութեան, Հօր Ա-
տուծոյ, Որդւոյն Ատուծոյ և
Ամենասուրբ Հոգւոյն, դաւանե-
լով և խոստովանելով հաստա-
տապէս մէկ Աստուած և երեք
Անձինք, որոնք ամենայն կերպով
մի են աստուածութեամբ, կա-
րողութեամբ, իշխանութեամբ,
իմաստութեամբ և այլն:

գ. Որդին Աստուած գթալով
մարդկութեան վրայ, որ Ադա-
մի անհնազանդութեան մեղքո-
վը սատանային գերի եղած էր,

աշխարհք եկաւ և Ս. Կոյս Մա-
րիամ Աստուածածնէն ծնանե-
լով՝ կատարեալ կերպով մարդ
եղաւ, երեսուն և երեք տարի
ապրեցաւ աշխարհիս վրայ, իր
ճշմարիտ վարդապետութիւնը
քարոզեց, շատ հրաշքներով իր
Աստուած ըլլալը հաստատեց,
իրեն առաքեալներ և աշակերտ-
ներ ընտրեց, աղքատի մը պէս
ապրեցաւ. վերջն ալ հրեայք
նախանձելով զինքը բռնեցին,
չարչարեցին և խաչի վրայ գա-
մելով մեռցուցին, երեք օր գե-
րեզմանին մէջ մնալէն վերջ իր
աստուածային զօրութեամբ յա-
րութիւն առաւ, մարդկութիւնը
սատանային գերութենէն ազա-
տելով: Յիսուս՝ մեռնելէն առաջ
առաքելոց առջեւ Ամենասուրբ
Հաղորդութեան խորհուրդը հաս-
տատեց և անոնց ալ հրամայեց

որ միշտ այդ Ս. խորհուրդը կատարեն. և ո՞վ որ անոր կը մերձենայ արժանաւոր կերպով՝ կը փրկուի, իսկ ո՞վ որ անարժանաբար կ'ընդունի զայն՝ կը դատապարտուի:

դ. Յարութենէն վերջը Քրիստոս քառասուն օր իր աշակերտաց և առաքելոց կը տեսնուէր և անոնց իր վարդապետութիւնը կը սորվեցնէր, ինչպէս նաեւ Եկեղեցւոյ խորհուրդները և անոնց մատակարարութեան կերպը: Քառասուն օրէ վերջ փառօք երկինք համբարձաւ, խոստանալով զրկել իրենց Մխիթարիչ Ս. Հոգին, որ տասը օր վերջ վերնատան մէջ հրեղէն լեզուներով իջաւ առաքելոց և աշակերտաց վրայ:

և. Առաքեալները և աշակերտները իրենց աստուածային վար-

դապետին երկինք վերանալէն վերջը՝ իրենց զուլս ճանչցան, Քրիստոսի հրամանին համաձայն, Պետրոս Առաքեալը. և ցըրուելով բոլոր աշխարհք սկսան մէկ սիրտ և մէկ հոգի տարածել ճշմարիտ կրօնքը, արհամարհելով հալածանքը, բանտարգելութիւնը, տեսակ տեսակ չարչարանքներն ու մահը: Քրիստոսն էութիւնը այնչափ շուտ տարածուեցաւ և այնչափ բազմաթիւ հետեւողներ ունեցաւ՝ որ առաքեալները սկսան ուրիշ եպիսկոպոսներ, քահանաներ և սարկաւագներ ձեռնադրել ու ամէն կողմ զրկել՝ քարոզելու և ուսուցանելու համար: Այդ ձեռնադրութիւնը և յաջորդութիւնը անընդհատ մինչև հիմա հասած է և մինչև աշխարհիս վերջն ալ պիտի տեսէ ուղղափառ Եկեղեցւոյ մէջ:

զ. Աստուած կ'ուզէ որ բոլոր մարդկութիւնը առ հասարակ փրկուի, և այդ բանին համար իւրաքանչիւրին բաւական շնորհք տուած է, որուն օգնութեամբ և արդիւնաւորելով կըրնան իրենց համար պատրաստուած յաւիտենական երջանկութեան հասնիլ: Ասկից զատ, ժամանակաւ զրկած է իր մարգարէները, ինքը անձամբ եկած և քարոզած է, առաքելոց բերնով սորվեցուցած է և հիմակ ալ անդադար կը սորվեցնէ իր Ս. Եկեղեցւոյ և անոր պաշտօնէից միջոցաւ. այս բաւական չհամարելով, իւրաքանչիւր անձի համար յատուկ պահապան հրէշտակներ կարգած է զանոնք բարւոյն և ճշմարտին մէջ առաջնորդելու համար:

է. Քրիստոս Տէրն մեր հին

կտակարանէն բան մը չփոխեց, այլ զայն բարձրացուց, ազնուացուց և կատարելագործեց, անոր մէջ քրիստոսավայել սէր մը և ներողամտութեան հոգի մը դնելով:

ը. Աստուծոյ պատուիրակները. Մովսէս մարգարէին ձեռքով տրուած, տասը հատ են, զոր ամէն քրիստոնեայ պարտական է պահել:

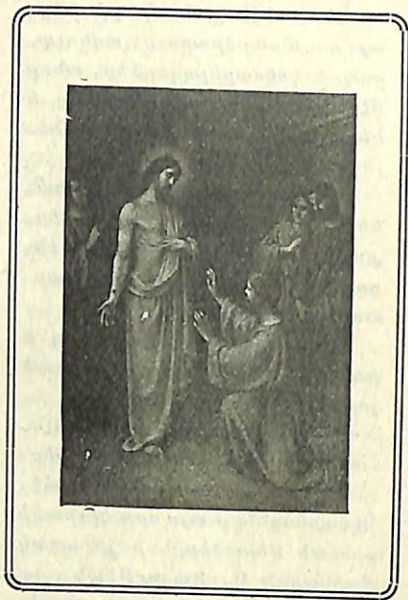
1. Ես եմ քու Աստուածդ և ինծմէ զատ ուրիշ Աստուած չպաշտես:

2. Ոչինչ բաներու համար Աստուծոյ անունը բերանդ չառնես:

3. Շաբաթ օրը սուրբ պահէ: (Առաքեալները այս օրը կ'իւրակի օրուան վերածեցին ի յիշատակ Քրիստոսի Ս. Յարութեան):

4. Հայրդ՝ ու մայրդ պատուէ:

5. Սպանութիւն մի՛ ընէր:

6. Շնորթիւն մի՛ ըներ:

7. Գողութիւն մի՛ ըներ:

8. Քու ընկերոջդ վրայ սուտ
վկայութիւն մի՛ տար:

9. Քու ընկերիդ կնոջը մի՛
ցանկար:

10. Քու ընկերոջդ ունեցած
ո՞ր է բանին մի՛ ցանկար:

Ընկեր ըսելով մեր բարեկամ-
ներն հասկնալու չէ, այլ ո՞ր է
մարդ:

Բ. Եկեղեցին ալ իր կողմանէ
ուրիշ հիւնդ պատռուէր՝ աւել-
ցուցած է, և ինչպէս որ առա-
ջինները չափահելով կը մեղան-
չենք, այսպէս ալ եթէ ասոնք
զանց ընենք՝ մահուչափ կը մե-
ղանչենք:

1. Ախրակի և տօն օրերը
սուրբ պահել և անպատճառ պա-
տարագ տեսնել:

2. Պարտաւորիչ պահքերը և

ծոմերը պահել: (Եթէ այս պարտականութիւնը չես կրնար պահել հիւանդութեան, տկարութեան, կամ ուրիշ օրինաւոր պատճառի մը համար, պէտք ես նախապէս քու առաջնորդէդ կամ խոստովանահօրմէդ հրաման խնդրել):

3. Անպատճառ պէտք է տարուան մէջ գոնէ մէկ անգամ խոստովանանք ըլլալ:

4. Յարութեան օրը պէտք է Ս. Հաղորդութեան խորհուրդն ընդունիլ: (Ս. Յարութեան օրը կամ Զատիկ ըսելով՝ պէտք է իմանալ ընդհանրապէս Ծաղկազարդէն մինչեւ Նոր կիւրակէ եղած միջոցը):

5. Քրիստոնեայ մը պէտք է իր ունեցածին տասներորդ մասը եկեղեցւոյ տայ:

Ժ. Քրիստոս իր Եկեղեցւոյն

մէջ եօրը խորհուրդներ հաստատեց և անոնց գործադրութիւնը պատուիրեց և սորվեցուց իր առաքելոց և աշակերտաց, անոնք ալ փոխադարձ իրենց աշակերտաց, որով մինչև մեզի հասած են առանց ո՛ր է փոփոխութիւն մը կրելու, այնպէս որ առանց այդ խորհուրդներուն մէկը չի կրնար կատարեալ քրիստոնեայ կոչուիլ: Այդ եօթը խորհուրդները հետեւեալներն են.

1. Մկրտոչիւն. Սկզբնական մեղքը կը ջնջէ, և անհրաժեշտ է ամենուն փրկութեան համար, առանց անոր մէկը քրիստոնեայ չ'ըսուիր. այս խորհուրդը բնաւ չի կրկնուիր:

2. Դրոշմ. Քրիստոնէութեան կնիքը կը դնէ մկրտուողին վրայ և անհրաժեշտ է ամենուն, բնաւ չի կրկնուիր:

3. Ապաշխարոշրիւն. Մկրտութենէն վերջը գործած մեղքերը կը ջնջէ և կրկին շնորհք կու տայ. փրկուելու համար անհրաժեշտ է ամենուն: Այս խորհուրդը պէտք է յաճախ ընդունի քրիստոնեայ մը:

4. Հաղորդութիւն. Մեղքէ զերծ և շնորհաց մէջ գտնուողներուն շնորհքը կ'աճեցնէ և աւելցնէ իր իշխանութիւնը, կու տայ մեղաց և փորձութեանց զիմադրելու, և Յիսուսի հետ կը միացնէ հաւատացեալ հոգին: Այս Ս. խորհուրդն ալ պէտք է յաճախ ընդունի ամէն քրիստոնեայ:

5. Վերջին օծումն. Հիւանդ մը երբ իր վերջին վայրկեաններուն կը հասնի, անհրաժեշտ է որ ընդունի այս խորհուրդը, որ թէ կը զօրացնէ հիւանդը փորձութեանց և ցաւերու դէմ,

և թէ բոլոր ներքին մեղքերը կը սրբէ. ամէն քրիստոնէի համար ալ անհրաժեշտ է այս Ս. խորհուրդին ընդունելութիւնը: Եթէ վերջին օծում առնող հիւանդը առողջանայ և բաւական ժամանակ վերջը (ոչ նուազ քան 50 օր) կրկին հիւանդանայ, պէտք է կրկին ալ այս խորհուրդը:

6. Կարգ քահանայոշրեան. Անոնք որ կոչուին և արժանաւորութիւն ունին, եպիսկոպոսին ձեռնադրութեամբ այս Ս. խորհուրդը կ'ընդունին, եկեղեցւոյ ծառայելու և հաւատացելոց Ս. խորհուրդները մատակարարելու համար: Բայց քահանայ ձեռնադրուած, անհրաժեշտ է որ նախապէս ընդունած ըլլայ դպրութեան չորս փոքր աստիճանները և ձեռնադրուած ըլլայ կիսասարկաւազ և սարկաւազ:

Այս խորհուրդը նոյնպէս չի կրկնուիր:

7. Պաւկ. Ինչպէս նախկին խորհուրդները, այս ալ սրբազան խորհուրդ մ'է. կ'ընդունին անոնք՝ որոնք չափահաս են և իրենց յօժար կամքովը կ'ուզեն ամուսնական կեանք վարել, բարեպաշտ հաւատացեւոց թիւը ամեցնելու համար:

Այս խորհուրդը չի լուծուիր և չի կրկնուիր՝ որչափ ատեն որ այր ու կին ողջ են. և ասոնց միոյն կամ միւսին մահուամբը միայն կը լուծուի, որով կրնան կրկին ամուսնանալ:

Ժա. Մկրտութիւնը բոլորովին կը ջնջէ սկզբնական մեղքը. բայց որովհետեւ մարդս միշտ տկար է, և մեղաց մէջ իյնալու հակամէտ, անոր համար խոստովանութեան Ս. խորհուրդը

հաստատած է Քրիստոս, և մասնաւոր կերպով մահոռչափ մեղքերուն համար. որոնց գլխաւորները եօթը հատ են.

1. Հպարտութիւն:
2. Նախանձ:
3. Բարկութիւն:
4. Ագահութիւն:
5. Ծուլութիւն:
6. Որկրամոլութիւն:
7. Բզջախորհութիւն:

Ժք. Քրիստոս՝ իր հետեւողաց միշտ եղբայրսիրութիւն կը քարոզէր և կ'ուզէր որ բոլորն ալ այս առաքինութեան մէջ յառաջագէմ ըլլան, օգնելով իրարու հոգեւորապէս և մարմնաւորապէս, հետեւեալ պարագաներուն կամ առիթներուն մէջ, որոնք կը կոչուին հոգեւոր և մարմնաւոր Գործք ողորմոռքեան.

Հոգեւորապէս օգնած կ'ըլլաւնք, երբ՝

1. Տգէտներուն սորվեցնենք
կրօնական բաները և օգտակար
ուսումները:

2. Կրօնքի մասին տարակոյս
ունեցողները՝ լուսաւորենք բարի
խորհուրդներով:

3. Վշտերու մէջ եղողները՝
մխիթարենք:

4. Մեղքի մէջ եղողները՝ խը-
րատենք:

4. Երբ մեր ընկերներէն վը-
նաս մը կամ նախատինք մը
կրենք՝ սիրով ներենք:

6. Մեր ընկերոջ պակասու-
թիւններուն՝ համբերենք:

7. Մեր աղօթներուն մէջ միշտ
յիշենք թէ ողջերը և թէ մե-
ռածները:

Մարմնաշորապէս օգնած կ'ըլլաւնք, երբ՝

1. Անօթի եղողներուն՝ կերա-
կուր տանք:

2. Եթէ մէկը ծարաւ է՝ ջուր
տանք:

3. Աղքատներուն և մերկե-
րուն՝ զգեստ տանք:

4. Խեղճ օտարականները և
պանդուխտները հոգանք, անոնց
բնակութիւն տանք:

5. Հիւանդներուն հարկ եղած
այցելութիւնն ու դարմանն ը-
նենք:

6. Բանտարկեալներուն հոգ
տանինք, այցելութեամբ մխի-
թարենք և խրատենք զիրենք:

7. Անտէր մեռելները թաղենք
կամ թաղումին նպաստենք:

ՀՈԳԵՒՈՐ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա.

Քրիստոսի խաչին գիւտը

Քրիստոսի մահէն վերջ հե-
թանոսները և հրէաները ուզե-
ցին սրբազան յիշատակները ան-
յայտացնել, ուստի Գողգոթայի
վրայ ահագին հող լեցնելով
սուրբ գերեզմանը ծածկեցին, և
չարչարանաց գործիքները թա-
ղեցին. իսկ հեթանոս կայսերը
հրամայեցին անոնց վրայ Յա-
նոսի տաճար մը շինել, որպէս

զի քրիստոնեաները չփոթելով սուտ աստուածներուն երկրպագութիւն ընեն և կամաց կամաց Քրիստոսի պաշտօնը մոռցուի:

Երբ Կոստանդիանոս և իր մայրը Հեղինէ քրիստոնէութիւնն ընդունեցան, Յանոսի այդ տաճարը կործանեցին (Քրիստոսի 326 թուին), և անոր տեղ երբ քրիստոնէական փառաւոր տաճար մը կանգնելու համար հիմերը կը փորէին, գտնուեցաւ Ս. Գերեզմանը, անոր անմիջապէս քովը երեք հատ խաչեր մի և նոյն մեծութեամբ և ձևով. նոյն տեղը գտնուեցան նաև գամերը և Պիղատոսին գրել տուած տախտակը: Չկրնալով որոշել թէ ո՞րն է Յիսուսի խաչը. նոյն ժամանակի Երուսաղեմի պատրիարքը Մակար՝ Աստուծոյ ազդեցութեամբ այդ խաչերը

փոխադրել տուաւ երկար ատենէ ի վեր հիւանդ պառկած մահաւմերձ կնոջ մը քով, և խնդրեց Աստուծմէ որ հիւանդին անմիջական բժշկութեամբը յայտնէ թէ ո՞րն է ճշմարիտ խաչը՝ որուն վրայ Յիսուս զամուեցաւ:

Նախ խաչերէն երկուքը առանձին առանձին հիւանդին մօտեցուցին, ի ներկայութեան Հեղինէ թագուհւոյն և բազմաթիւ ժողովրդեան, բայց ո և է արդիւնք մը չունեցաւ. իսկ երբ երրորդին եկաւ կարգը, հիւանդը անմիջապէս ոտքի ելաւ բուրրովին բժշկուած: Սոգոմենոս պատմիչը կը գրէ թէ՝ այդպիսի փորձ մ'ալ մեռելի մը վրայ ըրին, որ վայրկենաբար յարութիւն առաւ:

Բարեպաշտ կայսրուհին, ուրախացած այդ սուրբ գանձը

գտնելուն համար, զայն երկու մասի բաժնել տուաւ, մէկը իր որդւոյն Կոստանդիանոսի ղըրկեց, իսկ երկրորդը Երուսաղէմ թողուց, արծաթէ արկղի մը մէջ դնելով. հոն՝ մեծ խնամքով և յարգանքով կը պահուէր Ս. Յարութեան եկեղեցւոյն մէջ և ամէն կողմէ կը դիմէին պատուելու համար կենաց փայտը:

Իսկ Կոստանդիանոս իրեն ղըրկուած կենաց փայտէն մեծ կը տոր մը Հռովմ ղրկեց, որպէս զի նոյն տարին շինուած Ս. Խաչ Երուսաղէմայ ըստած եկեղեցւոյն մէջ ղրուի: Մինչեւ հիմա կը պահուի այդ սուրբ գանձը նոյն եկեղեցւոյն մէջ, որ երեք ոտք երկայնութիւն ունի. իսկ ասկէ առնուած ուրիշ մաս մ'ալ կը պահուի Վատիկանի մայր եկեղեցւոյն մէջ:

Բ

Ս. Տիրաւայրն ունեցած վատահոշքեան մը վարձատրուքիւնը

Անգղիոյ մէջ եպիսկոպոս մը, երբ ծպտուած իր թեմական այցելութիւնը կ'ընէր, անտառի մը մէջ մոլորեցաւ, գիշերը վրայ հասնելով ստիպուեցաւ ածխագործի մը խրճիթը ապաստանիլ. խրճիթին մէջ կին մը և շատ մը տղաք կային, որոնք սիրով ընդունեցան զինքը և հաստ ընթրիքով մը պատուեցին: Ընթրիքէն վերջ, եպիսկոպոսը լոռութիւնը խզելով, ըսաւ կնոջ.

— Զձեզ շատ բարի կը գտնեմ, բայց ինձի կ'երեւի թէ տխուր էք:

Կինը հառաչանք մ'արձկելով
պատասխանեց. Այո՛, տխուր ենք,
որովհետեւ քովի սենեկին մէջ
ամուսինս մահամերձ վիճակի
մէջ պառկած է, բայց դեռ ապրիլ
կ'ուզէ և չ'ուզէր մահուան պա-
տրաստուիլ:

— Կրնամ գինքը տեսնել, ը-
սաւ եպիսկոպոսը սաստիկ յու-
զուած:

— Շատ սիրով, պատասխանեց
կինը, և անմիջապէս հիւանդին
սենեակը մտցուց գինքը:

Սենեկին մէջ խեղճ անկող-
նի մը վրայ տարածուած էր
ալեւոր ծերունի մը մահամերձ
վիճակի մէջ, և հազիւ ըոպէ
մը մնացած էր մեռնելու, սա-
կայն դեռ կ'ուզէր ու կ'երագէր
ապրիլ:

Եպիսկոպոսին առաջին առա-
ջարկութեանը վրայ, ծերը բո-

լորովին արիացաւ և կորովով
մը պատասխանեց.

— Ո՛չ, ես կը յուսամ որ պի-
տի չ'մեռնիմ:

— Բայց, բարեկամս, քիչ մը
մտածէ, ըսաւ եպիսկոպոսը,
չե՞ս գիտեր թէ մենք ամենքս ալ
պիտի մեռնինք, և քու հիւան-
դութիւնդ՝ հասունացած տա-
րիքդ է...:

— Ես քեզի ըսի թէ՛ կը յու-
սամ որ պիտի չ'մեռնիմ, կըրկ-
նեց ծերը, այդ անկարելի է:

Եւ այսպէս, եպիսկոպոսին բո-
լոր պատճառաբանութիւննե-
րուն, որոնցմով կ'ուզէր գինքը
համոզել, միշտ նոյն պատաս-
խանը կու տար ծերը.

— Ես պիտի չ'մեռնիմ:

Եպիսկոպոսը՝ վերջին փորձ
մ'ալ ընելու համար՝ ըսաւ ա-
նոր.

— Բայց ինծի ըսէ թէ, ինչո՞ւ կը յուսաս որ պիտի ապրիս և պիտի չմեռնիս:

Այս հարցումէն ստիպուած՝ օրհասական ծերունին, խորունկ ակնարկ մը նետեց հարցնողին վրայ և յուզուած շեշտով մը հարցուց.

— Պարոն, դուք ուղղափա՞ն էք:

— Այո՞, սլատաճխանեց եպիսկոպոսը:

— Հիմա քեզի կրնամ ըսել թէ ինչո՞ւ պիտի չմեռնիմ:

Ծերը այս ըսելով, բոլոր ուժը ժողովեց, նստաւ անկողին վրայ և տկար բայց ազդու ձայնով մ'ըսաւ անոր.

— Պարոն, ես ալ ձեզի պէս ուղղափառ եմ, իմ առաջին հաղորդութիւնս առնելէս մինչև այս օրս միշտ խնդրած եմ Ս. Կոյսէն այս շնորհքը, որ մա-

հուանս անկողնին քով առանց քահանայ մը ունենալու չմեռնիմ, իսկ հիմակ դու կը կարծես թէ երկնաւոր Մայրս պիտի չի լսէ՞ այս իմ աղաչանքս. ո՞հ, անկարելի է, անկարելի, անոր համար կ'ըսեմ որ հիմա պիտի չմեռնեմ:

— Որդեակ իմ, ըսաւ եպիսկոպոսը սրտին խորէն հառաչելով, որդեակ իմ, Ս. Կոյսը աղաչանքդ լսած է. այն որ հետդ կը խօսի՝ քահանայէ մը աւելի՝ քու եպիսկոպոսդ է. Ս. Կոյսը կամաւ զիս անտառին մէջ մոլորել տուաւ, որպէս զի քու վերջին վայրկենիդ քովդ գտնուիմ:

Այս ըսելով՝ բացաւ իր վերարկուն և անոր տակէն փայլեցաւ եպիսկոպոսական խաչը, զոր տեսնելով հիւանդը ուրախութեամբ լեցուած գոչեց.

— 252 —

— Ո՛վ Մարիամ, իմ բարի մայրս, շնորհակալ եմ քեզի:

Յետոյ եպիսկոպոսին դառնալով, ըսաւ.

— Իմ բարի հովիւս, գիտ խոստովանցուր, հիմա կը հաւատամ թէ պիտի մեռնիմ:

Քիչ յետոյ, վերջին անգամն ըլլալով, խոստովանութեամբ սրբուելով մեղքերէն, հոգին աւանդեց բարի ծերունին, հաստատելով Ս. Բեռնարդոսի այն խօսքը, թէ «չէ եղած մէկը՝ որ Մարիամն օգնութեան կանչած ըլլայ և անոր խնդրուածքը լըսուած չըլլայ»:

Գ

Մեղաշորիկն մահը

Հոգին Սուրբ Կ'ըսէ. «Արդարոյն մահը Աստուծոյ առջեւ պա-

տուական է» բայց մեղաւորինը՝ չար: Վրլթէո, մահուան անկողինն վրայ տարածուած, յիշելով տուած գայթակղութիւնները և չար օրինակները, վախէն կը դողար և սարսափած կը մրմնջէր երբեմն երբեմն. «Ուրեմն լքուած եմ թէ՛ Աստուծմէ և թէ՛ մարդոցմէ...»: Իսկ մեռնելէն րոպէ մը առաջ իր շուրջ գտնուողներուն դառնալով «ժամը քանի՞ է». հարցուց. երբ կէս գիշեր ըլլալն իմացաւ, տխուր շնչով մը կրկնեց. «Կէս գիշեր... ահաւասիկ այն սարսափելի ժամը՝ որով կը սկսի իմ աղետալի յաւիտենականութիւնս», և այս ըսելով դարձուց երեսը և հոգին փչեց:

Դ

Աստուածածնայ միջնորդու-
րեալք գտնուած մայր մը

Ազգային ազատութիւննին
ձեռք բերելու համար, Լեհացւոց
յեղափոխութեան ժամանակ, Սո-
քոլովսքի կոմսը բռնուէլով
բանտարկուեցաւ ու մահուան
վճիռ ընդունեցաւ. երկրորդ օրը
անմիջապէս պիտի գլխատուէր:
Այս գուժը լսելով իր ման-
կամարդ կինը, առաւ իր փո-
քրիկ տասը տարեկան Ստա-
նիսլաւ որդին, տարաւ Աստուա-
ծածնայ եօթն վիրաց պատկերի
մը առջեւ և ըսաւ. « Ս. Կոյս
Մարիամ, աղաչէ՛ մեզի համար,
պաշտպանէ՛ և ազատէ գմեզ, ետ
դարձուր հարսի մը իր ամու-

սինը և զաւկի մը իր հայրը.
դու մեր արցունքներուն գլթա՛,
դու՝ որ քեզի դիմողները չես
մերժած, դու որ անհուն սիրով
սիրեցիր քու Աստուածային որ-
դիդ և շատ տառապեցար անոր
համար, գլթա՛ մեզի... »: Համա-
ռօտ աղօթքէս վերջը, դիւցազն
կոմսուհին առնելով իր որդին
ուղղակի գնաց այն զնդանը՝ ուր
բանտարկուած էր կոմսը: Փոք-
րիկ կաշառքով մը յաջողեցաւ
մտնել բանտը և մինչեւ իր ա-
մուսնոյն քով ելթալ և փոխել
անոր հետ զգեստները, այնպէս
որ մահուան հրամանը գործա-
դրելու ժամանակ՝ կոմսին տեղ
անոր կինը գտան:

Սոքոլովսքի կոմսը իր կնոջ
զգեստովը ծպտուած, որդւոյն
հետ բանտէն դուրս ելնելէն վերջ,
անմիջապէս փութաց Քաղղիոյ

սահմանն անցնիլ ու Յարիզ հասաւ. հոն՝ բարեպաշտ վարժարանի մը մէջ տեղաւորեց իր որդին, ուր փոքրիկ Ստանիսլաւը կը յառաջագիմէր ուսման և առաքինութեան մէջ:

Կոմսուհւոյն վրայ ոչ մէկ տեղեկութիւն չունէին. միայն տարիներ վերջ կոմսը իր բարեկամներէն մէկէն հետեւեալ ախուր և համառօտ նամակն ընդունած էր, թէ « Կոմսուհին Սիպերիա աքսորուած է, իսկ Պետրոս ծառան փախչիլ փորձած ըլլալուն համար անմիջապէս պիտի գլխատուի »:

Ստանիսլաւի առաջին սրբութիւն առնելու ժամանակը մօտեցած ըլլալով, միշտ ինքնիրեն կ'ըսէր. « Ա՛խ, կ'ուզեմ որ առաջին սրբութիւն առնելու օրս մայրս քովս գտնուի », և կը

սկսէր աւելի ևս եռանդեամբ ընել իր աղօթքները, Աստուածածինը ի գութ շարժելու համար: Սրբութիւն առնելէն ինն օր առաջ սկսաւ Աստուածածնայ իննօրեայ ջերմեռանդութիւն ընել, հաստատուն կերպով միտքը դնելով թէ Աստուածածինը անպատճառ մայրը իրեն պիտի վերադարձնէ. և մանկական անմեղութեամբ կը զարմանար թէ ինչո՞ւ կ'ուշանար իր խնդիրքը կատարելու: Շաբաթ երեկոյին, որուն երկրորդ օրը առաջին Հաղորդութիւնը պիտի ընդունէին տղաք, բոլոր ծընողքները դպրոց եկած էին, իրենց որդւոց ուրախակից ըլլալու և զանոնք օրհնելու: Սոքոլովսքի կոմսն ալ եկած էր իր որդի և սիրելի Ստանիսլաւ օրհնելու: Երբ անոր շուշանա-

փայլ ճակատը համբուրելով
կ'օրհնէր, Ստանիսլաւ մանկա-
կան պարգուծեամբ մը հօրը
դառնալով ըսաւ. «Սիրելի հայ-
րիկ, միայն քու օրհնութեամբդ
զոհ չեմ ըլլար, կ'ուզեմ որ
սիրելի մայրս ալ զիս օրհնէ.
ան ինչո՞ւ չի գար, ինչո՞ւ կ'ու-
շանայ». և սկսաւ լալ: Հայրը
իր որդւոյն յուզումը տեսնե-
լով, ինքն ալ սաստիկ յուզուե-
ցաւ և արցունքի քանի մը կա-
թիւներ փայլեցան երեսին վրայ.
Իսկոյն հեռացաւ անկէ, իր այ-
լայլութիւնը զաւկէն ծածկելու
համար:

Երեկոյեան ժամը հինգին, երբ
փոքրիկ Ստանիսլաւ դէպ ի դու-
ռը կ'երթար, անշուշտ իր սիրե-
լի այցելուին հանդիպելու հա-
մար, վարժարանի ուղեցիներէն
մին դիմացն ելաւ ըսաւ. «Այս

զիշեր, առանձնութեան գեղե-
ցիկ ժամանակ է, սիրելի բա-
րեկամս. ալ այցելուներ ընդու-
նելու ժամանակն անցած է.
խօսարան զնա՞ աշակերտակից-
ներուդ քով»: Ստանիսլաւ Աս-
տուածածնայ ուրիշ նուէր մ'ալ
ընելու համար խօսարան չգը-
նաց, այլ բոլորովին առանձնա-
ցած կը պտըտէր և երբեմն եր-
բեմն ինքն իրեն կ'ըսէր. «Ան-
շուշտ երբ մայրս հասնի, ամէն
բանէ առաջ զիս պիտի փնտռէ»:

Ընթրիքէն վերջ, երբ աշա-
կերտները ննջարան երթալու
համար կարգաւ շարուած էին
սրահին մէջ, խեղճ, տժգոյն և
տկարակազմ կին մը դռնապա-
նին կ'աղաչէր որ Ստանիսլաւը
տեսնէ: Դռնապանը անոր սաս-
տիկ թախանձանքին վրայ՝ հա-
զիւ թոյլ տուաւ որ կարենայ

պատուհանէն ներս նայիլ. կինը անյագաբար բռնոր աշակերտաց վրայ ակնարկ մը նետելէ յետոյ ճանչցաւ որդին և «ահաւասիկ, ահաւասիկ» ըսելով պոռաց և մարած գետին ինկաւ։ Այս կինը կոմսուհին էր. զինքը Սիպերիա տանող զինուորներու ձեռքէն փախչելով՝ անմիջապէս Գաղղիա անցած էր. քովը ոչ դրամ և ոչ ալ օգնող մը ունենալով, ստիպուած էր աղախին ըլլալ. բայց դիպուածով լսելով Ստանիսլաւի դպրոցին անունը, ուղղակի հոն եկած էր որդին գտնելու։

Հետեւեալ օրը շատ երջանիկ էր Սոքոլովսքի ընտանիքը, որովհետեւ այնչափ տառապանքներէ և իրարմէ հեռու ապրելէ վերջ, կրցան զիրար կրկին գտնել, ներկայ ըլլալու համար ի-

րենց սիրելի զաւկին Ստանիսլաւի առաջին Սրբութիւն առնելու շքեղ հանդէսին։

Ե

Կորսուած վարդարանը

Բարիգու թագմարուեստից կոչուած վարժարանին մէջ, որ շատ նշանաւոր էր իր փայլուն և բազմաթիւ աշակերտներով, որոնք ընդհանրապէս Գաղղիոյ մէջ բարձր դիրքեր կը զբաւէին, 1840ի առեկները դէպք մը պատահեցաւ, որ ցոյց կու տայ թէ հոն ինչպիսի կրօնական զգացումներ կը տիրէին։

Օր մը երկրաշարժութեան սրահին մէջ վարդարան մը գտնուեցաւ, որ մեծ աղմուկ և հետա-

Քրիստոսը թիւն պատճառեց. որովհետեւ աշակերտներէն շատերը չարահիշակութեամբ կ'ուզէին իմանալ թէ ո՞վ էր այդ կրօնական նախապաշարութիւնը ունեցողը, քանի որ իրենք կրօնքը նախապաշարում կը համարէին կամ այնպէս կ'ուզէին կեղծել: Վարժարանի բակին մէջ ծառ մը կար ուր կը կախուէին զրտնուած առարկաները. ուստի վարդարանն ալ հոն կախուէցաւ, և գտնողը՝ խօսքը աշակերտակիցներուն ուղղելով ըսաւ. «Պարոններ, այս առարկան ես գտայ և վստահ եմ թէ նուէր մ'է անոր՝ որուն կը պատկանի, ուստի թող անէ»: Ամէն ոք չարութեամբ կը ծիծաղէր և հետաքրքրութեամբ կը սպասէին թէ ո՞վ պիտի համարձակէր իրեն ըլլալն յայտնել:

Ազնուական երիտասարդ մը վարդարանը տեսնելուն պէս՝ որ իրենն էր, առաջ անցաւ և առնելով զայն ըսաւ. «Շնորհակալ եմ, պարոն ընկեր. այս սրբազան առարկան իմս է և շատ լաւ ըսիք, որովհետեւ մօրս միակ նուէրն է»: Այս պարզ և համարձակ խօսքին վրայ, բոլոր աշակերտները եռանդով ծափահարեցին զինքը: Այս երիտասարդը առաջին կարգի վկայականով աւարտեց դպրոցին շըրջանը և Գաղղիոյ մէջ շատ նշանաւոր եղաւ:

Աստուածասէր հոգի մը բնաւ ամէնալու կամ կարմրելու չէ իր կրօնական ուղիղ համոզումները խոստովանելու ատեն:

2

Աղջիկի մը յաղրուած Եւտի-
քական մը

Երեկոյթի մը մէջ, Եւտիքա-
կան մը իր գիտութիւնը և կրօն-
քը ցուցնելու և բացատրելու
մարմաշէն բռնուած, սկսաւ կը-
րօնքի բարձր նիւթերու վրայ
ճառել: Հոն ներկայ էր նաեւ
փոքրիկ աղջիկ մը, որ լաւ սոր-
ված էր քրիստոնէական վար-
դապետութիւնը: Եւտիքականը
ի Քրիստոս մէկ բնութիւն ը-
լալը ապացուցանելու համար,
օրինակ մը բերաւ, թէ «ինչ-
պէս երկու երկաթի կտորներ
տաքցնելով և ծեծելով մէկ եր-
կաթ կ'ըլլան, ասանկ ալ Քրիս-
տոսի մէջ մարդկութիւնը Աս-
տուածութեան հետ միանալով՝

կը կազմեն մէկ անձնաւորու-
թեան հետ մէկ բնութիւն »:
Աղջիկը համեստութեամբ մը
պատասխանեց անոր. « Պարոն,
փոխանակ երկաթի կտորին՝ առ-
նենք ոսկիի կտոր մը և երկա-
թի կտորին հետ ձուլելով ընենք
մէկ կտոր, այն ժամանակ, ես
քեզի պիտի հարցնեմ, թէ այդ
ձուլուած կտորը ոսկի՞ է թէ
երկաթ. չէ՞ որ իւրաքանչիւրը
իր բնութիւնը կը պահէ՞ մէկ
կտոր ըլլալով հանդերձ: Ճիշտ
այսպէս ալ Աստուածային և
մարդկային բնութիւնները միա-
ցած Աստուածային անձին մէջ,
կը կազմեն մէկ անձն և երկու
բնութիւն. որովհետեւ՝ Աստուա-
ծութիւնը իր մէջ չի տարբա-
րուծեր մարդկութիւնը, այլ ի-
րարմէ զատ և որոշ կը՝ մնան »:
Ճառախօսը՝ որ այսպիսի պա-

տասխանի մը չէր սպասեր, խայտառակուեցաւ ու լռեց:

Է

Հոգեվարքիւն ծիծաղը

Շատ տարիներէ ի վեր անգամալոյծ եղած խեղճ ծեր մը տեսնելով թէ պիտի մեռնի, իր անկողին քով հաւաքել տուաւ գերդաստանին բոլոր անդամները, վերջին անգամ մ'ալ անոնցմով մխիթարուելու համար: Հիւանդին երեսին վրայ կը կարգացուէր անդորրութիւն և խաղաղութիւն. մեղմիկ մը գոցած էր աչքերը և կը կարծուէր թէ կը քնանայ. միայն երբեմն երբեմն երեսին վրայ անուշ ժպիտ մը կը տեսնուէր: Աղջիկը, սե-

նեկին մէջ տիրող տխուր լըսուածութիւնը փարատելու համար հարցուց հիւանդին. « Հայր, ինչո՞ւ այդչափ ուրախ ես և ստէպ կը ծիծաղիս»: Ծերը՝ այս հարցման տկար ձայնով մը պատասխանեց. « Առջին անգամ ծիծաղեցայ, մտածելով աշխարհիս ունայնութիւնը, և մասնաւորապէս անոնց վրայ, որոնք ոչինչ հաճոյքի մը համար կ'ապուած են աշխարհիս. երկրորդ՝ յիշելով այն բոլոր կրած նեղութիւններս որոնք զիս երջանկութեան մօտեցուցին. երրորդ՝ այն բանին համար, որ մինչդեռ ուրիշները մեռնելէ կը վախեն՝ ես չմեռած պահապան հրեշտակս կը տեսնեմ, որ պատրաստ է զիս արքայութիւն տանելու »:

Հազիւ վերջացուցած էր բարեպաշտ ծերը իր խօսքերը, հոգին

աւանդեց: Մահը ո՛չ սարսափի և
ո՛չ ալ դառնութիւն կ'ազդէ ա-
նոնց՝ որոնք միշտ պատրաստ և
առաքինի եղած են:

Ը

Մարիամու տերեւը

1870ին՝ Կալկաթայէն քա-
րոզի մը գրած նամակին մէջ
հետեւեալը կը կարդանք: Հնդիկ
գիւղ մը, ուր հազիւ մի քանի
տուն քրիստոնեայ կը գտնուէր
և որոնք միայն Աստուածածնայ
նուիրուած փոքրիկ մատուռ մը
ունէին, երաշտութեան պատճա-
ռաւ բրինձի բոլոր դաշտերը
այրած ըլլալով՝ սաստիկ աղքա-
տութեան մէջ ինկած էր: Այս-
պիսի լքեալ վիճակի մէջ հեթա-

նոս ժողովուրդը շուարած թէ ո՞ր
աստուծոյն դիմեն, քանի որ
շատ մը աստուածներ կը պաշ-
տէին, ուզեցին ամենէն զօրա-
ւորին դիմել. և զայն միւսներէն
որոշելու համար, իրենց աս-
տուածներուն թուով չոր տերեւ-
ներ ընտրեցին և իւրաքանչիւ-
րին անունը առանձին գրեցին.
այդ աստուածներուն կարգին
մէջ դրին նաև Աստուածածնայ
անունը: Խարոյկը վառուեցաւ և
տերւները նետուեցան հոն. բայց
հազիւ կրակին մօտեցած էին,
ամէնն ալ մոխիր դարձան, բաց
ի Մարիամու օրհնեալ անունը
կրող տերեւէն: Աստուած տես-
նելով ասոնց միամիտ ջերմե-
ռանդութիւնն առ Տիրամայրն,
որոնք դեռ զինքը չէին ճանչնար,
խղճաց վրանին և այս կերպով
ուզեց փրկել զանոնք թէ ժամա-

նակաւոր նեղութենէն և թէ յաւիտենական դատապարտութենէ: Հեթանոսները երբ այդ տեսան, ուրախութեամբ և յուսով առնելով տերեւը, անմիջապէս Աստուածածնայ մատուռը դիմեցին, և հոն գետնամած անձրեւ կը խնդրէին. դեռ չաւարտած աղօթքնին՝ անմիջապէս երգինքը ամպոտեցաւ և սկսաւ առատ անձրեւ տեղալ, որով բրինձի բոլոր դաշտերը ուռճացան և առատ հունձք տուին:

Հնդիկները ուրախացած և այս գերբնական զօրութեան վրայ զմայլած, զիւզի քարոզչին դիմեցին ու մկրտուելով քրիստոնեայ եղան:

Թ

Բարեպաշտ մտածորիւն

Քրիստոնէի մը համար օգտակար և աստուածահաճոյ մտածութիւններէն մէկն ալ իր մահն է, քանի որ անոր միջոցաւ պիտի կարենայ իր ախտերէն հեռու մնալ և յաւիտենական երջանկութեան արժանանալ: Ս. Յովհան Ողորմած, Երուսաղէմի պատրիարքը, օրուան մէջ իր գերեզմանը փորելու ժամանակ մը որոշած և պատուիրած էր իր սարկաւազներուն, որ հանդէսի ժամանակ միշտ ըսեն իրեն. «Տէր, գերեզմաննիդ դեռ պատրաստ չէ. հրաման ըրէք որ լմնցնեն. ինչո՞ւ ձեր մահը չէք մտածեր »:

Ժ

Ս. Մարտինի վերջին խօսքերը

Ս. Մարտինի աշակերտները, իրենց Վարդապետին մեռնելէն քիչ առաջ քովը գալով՝ կ'աղաչէին անոր որ հանգիստ դիւքով մը պառկի. եպիսկոպոսը պատասխանեց անոնց. « Թողուցէք որ աւելի երկնքին նայիմ քան թէ երկրիս, որպէս զի կարենամ դիտել այն ճանապարհը, որ հոգիս մարմնէս բաժնուելէն վերջ պիտի կտրէ և անցնի »:

ԺԱ.

Մով մը առ Տիրաւայրն

Երկու ծերեր, այր և կին, խեղճութեամբ կ'ապրէին ողորմելի

տան մը ձեղունին մէջ, տարեկան չնչին վարձք մը վճարելով: Շատ անգամ առանց ուտելու կը պառկէին, յաճախ իրենց կերակուրն էր չոր հացի թրջած կտորուանք: Չէին ուզեր իրենց ազգականներուն կամ ուրիշներու իմացնել աղքատութիւնին, որովհետեւ մուրալու վարժած էին: Ժամանակաւ մեծ ու հարուստ ընտանիք մը եղած էին. վերջը սնանկանալով և ունեցածնին քիչ քիչ կորսնցնելով կարօտ վիճակի մը հասած էին:

Շաբաթ օր մը, շատ խղճալի դրութեան մը մէջ կը գտնուէին. ոչ դրամ ունէին, ոչ կերակուր և ոչ իսկ հացի կտոր մը. ցորեկը բաւական նեղութեամբ անցուցին. իսկ գիշերը ստիպուած էին անօթի պառկել: Երկուքն ալ կու լային և փոքր. Առաջմ.

կ'աղօթէին. անօթութիւնը սկըսած էր զիրենք նեղել. 48 ժամէ աւելի էր որ բերանին բան դրած չէին և պաղ քրտինքը իրենց երեսն սկսած էր թրջել:

- Խեղճ կինս, մենք պիտի մեռնինք, ըսաւ ծերը, Աստուած զմեզ երեսէ թողուցեր է:

Պառաւր չպատասխանեց՝ բայց քիչ վերջ գլուխը վերցնելով, կարծես ներշնչում մ'ունեցած ըսաւ.

- Սիրելի ամուսինս, աղօթենք Աստուածածնի, անիկա վշտացեալներուն օգնական է. ան զմեզ պիտի ազատէ:

- Շատ լաւ, պատասխանեց ծերը. գգրոցիս մէջ փոքրիկ մոմ մը մնացեր է, ան ալ Տիրամօր պատկերին առջեւ վառենք:

Երկու դժբախտները այս վերջին յոյսէն ոգեւորուած, գիշե-

րուան մթութեան մէջ դժուարաւ գտան մոմը, վառեցին Աստուածածնի պատկերին առջեւ. և ծնրադիր ու լալագին օգնութեան կը կանչէին ան՝ որ իրեն գիմողները բնաւ ձեռնունայն չէ թողած:

Գործաւոր մը միեւնոյն բաւկին մէջ դիմացի յարկը կը բռնակէր. երբ ան իր հիւանդ տղուն ջուր տալու համար ելած էր, պատուհանէն տեսաւ որ մոմ մը կը վառէր. իսկոյն հագուեցաւ և կանթեղն առած անոնց քով գնաց:

Հազիւ թէ դուռը բացաւ, զարմացաւ տեսնելով այդ խեղճներուն վիճակը, որոնք անօթութենէ նուազած և գրեթէ չնչասպառ՝ հազիւ կրնային կենալ, աւելի ծոած էին քան թէ ծնրադրած Տիրամօր պատկերին առջեւ:

Երկու թշուառները պատմեցին իրենց խեղճութիւնը. անոր վրայ բարի դրացին շուտ մը տուն վազելով՝ արգանակ, հաց և ուրիշ կերակուր բերաւ անոնց, և այս կերպով մխիթարեց երկու բարի ծերերը:

Երկրորդ օրը, դրացին անմիջապէս լուր տուած էր իրենց ժողովրդապետին, որ ստէպ կ'այցելէր և կ'օգնէր անոնց: Իսկ մի քանի օր վերջ իրենցմէ հեռու գտնուող ազգականներէն մին փոքրիկ գումար մը դրկած էր իրենց: Այս կերպով բոլորովին ազատեցան թշուառութենէ:

Բարի ծերերը իրենց պատահած այս դէպքը շատերուն պատմեցին՝ իմացնելու համար Տիրամօր պաշտպանութիւնը բոլոր անոնց վրայ՝ որոնք իրեն կը դիմեն:

ԺԲ

Դիւցազնակաւ գոհողութիւն մը

Մարիամ անունով թիրուցի աղջիկ մը, իր ոչխարները արածելու ժամանակ Ս. Աստուածածնի նուիրուած երգ մը կ'երգէր:

Միւսի թատրոնին վերատեսուչը որ դիպուածով այն կողմերէն կ'անցնէր, լսելով անոր մեղմադճուտ և անուշ ձայնը՝ զմայլեցաւ և ուզեց հետը տանիլ աղջիկը. ուստի քովը գնաց և խնդրեց որ մօրը տանի զինքը. աղջիկը անոր մտածութեան բռնորովին անտեղեակ, զարմանքով մը հարցուց.

— Բայց, պարոն, այս իմ ոչխարներս ո՞վ պիտի նայի:

— Թող ոչխարներդ, ես անոնց տեղ հարիւրապատիկ, հազարապատիկ կը վճարեմ քեզի, ըսաւ վերատեսուչը:

— Ուրեմն ի՞նչ կ'ուզես մօրմէս, ըսաւ Մարիամ սարսափած:

— Քու միջոցաւդ զինքը խեղճութենէ պիտի ազատեմ և ըզքեզ իմ թատրոնիս առաջին երգչուհին պիտի ընեմ:

— Պարոն, քու խոստումներդ ինծի շատ հաճելի չեն թուիր, որովհետեւ անկարելի է որ մարդս կարենայ թատրոնին մէջ իր համեստութիւնը պահել. ես հաւատք ունիմ որ Աստուած և Ս. Կոյսը ինծի միշտ ուժ պիտի տան ու ես իմ աշխատութեամբս պիտի պահեմ մայրս և փրկեմ իմ հոգիս:

Վերատեսուչը այս վերջնա-

կան պատասխանը լսելով հանդերձ բնաւ չյուսահատեցաւ և մօրը տունը գնաց: Երբ Մարիամ երեկոյին տուն դարձաւ, դաշնադրութիւնը աւարտած էր արդէն. ուստի նոյն գիշերն իրեն ժամանակ տուին մածեւելու և պատրաստուելու: Աղջկան համար փորձութիւնը մեծ էր. թէեւ իր մէջ դեռ արթնցած չէր զարդարանքի, փառքի և հաճոյքի բաղձանքը, բայց պէտք էր մայրը մտածել, և այս երկրորդ վիճակովը պիտի կարենար դիւրութեամբ հոգալ: Այս հոգեկան տագնապալից վիճակին մէջ սկսաւ Ս. Կոյսին աղօթել. այդ միջոցին կարծէք ներքին ձայն մը իրեն ըսաւ. «Զեմ ընդունիր բնաւ, աղջիկս, որ սատանային համար Աստուած ծըղ թողուս:

Երբ լուսցաւ, մերժեց երթալը. մայրը զայրացաւ, պոռաց, լացաւ և նոյն իսկ սպառնաց բռնի տանիլ, եթէ մէկ ժամուան մէջ չպատրաստուի մեկնելու:

Մարիամ մէկ կողմ քաշուած կը մտածէր թէ թնչ ընելու էր այս անտանելի կացութեանէն ազատելու համար. յանկարծ միտքը ինկաւ թէ առջևի ակռաները կորսնցնելով՝ ձայնը կը փոխուի, ուստի՝ կամաց մը պատուհանին մօտեցաւ և ակռաները անոր եզերքի քարին զարնելով՝ երկուքը կոտրեց, և վերջը անտարբերութեամբ և ուրախ դէմքով մը մօրը և վերատեսչին քով գնաց. մայրը անոր ուրախութիւնը տեսնելով՝ ինքն ալ ուրախացաւ, կարծելով թէ այլ ևս կ'ուզէ կատարել իրենց կամքը. բայց վերատեսուչը անմի-

ջապէս նշմարեց անոր ձայնին կրած փոփոխութիւնը և իր ծըրազրէն ետ կեցաւ, զարմանալով հովուուհիին քաջասրտութեան և պարկեշտութեան վրայ, և յորդորեց մայրը՝ որ այսպիսի գովեստի և սիրոյ արժանի աղջիկ մը չվշտացնէ:

ԺԳ

Յանձնարարութիւն մը առ

Ս. Աստուածածին

Երիտասարդ մը իր տարեկիցներուն հաճոյ ըլլալու համար, մանկութեան բարեպաշտութիւնը թողած՝ ինքզինքը իմաստակութեան տուած էր: Օր մը Բարիզ մեկնելէն առաջ, քաղա-

քաղաքութեան համար, իր ընտանեաց բարեկամ տիկնոջ մը այցելեց, իբր հրաժեշտի ողջոյնը տալու և միանգամայն հարցնելու թէ յանձնարարութիւն մ'ունէ՞ր արդեօք: Տիկինը շատ սիրով ընդունեցաւ, և քսաւ թէ ուրիշ յանձնարարութիւն չունի բաց ի մէկ բանէ, որ թերեւս չհաճի կատարել:

— Հրամայեցէք, տիկին, պատասխանեց երիտասարդը, սիրով պատրաստ եմ ձեր յանձնարարութիւնը կատարելու:

— Շատ շնորհակալ եմ, պարոն. ուրեմն, Բարիզ հասնելուդ պէտ՝ Ս. Աստուածածնի (Նոթր-Դամ) եկեղեցւոյ մէջ հաճեցէք Ողջոյն քեզ Մարիամ աղօթքն ըսել իմ դիտաւորութեանս:

Երիտասարդը պատշաճու-

թեան համար յանձն առաւ. բայց այդ յանձնարարութիւնը իրեն շատ անորժելի ու յարմար չեկաւ, քանի որ սրտին մէջ կրօնական զգացումները մարած էին:

Երիտասարդը Բարիզ հասնելով, բոլոր նշանաւոր տեղերը այցելած էր. միտքն էր նաեւ Ողջոյն քեզ Մարիամ աղօթքին յանձնարարութիւնը և իր խոստումը, բայց կ'ուզէր մտքէն հանել. «որչափ անխոհեմ եմ, կ'ըսէր ինքն իրեն, երանի՜ թէ այցելութեան զացած չ'ըլլայի. այլ ևս ի՞նչ կրնամ ընել, պէտք է խոստումս կատարեմ»: Վերջապէս օր մը այցելեց այն փառահեղ տաճարը, և խոստումը կատարելու համար կէս մը ծընրադրեց. սակայն առջի բերան չէր յիշեր այն աղօթքը, և բա-

ւական մտածելէն և յիշողութեան
խորշերուն մէջ փնտռելէն վերջ՝
յիշեց և արտասանեց...: Ինչպէս
կրակ կտրած ածուխ մը քովը
դրուած չոր փայտերը կ'այրէ,
այսպէս եղաւ նաև երիտասար-
դին. միտքը ինկան մանկութեան
անուշ և անմեղ օրերը, իր առ
Տիրամայրն ունեցած վաղեմի
սէրը և առաջին Սրբութիւն առ-
նելու օրուան եռանդուն զգա-
ցումները և առաջադրութիւննե-
րը, և տեսնելով ներկային մէջ
ունեցած անտարբեր և ցուրտ
վարմունքը, սկսաւ սաստիկ կեր-
պով լալ: Յարգոյ Աւագերէցը
որ նոյն ժամանակ եկեղեցւոյն
մէջ կը գտնուէր, անմիջապէս
քովը գնաց և անուշ խօսքերով
մխիթարեց, յիշեցնելով Աստու-
ծոյ մեծ ներողամտութիւնը: Ե-
րիտասարդը՝ առանց ժամանակ

կորսնցնելու, անմիջապէս խոս-
տովանեցաւ իր մեղքերը. և մի
քանի օր ալ ուշացնելով իր վե-
րադարձը, ընդունեցաւ Ս. Հա-
ղորդութիւնը ճիշտ այն զգացու-
մով, ինչ որ իր առաջին հաղոր-
դուելուն ունեցած էր: Երբ իր
քաղաքը վերադարձաւ, առաջին
այցելութիւնը տուաւ Ողջոյն
քեզ Մարիամ աղօթքն յանձնա-
ւարող տիկնոջ: Տիկինը շատ
զգարմացաւ երիտասարդին բա-
րոյապէս փոխուած ըլլալը լսե-
լով, որովհետեւ ինքն ալ գրեթէ
ատոր կը սպասէր:

ԺԴ.

Բողոքականութիւնը ի՞նչ բանի
կը հաշտուայ և ի՞նչ կ'որոշուանայ

Ուղղափառ մը և բողոքական
մը միասին նաւով ճամբորդած
ատեննին, իրենց կը միանայ
նաեւ հրեայ Ռաբբի մը:

— Ո՛հ, կ'ըսէ բողոքականը,
ահաւասիկ երեք այլ և այլ
կրօնքներ. մեզմէ ո՞րը իրաւունք
ունի:

Ռաբբունին խօսք աննելով ան-
միջապէս կը պատասխանէ.

— Եթէ Մեսիան եկած չէ, ես
իրաւունք ունիմ. իսկ եթէ եկած է՝
իրաւունքը Ուղղափառինն է. գա-
լով քեզի, ըսաւ Բողոքականին,
քու վարդապետութիւնդ միշտ
տարտամ ու տարակուսական է:

Բողոքական նախարար մը
Ուղղափառ դուքսի մը հետ խօ-
սելով կ'ըսէ.

— Չեմ կրնար հանդուրժել այն
թեթեամիտներուն, որոնք իրենց
կրօնքը կը փոխեն:

— Ո՛չ իսկ ես, կը պատասխանէ
դուքսը, եթէ իմիններս նախա-
պէս իրենց կրօնքը փոխելու
սխալը գործած չըլլային՝ պիտի
չստիպուէին կրկին առաջինին
դառնալ: Բողոքական մը եթէ
դառնայ ուղղափառ ըլլայ, կրօն-
քը փոխած չ'ըլլար, այլ իր հայ-
րերուն գործած սխալը սրբա-
գրած կ'ըլլայ:

Ուղղափառ մը գործի պատ-
ճառաւ միայնակ կը բնակէր բո-
ղոքական երկիր մը. տեղւոյն
Ժողովուրդը տեսնելով անոր
սաստիկ կրօնասիրութիւնը, կը

հարցնեն թէ՛ անշուշտ պիտի
չ'ուզէ որ մեռնելէն վերջ այն
երկրին մէջ թաղուի, քանի որ
իր ոսկրները բողոքականաց ու-
կըններուն պիտի խառնուին:

Կը պատասխանէ ուղղափառը.
— Իրաւ է որ չեմ ուզեր. բայց
եթէ գերեզմանս քիչ մը աւելի
խորունկ փորէք, այն ժամանակ
ուղղափառներու ոսկրներուն հետ
կը խառնուի իմինս ալ:

ԺԵ

Վանքի խոհարարուհին

Ս. Յովհաննէս Կլիմաքոս, Ե-
գիպտոսի մէջ 330 կրօնաւորու-
հիներ ունեցող վանք մը այցե-
լելով, զարմացաւ մասնաւորա-
պէս խոհարարուհի քրոջ առա-
քինութեան վրայ: Այս քոյրը
շարունակ աշխատութեան մէջ

տեսնելով, հարցուց թէ ի՞նչ
կերպով կ'արդիւնաւորէ իր աշ-
խատութիւնը, և ի՞նչ աղօթք
կ'ընէ:

Բարի կրօնաւորուհին պա-
տասխանեց սուրբին հարցումնե-
րուն.

— Երբ սեղանի ժամանակ իմ
քոյրերուս կը ծառայեմ, միտքս
կը դնեմ թէ մարդու կամ ինձի
նմաններու չեմ ծառայեր, այլ
իմ սիրելի Աստուծոյս՝ որ իր
ծառաներու կերպարանքին ներ-
քեւ վանքին մէջ կը գտնուի.
Իսկ խոհանոցին մէջ, միշտ առ-
ջեւ տեսնելով կրակը որ կը
վառի, կը մտածեմ այն կրակը՝
որ զԱստուած վշտացնող հոգի-
ները կ'այրէ դժոխքին մէջ:

Սուրբը այս պատասխանիս
վրայ շատ շինուելով, և տեսնե-
լով կրօնաւորուհիին հաստատ
ֆորք. Առաջն. 19

համոզումը, օրհնեց և ուրախու-
թեամբ մեկնեցաւ անկէ։

ԺԶ

Երեք հայելիները

Մարիամ Թերեզ Բ.... տասն
և հինգ տարեկան աղջիկ մը,
գիշերօթիկ դպրոցի մը բարձրա-
գոյն աշակերտուհիներէն, զի-
պուածով կը կոտրէ իր հայե-
լին։ Հայելի մը կոտրել, շատ
մեծ կորուստ է աղջկան մը հա-
մար, որովհետեւ անոր զարդա-
րանքի միակ գործիքն է։ Ուս-
տի նստելով՝ անմիջապէս նա-
մակ մը կը գրէ մօրը, որպէս
զի փութով իրեն հայելի մը
ղրկէ։ Մօրը պատասխանը շու-
տով հասաւ, որ այսպէս կը

վերջացնէր նամակը. « Սիրելի
աղջիկս, քու փափաքդ անմի-
ջապէս պիտի կատարեմ. մի
քանի օրէն կը ստանաս խըն-
դրածէդ աւելին, երեք հատ հա-
յելիներ. առաջինին մէջ պիտի
տեսնես՝ ինչ որ ես, երկրորդին
մէջ՝ ինչ որ պիտի ըլլաս, և
երրորդին մէջ՝ ինչ որ պէտք ես
ըլլալ »։

Աղջիկը նամակը կարդալով
շատ ուրախացաւ, և եռանդեամբ
մը համբուրեց մօրը գրութիւնը։
Բայց վերջը՝ մօրը այս գրու-
թեան վրայ սկսաւ մտածել և
շատ խորհրդաւոր գտաւ. ինքն
իրեն կ'ըսէր. « Երեք հայելիներ,
ի՞նչ կը նշանակէ այս առակը ».
և հազարումէկ մտածութիւններ
կ'անցընէր մտքէն։ Երկու օր
անհամբեր սպասելէն վերջը,
երրորդ օրը մարդ մը փոքրիկ

սնտուկ մը բերելով՝ իրեն յանձնեց. աղջիկը առանց վայրկեան մը անցընելու բացաւ զայն. ծրարները խնամքով կապուած և վրաները գրուած էին. հոս պիտի տեսնես ինչ որ դուռն էս, գրուած էր առաջինին վրայ. բացաւ և փոքրիկ ու սիրուն հայելի մը գտաւ՝ որուն մէջ իր դէմքը կը ցոլար կենդանի, յստակ և շնորհալի՝ իր տասն և հինգ տարեկան փայլովն ու թարմութեամբը: Մարիամ թերեզ անմիջապէս երկրորդ ծրարն առաւ, որուն վրայ գրուած էր. Հոս պիտի տեսնես՝ ինչ որ պիտի ըլլաւ. հագիւ թէ բացած էր՝ աչքին զարկաւ պատկեր մը՝ որ մենելի մը չոր գանկը կը ներկայացնէր: Յանկարծակիի եկաւ. քիչ մը շուարած մնալէ վերջ՝ սկսաւ մտածել իր վախճանը.

ըմբռնեց գեղեցկութեան ոչնչութիւնը և վաղանցիկ ըլլալը. և թէ ինքն ալ ծաղկի մը պէս թառամելով՝ պիտի կորսնցնէր իր թարմութիւնը: Մարիամ թերեզ բաւական ժամանակ մօրը տուած խրատին վրայ խորհրդածելէն վերջ՝ մտադրեց անկէ միշտ բարի օրինակ առնել: Կարգը երրորդին էր, որուն մէջ պիտի տեսնէր թէ՝ ինչ պէտք էր ըլլար: Այդ խնամքով կապուած առաւկան ալ խոհեմութեամբ մը դուրս հանեց, զգուշութեամբ բացաւ և ի՞նչ տեսնէ. փոքրիկ և շնորհալի արձանիկ մը Ս. Կուսին, որուն վրայ կը փայլէին Աստուածածնի մաքուր պարկեշտութիւնը, գլթութիւնը և բոլոր կատարելութիւնները: Մարիամ թերեզ անմիջապէս ծունկի եկաւ, եռանդուն աղօթք մը ըրաւ, արագ-

Հադրեց միշտ անոր նմանիլ և Աստուածածնի օգնութիւնը խընդրեց. երբ ոտքի ելաւ, լուսաւորուած և փոխուած էր: Իրօք իր բոլոր կեանքը սրբութեամբ անցուց և Հերմեռանդ նմանող մ'եղաւ Ս. Աստուածածնի:

Ո՛րչափ օգտակար է բարեպաշտ մօր մը խրատը և բարի օրինակը, և ընդհակառակն ի՞նչ սարսափելի՜ մօր մը անհոգութիւնն ու չար օրինակը:

ԺԵ

Արքայոշրեան յաղճանք

Սուրբն Իգնատիոս Աստուածազգեաց, Անտիոք քաղաքին եպիսկոպոսը, 106 թուին մարտիրոսացաւ՝ քրիստոնեայ ըլլա-

լուն համար: Այս Ս. Հայրապետս երբ իմացաւ թէ Հռովմ քաղաքին քրիստոնեայ երեւելիները զինքը պիտի ազատեն դահիճներուն ձեռքէն, անոնց հետեւալ նամակը գրեց. « Զիս զազաններուն կերակուր պատրաստած են. ո՛հ, երանի թէ անոնք զիս կտոր կտոր ընէին. միակ փափաքս այս է՝ որ շուտով զիս կտոր կտոր ընեն, ինչպէս ուրիշները եղան Քրիստոսի համար: Կը տեսնեմ որ մահս կ'ուշանայ, որովհետեւ հոս չեն ուզեր ինծի դպչիլ, եթէ հոտ ալ Հռովմի կրկեսին զազանները չուզեն փնտսել ինծի, ես զանոնք պիտի զրգոեմ...: Աշխարհիս բոլոր երջանկութիւնը և վայելքը չեմ մտածեր. միակ փափաքս է այս մարմնէն ելլել և Յիսուսի հետ միանալ: Զեմ վա-

խեր ոչ այրելէն, ոչ խաչուելէն,
 ոչ գազաններէն, ոչ ոսկրներուս
 փշրուելէն, ոչ անդամներուս
 խանգարուելէն, ոչ մարմնոյս
 տգեղնալէն, ոչ ալ սատանային
 հազարաւոր չար հնարքներէն:
 Բոլոր աշխարհիս թագաւորու-
 թիւնը, բոլոր աշխարհիս հարըս-
 տութիւնը չեն կրնար ինծի վը-
 նասել: Այն որ մեզի համար
 մեռաւ և յարութիւն առաւ, ես
 անոր համար ցորեն եմ... Սուտ
 գթասրտութիւնը թողէք և զիս
 ազատելու մի՛ աշխատիք. թո-
 ղէք որ զԱստուած վայելելու
 համար գազաններուն կերակուր
 ըլլամ: Ես Աստուծոյ ցորենն եմ,
 պէտք է որ առիւծներու ափա-
 ներուն տակ մանրուելով, Յի-
 սուսի Քրիստոսի հաց ըլլամ...»:

ԺԸ

Սուրբ Աստուածածնի Անարատ
 Յղութեան իբր հաւատոյ մաս
 ընդունելիլ:

Սուրբ Աստուածածինը՝ որ ի
 յաւիտենից սահմանուած էր Որդ-
 ւոյն Աստուծոյ մայր ըլլալու,
 բոլոր իր կատարելութեանց հետ
 պէտք էր որ անարատ յղացած
 ըլլար. և այս կը հաստատուի
 թէ՛ մարգարէներուն և թէ՛ Ս.
 Հարց գրութիւններէն:

Որովհետեւ ո՛ր և է հաւատոյ
 մասն կազմող խնդիր Եկեղե-
 ցիէն չհաստատուած՝ կրնայ վի-
 ճելի նիւթ ըլլալ, անոր համար
 այս վարդապետութիւնն ալ մին-
 չեւ 19երորդ դարը վարդապետ-
 ներու և աստուածաբաններու

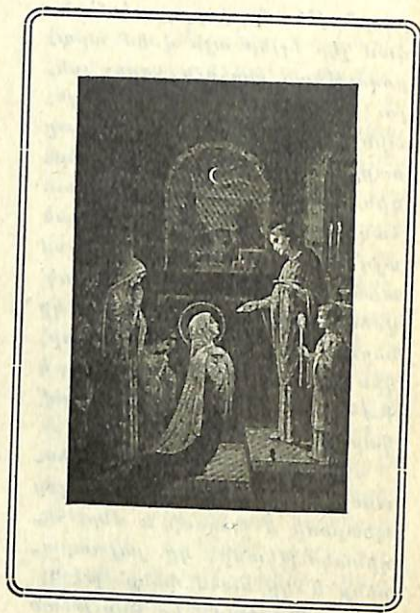

վէճի նիւթ դարձած էր. բայց
երբ այլ եւս անկարելի եղաւ
ճշմարտութեան դէմ պատճառա-
բանել, և հաւատացեալներէն
միահամուռ սկսան աղաչանքի
ձայներ և աղերսներ տեղալ առ
եկեղեցական իշխանութիւնը, այն
ատեն Եկեղեցին զիջաւ անոնց
թախանձանքին, և իբր հաւա-
տոյ մաս սահմանեց Աստուա-
ծածնի Անարատ Յղութիւնը, և
ընդհանուր եկեղեցւոյ պաշտո-
նապէս ծանուցանելու համար՝
սահմանեց 1854 տարւոյ դեկ-
տեմբեր 8ին օրը: Աշխարհիս
ամէն կողմերէն ուխտաւորներ
և թէ հետաքրքիրներ լեցուած
էին Հոռով: Պիոս Թ. քահանա-
յապետը անձամբ մատոյց ձայ-
նաւոր պատարագը Ս. Պետրոսի
եկեղեցւոյն մէջ: Աւետարանի ըն-
թերցումէն անմիջապէս վերջ,

եկեղեցւոյ մէջտեղը յատկապէս պատրաստուած գահու մը վրայ բազմեցաւ քահանայապետը, իր շուրջն ունենալով բազմաթիւ Պատրիարքներ, Կարդինալներ և Եպիսկոպոսներ, որոնք կը ներկայացնէին իրենց ազգի ազգի տարագներով ընդհանուր արեւելեան և արեւմտեան եկեղեցիները։ Այս հանդիսաւորութեան պահուն, երիցագոյն և բարձրատիճան եկեղեցականներէն նուիրակութիւն մը, որուն մէջ էր նաեւ Հայ Արքեպիսկոպոս մը, գալով ծնրադրեցին քահանայապետին առջև և խընդրեցին, ընդհանուր եկեղեցւոյ կողմանէ, որ հաճի հրատարակել Ս. Աստուածածնի Անարատ յղութեան վարդապետութիւնը։ Այս ամենամեծ տաճարը որ ծայրէ ծայր լեցուած էր

բազմութեամբ, փոքր շուկ մ'անգամ չէր ելլեր այն վտեմ արարողութեան պահուն, որոշ լսելու համար ծերունի Հայրապետին ձայնը։ Քահանայապետը ոտքի ելլելով՝ Եկառար Հոգիերգին սկզբնաւորութիւնը տուաւ. հազարաւոր բերաններէ ելած այդ երգը արձագանգ գտնելով տաճարին կամարներուն տակ՝ վտեմ խորհրդաւորութիւն մը կը ներկայացնէր։ Երգէն վերջ կըրկին խոր լուսութիւն մը տիրեց, և Քահանայապետը ոտքի ելլելով՝ կարդաց հետեւեալ վճիռը.

«Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի և երանելի Առաքելոց Պետրոսի և Պողոսի և մեր հեղինակութեամբ, կը յայտարարենք և կը սահմանենք՝ թէ Ս. Կոյսն Մարիամ, իր Յղութեան առաջին վայրկենէն, գերծ մնա-

ցած է սկզբնական մեղքէն, և թէ այս վարդապետութիւնս Աստուծոյ յայտնուած է. եթէ մէկը յանգնի ուրիշ կերպով մտածել, նորովուած է և բանադրուած և եկեղեցիէն դուրս է»:

Այս վճռին ընթերցման պահուն, քահանայապետը այնչափ յուզուեցաւ, որ ստիպուեցաւ մի քանի անգամ ընդհատել ընթերցումը. ներկայ բազմութենէն շատերն ուրախութեան արտասուքներ թափեցին, տեսնելով երկնաւոր Թագուհւոյն այս մեծ յաղթանակը՝ որ սատանային և անոր արքանեակներուն դէմ կը տանէր:

ԺԹ

Ի՞նչ բանի մէջ է երկնից վայելքը

Գոնա՛յ գաղղիացի իշխանը,
որ իր փառաց գագաթնակէտը
հասած ատեն տը միշտ ջերմե-
ռանդ հաւատացեալ մ'էր, իր
մեռնելու վայրկենին քովը զըտ-
նուող քահանային դառնալով
ըսաւ. « Հայր, կրօնքիս մասին
բնաւ տարակոյս չունիմ... լաւ
համոզուած եմ թէ զԱստուած
դէմ յանդիման պիտի տեսնենք,
երբ մեռնինք »:

Բարեպաշտ մայր մը իր փոքր
և միակ որդւոյն մեռնիլը տես-
նելով, արտասուօք լի աչքերը
երկինք վերցնելով ըսաւ. « Ո՛հ,
Աստուած իմ, կը հաւատամ բո-
լոր սրտովս թէ փոքրիկ Յակո-

բիկս այժմ զքեզ կը տեսնէ և
կը սիրէ »:

Հայրն փութուլ, որ ժամա-
նակին նշանաւոր քարոզիչ մ'էր,
1774 Ապրիլ 4ին մեռաւ ամպիո-
նին վրայ՝ երբ Արքայութեան
վրայ կը քարոզէր. իր վերջին
խօսքերն եղան. « Սիրելիք, ու-
րեմն երկնից մէջ զԱստուած
պիտի տեսնենք յայտնի և դէմ
յանդիման »:

Ի

Բարեպաշտ քրիստոնէի մը
մահը

Ստուպերկ դուքսը իր կեանքը
միշտ բարեպաշտութեամբ ան-
ցուցած էր, և շատ անգամ ալ
հաւատքի համար հալածուած և

փոքր. Առաջմ.

նեղուած, որովհետեւ բողոքական
Գերմանիան հանդարտ չէր թո-
ղուր ուղղափառութեան մէջ մը-
նացած Գերմանիան: Ես՝ Ատոլ-
պերկ դուքսի միայն վերջին
վայրկենին արտասանած խօս-
քերը մէջ պիտի բերեմ, որ շատ
օրինակելի և սրտաշարժ են:

— Պարոն բժիշկ, ըսէ ինծի
թէ երբ պիտի մեռնիմ, վաղը
թէ միւս օրը:

— Տէր դուքս, քու կենդանի
հաւատքդ և զԱստուած տեսնե-
լու փափաքդ ինծի այնպէս կար-
ծել կու տան՝ թէ կէս գիշերին
պիտի չհասնիս:

Դուքսը ուրախութեամբ բըռ-
նեց բժշկին ձեռքը և ուժով մը
սեղմելով ըսաւ.

— Օրհնեալ ըլլայ Աստուած.
շնորհակալութիւն, շնորհակա-
լութիւն, շնորհակալութիւն. բո-

լոր սրտովս քեզի երախտապարտ
եմ. օրհնեալ ըլլայ Յիսուս Քրիս-
տոս: Այս ըսելով՝ գլուխը մէկ
կողմ խոնարհեցուց, և քիչ վերջ
խաղաղութեամբ մեռաւ:

ԻԱ

Մեր անմեղուքիւնը պահելու
մոտայիր ըլլանք

Օր մը Ս. Մարենտ Ս. Բե-
նեդիկտոսի ճաշ տանելու ատեն
մեծ օձ մը գտաւ, և իր քղանց-
քին մէջ պահելով՝ տարաւ Ս.
Բենեդիկտոսի և ըսաւ.

— Հայր, տես թէ ի՞նչ գտած
եմ:

Երբ միւս բոլոր կրօնաւոր-
ներն ալ հաւաքուեցան, օձը
սկսաւ սուլել և խայթել կ'ու-

զէր: Այն ատեն Ս. Բենեդիկտոս
ըսաւ Ս. Մարենտին.

— Տղաս, ա՛ռ այդ, և ուր որ
գտար՝ կրկին հոն տար:

Երբ Ս. Մարենտ մեկնեցաւ,
Ս. Բենեդիկտոս միւս կրօնաւոր-
ներուն դառնալով ըսաւ.

— Եղբայրներս, զիտէ՞ք թէ ին-
չո՞ւ այդ կենդանիս այդչափ ըն-
տանի է այդ տղուն. որովհետեւ՝
իր մկրտութեան անմեղութիւնը
դեռ վրան կը պահէ:

Անմեղութիւնն ի՞նչ պահեցէք և
մեղաց առիթ մի տաք, և ձեր
առջև սատանան անգամ իր ուժը
պիտի կորսնցնէ:

ԻՐ

Փափաքիրն միանալ Յիսուսի
II. Հաղորդութեամբ

Արբուհի Մագդաղինէ Բացեան, դեռ շատ փոքր, «Բարի Աստուծոյ անօթուծիւնը կը զգամ» կ'ըսէր, և կ'ուզէր հաղորդուիլ:

Բայց անոր կ'ըսէին. «Դուն դեռ շատ պզտիկ ես, սպասէ»: Բարեպաշտ մանուկը անձկանօք կը սպասէր, շատ անգամ լալով և արտասուելով: Իր մայրն ըստէպ կը հաղորդուէր, և այն օրերը Մագդաղինէ մօրը քղանցքէն բռնած եկեղեցի կ'երթար՝ միշտ քովէն քալելով ու կ'ըսէր. «Մայրիկ, գնա բարի Աստուածըն ընդունելու, ան՝ զքեզ իր

բոլոր շնորհքներով և բարիքներով պիտի լեցնէ. այդ շնորհքները և բարիքները քու մարմնոյդ պիտի անցնին, անկէ քու զգեստներուդ և անկէց ալ ինծի» :

Տուն դառնալէն վերջն ալ, ամբողջ նոյն օրը բնաւ մօրմէն չէր բաժնուէր: Օր մը անոր ըսաւ. «Ո՛հ, մայրիկ, զիս քու ծունկերուդ վրայ նստեցուր, և թող տուր՝ որ գլուխս քու կուրծքիդ վրայ դնեմ, որովհետեւ Բարի Աստուծոյն ըսելիքներ ունիմ» :

Ի Գ.

Աղքատասիրոշքեան օրինակ մը.

Գիշերօթիկ դպրոցի մը մէջ, որուն աշակերտուհիները 130ի

կը հասնէին, աղքատները հոգալու համար մի քանի մեծ աշակերտուհիներ ընկերութիւն մը կազմած էին, և իրենց սակաւ եկամուտը գրեթէ այս նպատակին համար կը ծախսէին: Անգամ մը ասոնք իրենց քով անդրամ չունէին, և ամսականներուն հասնելուն շատ ժամանակ կար, մինչդեռ՝ լսած էին թէ բազմաթիւ պզտիկներ խեղճութենէ կը նեղուէին... :

Անոնցմէ մէկը ելնելով ըսաւ. «Օրիորդներ, գաղափար մ'ունեցայ. մենք լաւ կշտացած ենք, կարելի չէ՞ որ այս երեկոյ զանց ընենք ընթերցել... մեր աղքատներուն զրկելու համար...» :

— Ճիշդ է, լաւ է, ըսին աւելնքը միաբերան:

Առաջարկութիւնը ընդունուած էր. տասն և հինգ տա-

րեկան հասակին և գիշերօթիկ
դպրոցի մէջ մարդ շատ ախոր-
ժակ կ'ունենայ... բայց ի՞նչ հոգ.
անմիջապէս մեծաւորուհիին վա-
զեցին հրաման խնդրելու, որ
իրենց առաջարկին հաւանու-
թիւն տուաւ:

Այս բանը մեծ զուարթութեան
պատճառ եղաւ. փոքրիկներն ալ
ուզեցին և մասնակցեցան, աղ-
քատ պզտիկներուն տալով իրենց
հացը:

Երկրորդ օրը այս սիրուն ա-
շակերտուհիներէն ոչ մէկը տը-
կարացաւ. շատ մայրեր գիրենք
օրհնեցին և հրեշտակները գիրենք
առաջուրնէ աւելի սիրեցին:

ԻԴ

Յիսուսի նմանիլ ջանանք

Փոքրիկ աղջիկ մը զլխու սաստիկ ցաւով կը տառապէր. մայրը լաթի կտոր մը քացախին մէջ թրջելով՝ կ'ուզէր ճակատը դնել. երբ անոր ճակտին փակցնելու համար կը ծռէր, աղջիկը ձեռքը դուրս հանեց, և լաթին մէկ ծայրէն բռնելով բերանը տարաւ ու քիչ մը քացախ կ'լլեց:

— Ինչո՞ւ այդպէս կ'ընես, ըսաւ մայրը նեղուելով:

— Որովհետեւ ծարաւ եմ, ըսաւ պզտիկը, ես ալ կ'ուզեմ Յիսուսի պէս ընել:

ԻԵ

Կրօնքի գիտութեան օգտակարութիւնը

10 տարեկան փոքրիկ տղու մը հայրը սաստիկ հիւանդ էր: Այս մարդը բնաւ եկեղեցւոյ երես տեսած չէր՝ և ասոր համար ոչ ոք կը համարձակէր իրեն առաջարկել՝ որ սուրբ խորհուրդներն ընդունի:

— Հայր, ըսաւ մանուկը, երբ օր մը բոլորովին առանձին էին. ես քրիստոնէական վարդապետութենէն սորված եմ՝ թէ անոնք որ առանց խոստովանելու կը մեռնին, չեն կրնար երկինք երթալ...: Հիմա կը տեսնեմ որ դուն շատ ծանր հիւանդ ես. ո՞հ, եթէ այս կերպով մեռնիս՝ զքեզ

բարի Աստուծոյ քով պիտի չտեսնեմ. ուրեմն Հայրիկ, խոստովանէ՛, խոստովանէ՛...: Եւ չկրնալով զսպել ինքզինք՝ սկսաւ լալ:

— Այո՛, որդեակ իմ, ըսաւ հայրը, սաստիկ զգածուած. մի՛ լար, մի՛ լար, կը խոստովանիմ. գնա՛ շուտով կանչէ՛ ժողովրդապետը:

Հիւանդը քիչ վերջ խոստովանեցաւ կատարեալ զիջումով, և մեռնելէն առաջ գրկելով իր սիրելի զաւակն՝ ըսաւ.

— Որդեակ իմ, առանց քեզի ի՞նչպէս Աստուծոյ՝ գերագոյն դատաւորին առջեւ պիտի ելլէի. շատ շնորհակալ եմ քեզի, սիրելի փոքրիկս:

Յ Ա Ն Կ

	Էջ
Նախաբան	5
Աղօթք առաւօտեան	11
Աղօթք երեկոյեան	28
Պատրաստութիւն խոստովանութեան	51
Խոստովանանքէն վերջը	75
Պատրաստութիւն ամենասուրբ Հաղորդութեան	81
Ամենասուրբ Հաղորդութիւն ընդունելէն վերջը	89
Աստուածածնի սուրբ Վարդաբանը	102
— Էջօթն վերաց վարդաբանը	109

Այլ եւ այլ աղօթքներ

Ա. Ա. Աստուածածին	112
Ա. Պահապան Հրեշտակն	180
Ա. պաշտպան Սուրբն	181

	Էջ
Ա. Ս. Յովսէփ	183
Ա. ամենայն Սուրբ	185
« Աշխարհ ամենայն »	188
« Ողորմեա ինձ Աստուած »	193
Աղօթք ննջեցելոց	197
— Քրիստոսի ծննդեան պատրաս-	
տութեան	202
Արեւազալի երգեր	209
Երգ իսղաղական ժամերգու-	
թեան	215
Քրիստոնէի մը հարկաւոր զիտ-	
նալիք բաները	225
Հոգեւոր պատմութիւններ	243

~~168~~

167

0026183

0

2001

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0026183

2013

